

Bijblad bij De Industriële Eigendom

Redactie:

Mr S. BOEKMAN
Ir C. M. R. DAVIDSON
Mr W. L. HAARDT
Prof. Mr E. A. VAN NIEUWEN-
HOVEN HELBACH

Mr W. M. J. C. PHAF
Mr R. PRINS
Mr J. W. VAN DER ZANDEN
Medewerkers:
Ir P. L. HAZELZET
Ir L. W. KOOY

Dr J. K. KRAMER
Drs C. H. J. VAN SOEST
Dr H. P. TEUNISSEN
Mr D. W. F. VERKADE
Mr L. WICHERS HOETH

Adres der redactie: Patentlaan 2 • 2280 AH Rijswijk ZH • Telefoon nr (070) 90 76 16

Verschijnt de 15e, 16e of 17e van iedere maand. Prijs f 65,— met inbegrip van het jaarregister per jaar; voor het buitenland f 70,—; een afzonderlijk nummer f 7,—; het jaarregister afzonderlijk f 10,—.
Adres der administratie: Bureau voor de Industriële Eigendom, Patentlaan 2, Rijswijk. Telefoon nr (070) 90 76 16. Postgiro-rekening nr 17 300.

INHOUD VAN DEZE AFLEVERING:

Necrologie.

Ter nagedachtenis aan Ir J. SIPKES, door Drs C. R. VAN DER PAARDT (blz. 66).

Officiële mededelingen

Sluiting van het Bureau voor de Industriële Eigendom. — Personeel. — Register van Octrooigemachtigden. — Erkenning van tentoonstellingen.

Artikelen.

Drs R. F. M. LUBBERS, Octrooien en het innovatiebeleid (blz. 67–71).

Mr W. L. HAARDT, De Rijsoctrooiwet gewijzigd (blz. 71/3).

Jurisprudentie.

a. Rechterlijke uitspraken.

1. Octrooirecht.

Nr 30. President Rechtbank Breda, 2 maart 1976, Gillette/Bic (Bic France verpakt in Nederland scheermessen die door haar zijn vervaardigd en inbreuk maken op het octrooi van Gillette en zendt deze daarna naar Frankrijk terug; dit vormt geen daad van beschikking die kan worden gezien als een in Nederland in het verkeer brengen in de zin van art. 30 van de Octrooiwet).

2. Merkenrecht.

Nr 31. Hof Amsterdam, 21 januari 1976, Hij Herenmode/Bremer (de handelsnaam van gedaagde „Hershop” gelijkt niet verwarrend veel op eisers handelsnaam „Hij Herenmode (N.V. of B.V.)” en „Hij”).

Nr 32. Rechtbank van Koophandel van Kortrijk, 23 oktober 1975, Vibert/Deleu (het merk „Miss Ann” gelijkt verwarrend veel op het merk „Petrole Hahn”, daar deze merken in België gelijk worden uitgesproken en fonetisch identiek zijn — bij gebrek aan Benelux depot is de termijn van 3 jaar (art. 5, lid 3, BMW) niet toepasselijk, doch enkel de 5 jaar van dit artikel, zodat verval van het recht op het merk „Hahn” slechts kan intreden bij niet-gebruik tussen 1 januari 1971 en 1 januari 1976).

3. Auteursrecht.

Nr 33. President Rechtbank 's-Gravenhage, 4 augustus 1976, Boon/Zwaan (na onderzoek door een deskundige is de President voorshands van oordeel dat eiser auteursrecht heeft op het door hem ontworpen model voor jachten type Doggersbank en dat gedaagden met de door hen gebouwde motorjachten inbreuk op eisers auteursrecht maken).

4. Onrechtmatige daad.

Nr 34. President Rechtbank Alkmaar, 22 september 1975, Lesener/Trykonja (de miniatuurtjes van eisers missen onderscheidende kracht, zodat zij tegenover gedaagde geen aanspraak heeft op de bescherming van art. 1401 BW).

Nr 35. Rechtbank Amsterdam, 17 maart 1976, Fillekes/Herda (het ontwerp van eiser vertoont niet een oorspronkelijkheid van zodanige aard en een vormgeving van zodanige, indruk makende harmonie van schoonheid en functionaliteit, dat het als een werk van toegepaste kunst kan worden aangemerkt; het model van eisers heeft wel onderscheidende kracht en daarom mag gedaagde het niet namaken).

b. Beschikkingen van de Octrooiraad.

Nr 36. Afdeling van Beroep, 16 juni 1976 (de Aanvraagafdeling overweegt, dat het kenmerk van de conclusie van de aanvraag uit een bepaald Duits octrooischrift bekend was; aanvraagster dient een nieuwe beschrijving met conclusie in, maar bespreekt daarin niet dit Duitse octrooischrift, dat hetzelfde onderwerp als de aanvraag betreft en waaruit — naar aanvraagster heeft toegegeven — het kenmerk van de aanvraag op zich zelf bekend was; aanvraag niet openbaar gemaakt).

(Vervolg inhoud volgende bladzijde)

(VERVOLG VAN DE INHOUD)

Nr 37. Afdeling van Beroep, 10 november 1976 (de constructie van een oplichtorgaan volgens de aanvraag vormt een rubber-technisch probleem; voor een deskundige op het gebied van de rubbertechniek lag het voor de hand de constructie die voor een schuurlijst voor kademuren bekend was, toe te passen voor een oplichtorgaan in een draaibare trommel, zoals een kogelmolen; een oplichtorgaan en een schuurlijst moeten in wezen vergelijkbare stoten opvangen).

Nr 38. Afdeling van Beroep, 18 oktober 1976 (het vormt geen argument voor de octrooieerbaarheid dat het speelgoedblok volgens de aanvraag en effect op het gebied van de pedagogie heeft) (met noot van v. N. H.).

Nr 39. Afdeling van Beroep, 20 maart 1975 (de Afdeling van Beroep is van oordeel dat de conclusies 3 e.v. de wettelijke vereiste inventieve samenhang met de hoofdconclusie van de aanvraag vertonen en zal bevorderen, dat de materie van deze conclusies 3 e.v. alsnog volledig wordt vooronderzocht).

Mededelingen.

International Symposium on Patent Information and Documentation (blz. 87).

Rapport van de Commissie Letterbescherming van de Vereniging voor Auteursrecht (blz. 87-90).

Boekbespreking.

Mr J. H. SPOOR, *SCRIPTA MANENT*, de reproductie in het auteursrecht, Groningen, 1976, door Mr L. WICHERS HOETH (blz. 91/2).

Litteratuur.

NECROLOGIE

Ter nagedachtenis aan Ir J. Sipkes.

Ir J. SIPKES werd op 31 oktober 1908 in Terneuzen geboren. Na het behalen van zijn diploma gymnasium- β studeerde hij scheikunde aan de Technische Hogeschool te Delft.

Van 1938 tot 1957 was hij werkzaam bij verschillende diensten, behorende bij het Ministerie van Economische Zaken. In 1957 werd hij gedetacheerd bij de Octrooiraad, waar hij in 1958 in vaste dienst werd benoemd.

Begin 1971 volgde zijn benoeming tot plaatsvervangend lid van de Octrooiraad. Na zijn pensionering op 1 november 1973 bleef hij als buitengewoon lid nog werkzaamheden voor de Octrooid verrichten.

Op 15 februari 1977 is hij, na een langdurige ziekte, overleden.

SIPKES voelde zich op de Octrooiraad en in het Octroovak echt thuis. Hier had hij het gevoel, dat hij zijn technisch-chemische kennis goed ten nutte kon maken. In voor hem nieuwe gebieden van de techniek heeft hij zich grondig ingewerkt. Ook anderen hebben hier hun voordeel van gehad, daar zij, dank zij zijn buitengewoon vriendelijke en behulpzame aard, altijd met vragen bij hem terecht konden.

Ook buiten zijn gewone werk konden anderen op hem rekenen. Zo heeft hij zich onder meer verdienstelijk gemaakt als penningmeester van de Vereniging van Hogere Ambtenaren bij de Octrooiraad en als Voorzitter van de Haagse Chemische Kring.

Ieder, die hem gekend heeft, zal aan hem de beste herinneringen bewaren.

C. R. VAN DER PAARDT.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

Sluiting van het Bureau voor de Industriële Eigendom.

Het Bureau zal op 8 april a.s. (Goede Vrijdag) voor het publiek gesloten zijn (kennisgeving van de Voorzitter van de Octrooiraad, tevens Directeur van het Bureau voor de Industriële Eigendom, ingevolge artikel 7, 2e lid, van het Reglement Industriële Eigendom).

Personeel.*Benoemd tot lid van de Octrooiraad.*

De heer Mr G. M. VAN EXTER, juridisch hoofdamtenaar A in vaste dienst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, tevens plaatsvervangend lid van de Octrooiraad, is met ingang van 1 februari 1977 benoemd tot lid van de Octrooiraad (Koninklijk besluit van 1 februari 1977, nr 25).

Benoemd tot plaatsvervangend lid van de Octrooiraad.

De heren Drs E. FLINK en Drs L. M. VAN DER STEEN, beiden hoofdingenieur in vaste dienst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, zijn met ingang van 1 februari 1977 benoemd tot plaatsvervangend lid van de Octrooiraad onder gelijktijdige bevordering tot hoofdingenieur A (Koninklijk besluit van 24 januari 1977, nr 28).

De heer Mr J. W. VAN DER ZANDEN, juridisch hoofdamtenaar in vaste dienst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, is met ingang van 1 februari 1977 benoemd tot plaatsvervangend lid van de Octrooiraad onder gelijktijdige bevordering tot juridisch hoofdamtenaar A (Koninklijk besluit van 1 februari 1977, nr 25).

De heer Ir D. J. SPIEKEMA, hoofdingenieur A op arbeidsovereenkomst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, is met ingang van 1 februari 1977 benoemd tot plaatsvervangend lid van de Octrooiraad onder gelijktijdige benoeming in vaste dienst (Koninklijk besluit van 24 januari 1977, nr 28).

Benoemd in vaste dienst.

De heren Ir P. R. ALTING VAN GEUSAU en Ir R. VAN VOORST TOT VOORST, beiden ingenieur op arbeidsovereenkomst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom zijn met ingang van 1 februari 1977 benoemd tot ingenieur in vaste dienst (beschikkingen van de Minister van Economische Zaken van 21 januari 1977, nrs Pers./3 en 4).

De heer J. I. M. LANGERAK, administratief ambtenaar C 2e klasse op arbeidsovereenkomst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, is met ingang van 1 maart 1977 benoemd in vaste dienst (beschikking van de Minister van Economische Zaken van 3 februari 1977, nr Pers./8).

Beëindiging van het dienstverband.

Aan mejuffrouw H. J. DIJK, administratief ambtenaar A 2e klasse in vaste dienst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, is op haar verzoek wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd met ingang van 1 maart 1977 eervol ontslag verleend (beschikking van de Minister van Economische Zaken van 22 november 1976, nr Pers./59).

Aan de heer J. VAN DER DOES, schrijver A in vaste dienst bij het Bureau voor de Industriële Eigendom, is op zijn verzoek wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd met ingang van 1 maart 1977 eervol ontslag verleend (beschikking van de Minister van Economische Zaken van 22 november 1976, nr Pers./58).

Register van octrooigemachtigden.

De Voorzitter van de Octrooiraad maakt bekend, dat de heer Ir J. H. M. COPPENS te 's-Gravenhage op 14 februari 1977 in bovengenoemd register is ingeschreven.

Erkenning van tentoonstellingen.

De tentoonstelling „32e Internationale Huishoudbeurs 1977”, die de Internationale Huishoudbeurs, gevestigd te Amsterdam, van 15 april tot en met 24 april 1977 zal houden, is erkend als een tentoonstelling in de zin van artikel 8 van de Rijksoctrooiwet (beschikking van de Minister van Economische Zaken van 11 februari 1977, nr 777/1956 HADVO/O, Dir.Gen. voor Handel, Ambacht en Diensten).

De tentoonstelling van land- en tuinbouwmachines, welke onder de naam „Nationale Werktuigendagen” door de Tuinbouwbond van de Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond te Liempde op 11 en 12 mei 1977 zal worden gehouden, is erkend als een tentoonstelling in de zin van artikel 8 van de Rijksoctrooiwet (beschikking van de Minister van Economische Zaken van 4 februari 1977, nr 777/674 HADVO/O, Dir.Gen. voor Handel, Ambacht en Diensten).

ARTIKELN**Octrooien en het innovatiebeleid,**

door Drs R. F. M. LUBBERS. *)

Mevrouw de voorzitter, dames en heren!

Het is goed hier vanochtend te mogen zijn. Het Departement van Economische Zaken is, dat kan ik U verzekeren, een interessant departement, vooral omdat er achter de façade aan de Bezuidenhoutseweg een veelheid van activiteiten schuil gaat. Eén daarvan is de bijzondere zorg en verantwoordelijkheid voor datgene waarmee velen van U in de dagelijkse praktijk bezig zijn, het octrooiwezen.

Mevrouw de voorzitter, U heeft zojuist al gesproken over de andere kant van de tafel. We zijn eigenlijk aan twee kanten bezig: er zijn verantwoordelijkheden die rechtstreeks bij de overheid liggen, en er is datgene wat U doet. Nu is het zo dat ik mij heb afgevraagd, waarom deze bijeenkomst speciaal in het Okura Hotel georganiseerd werd. Dat was 40 jaar geleden bij de oprichting van Uw Orde natuurlijk niet mogelijk, maar nu wel. Ik weet niet, of daar een stille bewondering voor het Japanse model achter schuil gaat. Ik had dat nooit eerder bespeurd en ik had het in gedachten eigenlijk al van me afgezet, totdat U over een recente ontwikkeling ging spreken, namelijk het siermodel. Dat lijkt me typisch iets wat misschien de Japanners hebben aangekaart, maar het is alleen een leek die zich een dergelijke

opmerking kan veroorloven, mevrouw de voorzitter. Ik zeg zo nadrukkelijk, dat alleen een leek zich dat kan veroorloven, omdat ik in Uw inleidende woorden tot mijn grote vreugde een belangrijke zelfbewustheid bespeurde nu Uw vereniging 40 jaar bestaat, zo in de geest van: bij 40 begint het leven, we gaan er weer fris tegen aan, maar het is toch goed om ook even terug te zien. En vooral toen U zei: „Laten we het maar houden bij het woord „octrooigemachtigde”, alhoewel dat geen goede term meer is, het is in ieder geval door de jaren geheiligd”, toen gaf me dat iets van die rust, toen U dat zo vol vertrouwen uitsprak, die ik in het politieke leven in Den Haag vaak zo mis. In gevallen dat men aanleiding ziet om de terminologie te wijzigen, doe ik een beroep op de verworvenheden uit het verleden en zeg ik altijd: de werkelijke sterken hebben geen behoefte aan wijziging; ook bij behoud van zo'n oude term kunnen ze de maaltijd genoeg vernieuwen, kunnen ze de zaak genoeg verfrissen om hun eigen vereniging, instituties, landsbeleid te vernieuwen.

Het is tegen die achtergrond dat ik U graag wil gelukwensen en wil zeggen, dat ik erg blij ben dat ik hier vanochtend kan zijn en niet alleen naar U, Mevrouw de voorzitter, maar ook straks naar de heer MULDER graag goed wil luisteren. U heeft me straks welkom geheten en zo voel ik me natuurlijk, maar het is iets meer dan alleen een lichte verbintenis met het Departement. Uw Orde is namelijk een van de zeer weinige, die haar ontstaan niet vindt in het feit dat enige oprichters op basis van vrijwilligheid een vereniging hebben opgericht. Zij vindt feitelijk haar basis in een algemene maatregel van bestuur uit 1936, houdende vaststelling van een Octrooigemachtigden-reglement, een overheidsmaatregel dus. Artikel 13 van dat reglement luidt: Er zal zijn een Orde van Octrooigemachtigden. 40 jaar geleden zag de overheid daar dus verantwoordelijkheden en heeft ze de ontwikkeling van Uw Orde begunstigd, wellicht zelfs mogelijk gemaakt door vaststelling van die algemene maatregel van bestuur.

Het is niet alleen om die formele reden dat mijn medewerkers gezegd hebben: „Minister, U mag die kans niet laten liggen, U moet daar zelf heen gaan”. Het is

*) Inleiding, door Drs R. F. M. LUBBERS, Minister van Economische Zaken, op 5 oktober 1976 gehouden op het symposium: „Bescherming van technische kennis: het belang van de industriële eigendom voor het Nederlandse bedrijfsleven onder zich wijzigende internationale verhoudingen”.

Dit symposium heeft de Orde van Octrooigemachtigden te 's-Gravenhage ter gelegenheid van haar veertigjarige bestaan georganiseerd in het Okura Hotel te Amsterdam. De overige inleiders waren:

Mevrouw Drs R. E. W. KROPELDE, voorzitter van de Orde van Octrooigemachtigden;

Mr Ir H. MULDER, directeur van C. van der Lely N.V. te Maasland en

Drs H. FLAMMAN, octrooigemachtigde te 's-Gravenhage. Het symposium is afgesloten met een forumdiscussie.

Alle inleidingen en een samenvatting van de forumdiscussie worden binnenkort door de Orde van Octrooigemachtigden als brochure uitgegeven.

Red.

ook, omdat ik uit de uitnodiging proefde, dat U niet alleen in een soort herdenkingsbijeenkomst bij elkaar bent, maar vandaag wilt proberen dóór te denken, hoe het nu verder moet en wat er voor interessante taken en opgaven liggen. Daar is ook aanleiding voor, mevrouw de voorzitter, U heeft het zelf gezegd, omdat er op het gebied van het octrooiwezen, met name tegen de achtergrond van de communautaire ontwikkeling, nogal wat aan de hand is. De inwerkingtreding van het Europese Octrooioverdrag in de zomer van 1977, dat verwachten we althans, en de openstelling van het Europese Octrooi-bureau in begin 1978 zijn zaken van buitengewone betekenis. Het is in dat licht dat het gehele functioneren van het octrooi bij ons ook weer meer nadrukkelijk in de aandacht is gekomen en dat we Nederlandse kansen en mogelijkheden, zowel op het gebied van de organisatie als feitelijk van de octrooiën zelf, nader willen benutten.

De stelling is bekend, dat het octrooi een middel is om te bevorderen, dat geestesprodukten op technologisch gebied ten nutte komen aan de maatschappij. Het is in wezen een tweeslag, enerzijds wordt een bevoorrechte positie op de markt gegeven aan de houder van het octrooi, een tijdelijk monopolie in feite, waardoor het hem mogelijk wordt om de kosten en inspanningen, ten grondslag liggend aan zijn uitvinding, terug te verdienen. Anderzijds is er die andere, even belangrijke kant van het octrooi, dat het gepubliceerd wordt, waardoor anderen op de vinding kunnen voortbouwen of licenties kunnen vragen. Voor een goede technische en economische ontwikkeling in de samenleving is een stelsel van octrooiverlening dus van zeer wezenlijke betekenis en het is begrijpelijk dat die ontwikkeling nu hoe langer hoe meer internationale trekken moet krijgen. Dat betekent dat de belangen van de octrooihouder en van derden die er mee te maken krijgen, zich natuurlijk ook over vele landen gaan uitstrekken. We zitten midden in de internationalisering van het octrooiwezen. En gegeven dat feit zal de Europese octrooiverlening natuurlijk een grote stap voorwaarts betekenen. Ik hoop van harte dat de lijnen die daarvoor zijn uitgezet, doorgetrokken kunnen worden en dat één enkel grondig onderzoek voor wat betreft de Europese landen, die zich aansluiten, genoegzaam zal zijn. Dat zal natuurlijk een stuk efficiency-verbetering met zich meebrengen. We zullen ons de kosten en moeite kunnen besparen, die nu veroorzaakt worden door een aantal parallel lopende nationale octrooiverlenings-procedures. Wellicht dat er ook een stuk billijkheid in komt, omdat niet onderzochte octrooi-pretenties, die men thans op de markt in vele Europese landen ontmoet als gevolg van de summere octrooiverlening daar, tot het verleden zullen gaan behoren; rechtsgelijkheid zouden we dat kunnen noemen. En tenslotte is het natuurlijk zo, en dat spreekt met name voor de regering, dat er dan hier op dit terrein, bij alle teruggang en stagnatie in de Europese samenwerking, wél een stukje integratie valt te zien. Ik zou zeggen: praat er maar niet te hard over, anders gaat iemand nog een spaak in Uw wiel steken, maar zet het wel rustig door, dan kunnen we daar in ieder geval trots naar verwijzen.

Het kan natuurlijk niet anders, nu U me hier hebt uitgenodigd, dat ik mijn toegangsbewijs betaal door toch ook nog wat opmerkingen te maken over de technologische activiteiten in het algemeen.

De internationale economische en technologische ontwikkeling, waarmee Nederland zo nauw verbonden is, verkeert in een stadium, waarin de internationalisering van het octrooiwezen zeer goed past. Wij hebben net een structuurnota gepubliceerd en wij menen, dat voor de komende tijd toch ook weer een belangrijke technologische vernieuwing noodzakelijk is. In die nota, ook wel genaamd de nota voor de selectieve groei, is aangegeven voor welke uitdagingen ons land is gesteld. Ik heb daarin

eens heel duidelijk gezet, dat naar mijn oordeel een voortdurende dynamiek in de technische en organisatorische aanpak bij de voortbrenging van goederen en diensten is vereist. Het klinkt U als vanzelfsprekend in de oren, maar ik wil het toch nog wel nadrukkelijk hier een keer zeggen, omdat er enkele jaren geleden — en die geluiden zullen periodiek terugkomen, dat is altijd zo in periodes van stagnatie van de economie — geluiden waren die pleitten voor stopzetting van de technische verbetering, omdat dat in wezen de oplossing zou zijn voor het werkgelegenheidsvraagstuk. Dat is uitdrukkelijk niet mijn oordeel. Ik meen dat een verbetering van de techniek juist voorwaarde is voor een behoud van de welvaart in ons land, maar ook daarbuiten, en dat het noodzakelijk zal zijn om de welvaart, de wijze waarop we die welvaart genereren in de productie en er gebruik van maken in de consumptie, geleidelijk aan meer in overeenstemming te doen zijn met nieuwe maatschappelijke prioriteiten. Nieuwe maatschappelijke prioriteiten, die naar mijn oordeel wel helderder geformuleerd moeten worden dan tot nu toe. Ik denk dan aan een goede zorg voor het milieu, een goede ruimtelijke ordening van de activiteiten, een op toekomstige problemen gericht grondstoffen- en energiebeleid, en tenslotte — en dat is zeker niet onbelangrijk — een wijze van economische groei die optimale mogelijkheden geeft om de welvaarts-kloof met de derde wereld te verkleinen. Dat zijn nieuwe taakstellingen aan hen die vernuft moeten opbrengen. Daar gaan ook prikkels vanuit. Het is niet alleen dat het — zoals ondernemers wel eens zeggen — extra handicaps zijn bij het ondernemen, bottlenecks, het scheidt ook nieuwe mogelijkheden, er liggen nieuwe kansen, nieuwe uitdagingen. Wij menen, dat het op die wijze mogelijk zal zijn om na de fantastische welvaarts-groei, die we gehad hebben, nu te komen tot een integratie van een behoud van die welvaart, integratie met andere maatschappelijke doelstellingen, die zich niet op een klassieke wijze laten meten in alleen de groei van het nationale produkt, maar waarbij het veel meer gaat om het karakter van het nationale produkt en het effect van de productie en van de consumptie op onze maatschappij. Een uitdaging, uiteraard niet alleen aan U, maar aan onze hele bevolking, een uitdaging die goed past in het feitelijk gegeven, dat we te maken hebben met een samenleving die gekenmerkt wordt door een steeds hogere graad van scholing en intensivering van kennis.

De combinatie van de noodzaak vernieuwingen te vinden en de aanwezige intellectuele capaciteiten, die er natuurlijk in beginsel zijn, kan de garantie vormen voor een daadwerkelijke vernieuwing. Er is natuurlijk nog wel iets meer voor nodig dan alleen de uitdaging of alleen het potentieel aan kennis en scholingsgraad: heel belangrijk zal ook bij vernieuwing steeds weer zijn de creativiteit. Creativiteit wordt gestimuleerd door de noodzaak iets te vinden, maar wordt zeker ook gestimuleerd door een behoorlijke portie vrijheid — je durft het woord haast niet uit te spreken, want het wordt zo vaak misbruikt, maar misschien is het toch goed om dat maar eens een keer te doen. Ik meen dat vrijheid tot ont-plooiing van nieuwe initiatieven, tot het uitdragen van nieuwe gedachten heel essentieel is. Deze vrijheid is niet iets zuiver abstracts, waar je in politieke programma's en zo over spreekt, het is een heel concreet beleven van mensen van vlees en bloed dat ze de ruimte hebben om iets nieuws te vinden, om iets nieuws aan te dragen, om iets nieuws uit te dragen. En het zal naar mijn oordeel moeten kunnen gebeuren door mensen die met elkaar ook maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben en daarom billijken, dat de vrucht van hun vindingen, de vrucht van hun creativiteit georiënteerd wordt naar waar we vandaag de dag behoefte aan hebben. Vrijheid en creativiteit niet abstract, omdat we door middel van

geëigende systematieken moeten waarborgen, dat de „vinder” van nieuwe kennis beschermd wordt, dat zit heel duidelijk in het octrooiwezen ingebakken, en dat tegelijkertijd datgene wat uit die creativiteit in vrijheid voortkomt, een „stepping stone” kan zijn voor nieuwe vindingen, voor nieuwe ontwikkelingen. Ik formuleer de zaken wat breder dan misschien in Uw eigen kring gebeurt, maar U ziet daar een heel duidelijk verband tussen Uw eigen domein, dat van het octrooiwezen, en meer algemeen maatschappelijke vraagstukken van vrijheid, creativiteit en tegelijkertijd oriëntatie op maatschappelijke doelstellingen.

Mevrouw de Voorzitter! In Uw inleiding heeft U al gewezen op het interessante verschijnsel, dat toen hier 15 jaar geleden een vertegenwoordiger van de overheid stond, hij het had over conjuncturele problemen, en dat U het gevoel had beter 40 jaar terug te kunnen gaan om meer gelijkenis te vinden met de problemen waar we nu voor staan. Ik denk, dat er een kern van waarheid schuilt in wat U gezegd hebt. Het gaat nu inderdaad weer opnieuw om een stuk behoud en uitbouw van werkgelegenheid, niet zozeer op een conserverende wijze, maar vooral op een vernieuwende wijze. Nu even zo goed als 40 jaar geleden is er een grote verkramptheid en angst voor wat er internationaal gebeurt. Een groot verschil met 40 jaar geleden is misschien dat onze economie nu veel sterker geïnternationaliseerd is. We kennen een enorme in- en uitvoer quote, maar daar is het niet bij gebleven. Er is bij gekomen een sterke internationale uitwisseling en verspreiding van kennis. U maakt dat in Uw vak natuurlijk volop mee. Daarnaast, en dat is wellicht — althans voor mij — het meest interessante fenomeen, zien we steeds meer ondernemingen die transnationaal gaan werken, dat wil zeggen dat ze hun activiteiten, gericht op de voortbrenging van goederen en diensten, splitsen in die zin dat opeenvolgende activiteiten in de produktiekolom onderscheiden worden, gesplitst worden, in de mate waarin bepaalde landen, gezien hun technologische niveau, daar beter voor geschikt zijn. Beheer, research, marketing, proefproducties, toepassing van sterk geavanceerde, al of niet kapitaalintensieve technieken worden dan aan landen als Nederland toebedeeld. Wij spreken in dat verband wel van horizontale arbeidsverdeling. Dit staat in tegenstelling tot studies van pak weg 10-15 jaar geleden, die er voornamelijk van uit gingen, welk soort van bedrijfstak thuishoort in een land als Nederland en welke typen van bedrijfstakken thuishoren in andere landen. We komen er steeds meer achter, dat dit onderscheid niet geheel toereikend is en dat we de zaak ook vaak moeten benaderen door middel van het begrip horizontale arbeidsverdeling, welke functies in de produktie worden waar uitgeoefend.

Nu klinkt dat allemaal erg mooi, maar de realiteit van het leven is natuurlijk een harde. Wanneer men de ambitie heeft om in die horizontale arbeidsverdeling een belangrijk portie mee te pakken van researchactiviteiten, marketingactiviteiten, organisatie, proefproducties e.d., dan is dat nogal een opgave. Dat betekent dat, dat men een apparaat moet hebben, een maatschappelijke ordening en instituties, die steeds weer voldoende nieuwe vindingen genereren en praktisch bruikbaar maken, voldoende vernieuwingen, technisch en organisatorisch, om wat dat betreft aan de spits van de geïndustrialiseerde wereld te blijven. Dat is nogal een opgave, ik herhaal het, die wat meer reliëf krijgt tegen twijfels die nogal eens geuit worden aan de waarde van de technische verbetering op zichzelf. Het is naar mijn oordeel zo, dat veranderingen en verbeteringen in produktieprocessen ten dienste kunnen staan aan wat hun die zoveel aarzeling hebben over de verdere ontwikkeling van de techniek, eigenlijk voor ogen staat. En het is denk ik ook

onze functie om dat duidelijk te maken. Dat kun je natuurlijk alleen maar duidelijk maken door die inspanningen te leveren en ze te oriënteren op die nieuwe maatschappelijke prioriteiten. Hoe dan ook, de regering wil technologische inspanning heel duidelijk ondersteunen en enthousiasmeren. Dat is dan natuurlijk een veel breder veld dan alleen het octrooiwezen en het laat zich hier vanochtend bepaald niet uitputtend beschrijven.

Wat natuurlijk wezenlijk is bij het bevorderen van kennis en technologie, is voldoende aansluiting te houden met de praktische toepassing. Dat wil zeggen dat er een klimaat moet zijn waarin technische vindingen toegepast kunnen worden. Als ik daar met U over zou gaan spreken, kom ik natuurlijk op het gehele veld van de economische situatie van ons land, kostenverhoudingen die zodanig moeten zijn, dat het in beginsel mogelijk is om nieuwe produktieprocessen hier plaats te kunnen laten vinden. En dan kom je op de wonderlijke paradox dat we aan de ene kant de technologische verbeteringen nodig hebben om juist met de kostenstructuur nog uit de voeten te kunnen, en aan de andere kant met de kostenstructuur erg voorzichtig moeten zijn, wil inderdaad technische kennis omgezet worden in praktische produkties, want dan wordt er gerekend. Deze zaken kunnen we niet in een computermodel onderbrengen. Het blijft een gebied van afwegen van wat wel en wat niet mogelijk is. Het is in ieder geval duidelijk dat zowel nationaal, maar meer nog in microsituaties iedere keer moet worden afgewogen, of een bepaalde nieuwe ontwikkeling „feasible” is, of er iets van te maken valt of niet. We spreken in Den Haag over de commercialisering: zit dat er in? Kunnen we deze kennis, die hier ligt, commercialiseren? Wij gaan daarvoor het instrument van ontwikkelingskrediet uitbreiden en intensiveren. Daarnaast hebben wij een nieuw instrument op tafel gelegd, dat met een mooi woord „speerpunten” wordt genoemd. Het is de suggestie om voor belangrijke technologische initiatieven met het bedrijfsleven „joint ventures” aan te gaan, waarin de overheid en het bedrijfsleven tezamen de sprong maken van in beginsel aanwezige kennis naar een commercieel proces.

Ontwikkelingskredieten en speerpunten zijn twee aanknopingspunten, maar er zijn er natuurlijk veel meer. Die instrumenten, die aanknopingspunten ontwikkelen zich ook aan de hand van nieuwe begrippen. Een zich snel inburgerend begrip is geworden het begrip innovatie. Innovatie vindt plaats, wanneer nieuwe produkten op de markt worden gebracht of nieuwe produktieprocessen worden toegepast. Het is dus eigenlijk een ander woord voor commercialisering. Het is het werkelijk toepassen van de in beginsel aanwezige technieken in vernieuwing. Er is overigens geprobeerd om het begrip innovatie wat breder te laten zijn dan alleen de technische wijziging. Hoe dan ook, het innovatieproces begint altijd met een idee. Nu is natuurlijk een geslaagd innovatieproces niet alleen maar een kwestie van een helder ogenblik en dan zijn we er. Integendeel! In de eerste plaats komt in discussie de investering die benodigd is om de potentiële innovatie in de praktijk toe te passen, en de onmiddellijke vraag naar de economische haalbaarheid. Waar het nieuwe produkten betreft is er dan tegelijkertijd de vraag naar de verkoopbaarheid. Is er een werkelijke behoefte, is er een koopkrachtige vraag? Dat moet tastbaar zijn. Onzekerheden daarover kunnen soms voor een deel door de overheid weggenomen worden, zeker als het behoeften betreft die de overheid meer in het bijzonder regarderen, soms ook in algemene zin door de risico's van een onvoldoende markt vraag enigszins op te vangen in de financiële samenwerking, in de handreikingen die aan het bedrijfsleven worden geboden. Maar hoe dan ook, al is er in twijfelgevallen wel eens een overbrugging mogelijk, er moet toch onder liggen een gedegen markt-

onderzoek, een gedegen visie hoe dat idee werkelijk in de praktijk om te zetten is, hoe die innovatie te realiseren is. De oplossing kan dus nooit zijn dat in moeilijke gevallen de overheid maar ruimere financiële middelen ter beschikking moet stellen. Voor een oplossing zal altijd eerst nodig zijn, dat een goed inzicht wordt verkregen in de kansen van de innovatie om zich werkelijk door te zetten en een blijvend karakter te hebben. Dat is de ene kant van de innovatie: de praktische realisering.

Een ander punt bij het krijgen van een goed idee is, dat dit stukje additionele kennis altijd gebaseerd is op bestaande kennis. Die moet in ruime mate aanwezig zijn, wil er weer nieuwe kennis ontwikkeld worden. Dat betekent ook, dat we meer en meer zien dat bepaalde nieuwe realisaties op het gebied van de innovatie betrekkelijk complex van aard zijn. Kennis leidt niet automatisch tot innovatie, omdat verificatie nodig is betreffende de commercialisatie, maar omgekeerd is het natuurlijk zo, dat geen innovatie mogelijk is zonder een behoorlijk substraat van ruime kennis. Waar wij ons op dit ogenblik in het bijzonder verantwoordelijk voor voelen is te voorkomen, dat er in het vernieuwingsproces een stagnatie op gaat treden, omdat men ontmoedigd wordt door de weinig mogelijkheden van werkelijke toepassingen. Dat kan zijn oorzaak vinden in de economische verhoudingen en kan dus helemaal los staan van creativiteit en van het aandragen van nieuwe ideeën. Dat betekent in de eerste plaats, dat wij zelf een belangrijke verantwoordelijkheid zien om de kostenverhoudingen zodanig bij te sturen, dat nieuwe technische kennis kans heeft om via innovatie in de praktijk te worden gebracht. In de tweede plaats betekent dit, dat wij in een overgangperiode, waarin het bepaald nog niet zo ver is, tegen de zeker aanwezige tendenzen van moedeloosheid of mateid om nieuwe avonturen te beginnen in willen proberen handreikingen te doen van de zijde van de overheid. Ik heb U de twee essentiële instrumenten: spèerpuntenbeleid en ontwikkelingskrediet, al genoemd. En daar achter ligt natuurlijk, en dat is zeker niet het minst belangrijk, dat het aandragen van ideeën, de voorfase, moet kunnen doorgaan, doordat verder wordt georganiseerd op het gebied van kennis en innovatie zelf.

We komen hiermee op het gebied van de informatieoverdracht, dat de laatste jaren meer en meer belangstelling heeft gekregen. Hoe kunnen we door een goede informatieoverdracht stimulerend werken op het verkrijgen van meer kennis, leidend tot innovatie? Daarover hoef ik hier vanochtend niet te spreken, want het octrooiwezen zelf is voor een belangrijk deel informatieoverdracht. Wijzelf worden nogal gebiologeerd door de vraag in welke mate de innovatieprocessen, die noodzakelijk zijn, nu voldoende plaats vinden in kleine en middelgrote ondernemingen. Waarom interesseert dat vraagstuk ons zo? Omdat wij waarnemen, dat er in de maatschappij een soort zwaartekracht werkt in de richting van nog grotere ondernemingen. De internationale schaal waarop wij werken, leidt ook tot grotere ondernemingen. Er zijn vele krachten in de maatschappij, die een verschuiving naar grotere ondernemingen bewerken. Tegelijkertijd hebben we de overtuiging, dat vele van de vraagstukken waar we momenteel mee zitten, juist worden veroorzaakt door het bestaan van grote ondernemingen, zoals politieke vraagstukken op het gebied van de machtsverhoudingen tussen onderneming en regering, ook wel eens sociale vraagstukken. U moet eens zien hoe we in de kranten opgeschrikt worden door sluitingen van grote bedrijven, maar hoe gemakkelijk we leven met het enerzijds bloeien en het anderzijds verdwijnen van talloze kleinere ondernemingen. De schaal van de problemen is daar dan ook veel kleiner. Enerzijds hebben we het gevoel dat er een machtig potentieel aan nieuwe ontwikkeling en kennis in grote ondernemingen aanwezig

is, maar anderzijds moeten we ook constateren, dat de creativiteit en de vrijheid, het met een grote „masse de manoeuvre” kunnen zoeken naar nieuwe praktische toepassingen van voorhanden technische en organisatorische kennis, zeer vele mogelijkheden bieden in kleinere ondernemingen en via deze ook sterk stimulerend op de maatschappij kunnen inwerken. Complementair aan al het nuttige en goede werk, dat in grote ondernemingen gebeurt op het gebied van de innovatie in de ruime zin des woords, moeten wij ook zelf veel doen aan het bevorderen van innovatie in kleinere en middelgrote ondernemingen. Er is ongetwijfeld een aantal ondernemers die dat in het bloed hebben en het zelf in hun bedrijf weten te realiseren. Ook zijn er ondernemers die daarvoor absoluut geen interesse hebben en op het gebied van kennis willen parasiteren op datgene wat voorhanden is, maar zich zelf geen inspanningen willen of kunnen veroorloven. Er is echter ook een groot tussengebied van op zich zelf dynamische ondernemers en ondernemingen, die geholpen zouden kunnen worden met het beter toegankelijk maken van de wijze waarop innovatie moet worden gerealiseerd.

U weet wellicht, dat wij in overleg met het bedrijfsleven een projekt van start hebben laten gaan om dat innovatieproces in kleine en middelgrote bedrijven te bevorderen. Dat zal dan met name beginnen in de metaalsektor. Een ander initiatief is de reorganisatie van TNO. TNO is bepaald geen onderwerp van zware politieke discussies: U zult er zelden krantenkoppen over zien. Maar er zijn in het overheidsbudget wel heel belangrijke bedragen mee gemoed en een redelijke, aan het functioneren van TNO te stellen eis is dan ook dat het daadwerkelijk de innovatie in het bedrijfsleven bevordert. Wij menen dat daarvoor een interne reorganisatie van TNO noodzakelijk is. Een initiatief van enige tijd geleden, dat nog nader zal moeten worden ingekleurd, omdat het niet volledig helder uit de verf is gekomen, is het NOBIN. Voor de informatie uit het buitenland zijn daar de technisch-wetenschappelijke attachés, die we met name in Amerika en Japan gestationeerd hebben.

Elk op zichzelf zijn deze initiatieven onvoldoende, maar bij elkaar opgeteld geven zij aan, hoe belangrijk de regering het voortdurend vernieuwen van onze technische kennis, het gebruik maken van de beschikbare mogelijkheden, eigenlijk vindt.

Als U vraagt of we tevreden zijn, dan moet ik nadrukkelijk neen zeggen. Wel zien wij in het octrooiwezen met zijn Europeïsering en communitarisering een gunstige ontwikkeling die goed kan functioneren.

Verder maak ik me bepaald wat zorgen over de kostenverhoudingen in dit land, dus het economische probleem om nieuwe technische en organisatorische vindingen in praktijk te kunnen brengen. Dit probleem laat ik vanochtend uiteraard terzijde, omdat het in andere gremia moet worden besproken.

Een derde punt, waar ik niet zo tevreden over ben, is de vraag of al die aanwezige kennis en al die instituties met elkaar niet voor de buitenstaander een al te ingewikkeld beeld opleveren. Ik denk dat als men er een luchtfoto van zou maken, de conclusie zou zijn dat men een doolhof heeft gefotografeerd. Dat is op zichzelf niet zo erg, mits men, als men erin zit, er maar uitkomt. Ik heb wel eens de indruk dat dat aan weinigen gegeven is. Misschien moeten we gaan nadenken, hoe wij bij wijze van advies routebeschrijvingen kunnen geven, hoe men zo snel mogelijk uit die doolhof komt. Daar zijn we op het niveau van de regering niet helemaal uit. Er ligt een aanbeveling van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, die is neergelegd in een recent rapport over de beschikbaarheid van wetenschappelijke en technische kennis, waarin onder meer de Octrooiraad wordt genoemd. U kent dat rapport wellicht wel. Dat

De Rijksoctrooiwet gewijzigd,

door Mr W. L. HAARDT.

1. Inleiding.

Door de goede zorgen van de uitgeefster zal aan een der volgende nummers van het „Bijblad” een exemplaar worden toegevoegd van het „Staatsblad” met de tekst van de Rijksoctrooiwet, zoals die er uitziet na de jongste wijzigingen, welke door de beide Kamers van de Staten-Generaal zijn goedgekeurd en van kracht wordt op een nader te bepalen datum in de zomer van dit jaar *).

Vele lezers zullen met die nieuwe tekst reeds vertrouwd zijn; immers de „inspraak” van de belanghebbende kringen bij de voorbereiding van het Wetsontwerp dat tot de Wijzigingswet leidde — nr 13 209 (R 967), ingediend op 3 december 1974 —, en ook bij de verdere gang van dat Wetsontwerp door de parlementaire molen, was in ruime mate toegestaan. Tot nut van het geleverde werk.

Voor de lezers die de gang van zaken op een wat verdere afstand hebben gevolgd of nog helemaal niet, en die toch behoefte voelen aan een korte oriëntering, wil ik trachten hier een overzicht te geven van de wijzigingen, onderverdeeld in belangrijke en minder belangrijke — het trekken van deze grens is uiteraard ook een kwestie van persoonlijke smaak —, aan welk overzicht een korte inleiding vooraf gaat over het „waarom” van deze wijzigingen. Met een blik in de toekomst wordt dan dit overzicht afgesloten.

2. Waarom deze wijzigingen?

Waarom werd onze Rijksoctrooiwet zo grondig gewijzigd? Want grondig gebeurde het wel: misschien dat de wijziging van 1963, die ons de invoering van de nieuwe verleningsprocedure met het voorlopig vooronderzoek bracht, voor de praktijk ingrijpender was, maar de wijziging van 1977 heeft maar weinig artikelen der Wet ongemoeid gelaten. Zo bleef van de 15 artikelen van Hoofdstuk I (artt. 1–12A) slechts één artikel ongewijzigd; van de 21 artikelen van Hoofdstuk III (artt. 30–46) bleven er vijf onveranderd.

De reden van die omvangrijke wijziging is deze, dat van het tweeledige doel dat de wetgever blijkens de Memorie van Toelichting voor ogen stond:

- (a) aanpassing van de Wet aan de in Lissabon (1958) en Stockholm (1967) herziene tekst van het Unie-Verdrag van Parijs, en aan het Verdrag van Straatsburg over de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht (1963), en
- (b) aanpassing aan intussen gewijzigde behoeften van de praktijk en verbetering van artikelen, waarvan de tekst onbevredigend was gebleken,

het laatste doel gaandweg meer accent heeft gekregen. Wij moeten de wetgever dankbaar zijn, dat hij de aanpassing aan de genoemde verdragen heeft benut om tot een alleszins te waarderen modernisering van onze Wet te geraken.

3. Welke zijn de belangrijkste wijzigingen?

De volgende vier wijzigingen zou ik als de belangrijkste willen bestempelen:

- 1°. *De opheffing van het verbod van octrooiverlening voor stoffen op zich zelve*: het huidige artikel 4 wordt afgeschaft. De oude regel dat een octrooi voor een bereidingswijze van een stof zich uitstrekt tot de aldus bereide stof, blijft bestaan en is zelfs

*) Gewijzigd ontwerp van Rijkswet tot wijziging van de Rijksoctrooiwet, *Bijlagen bij de Handelingen van de Tweede Kamer 1975–1976*, 13 209 (R 967), nr 10, herdruk, als gewijzigd bij de tweede nota van wijziging, zitting 1976–1977, nr 14.

verruimd tot voortbrengselen die het resultaat zijn van een geoctrooieerde bereidingswijze: zie het nieuwe artikel 30, lid 1, onder b). De verruiming van de octrooibeschermt van stoffen is, in het belang van derden die een andere bereidingswijze van de beschermde stof uitvinden, gecompenseerd door een effectievere regeling om een dwanglicentie wegens afhankelijk octrooi te verkrijgen; een eventuele oppositie tegen het afhankelijke octrooi staat aan het aanvragen der dwanglicentie voortaan niet meer in de weg en de verlening van die licentie werkt terug tot de dag van aanvraag: zie het nieuwe artikel 34, in het bijzonder lid 5 en lid 8.

- 2°. *De ruimere omschrijving van „het gebied der nijverheid”*: het nieuwe artikel 3 spreekt van „enige uitkomst op welk gebied van de nijverheid ook, daaronder begrepen de landbouw”. Een nieuw tweede lid voegt daaraan toe: „Niettemin wordt geen octrooi verleend voor planten- of dierenrassen, alsmede voor werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren, met uitzondering van microbiologische werkwijzen en hierdoor verkregen voortbrengselen.” Voor de beantwoording van bij de parlementaire behandeling gerezen vragen inzake tuin- en bosbouw, veteelt en visserij en inzake octrooiverlening voor biologische bestrijdingsmiddelen, moge ik korthedshalve verwijzen naar de Memorie van Antwoord, stuk nr 8, blz. 3 en 4.

- 3°. *De verbeterde bescherming van de octrooihouder tegen inbreuken*, onder meer:

- a) door een precisering en uitbreiding van de opsomming der aan anderen verboden handelingen; zie het nieuwe artikel 30;
- b) door hem als alternatief van de vordering tot vergoeding van zijn schade een vordering te geven ertoe strekkende, dat de inbreukmaker hem de winst moet afdragen die hij — de inbreukmaker — als gevolg van de inbreuk maakte en hem dienaangaande rekening en verantwoording moet afleggen: zie lid 3 van het nieuwe artikel 43;
- c) door een verbeterde regeling van de rechten van pand- en licentiehouders, onder meer in deze zin dat dezen niet tegen de wil van de octrooihouder inbreuk-acties kunnen gaan voeren: zie lid 4 van het nieuwe artikel 43.

- 4°. *De nieuwe regeling van de duur van het octrooi*, door schrapping van de minimumtermijn van 10 jaar na de dagtekening in artikel 47. Dit geldt voor alle octrooien verleend na de inwerkingtreding der Wijzigingswet. Een krachtige poging der Orde van Octrooigemachtigden de regeling pas te laten gelden voor octrooien die nadien aangevraagd, of althans nadien zijn openbaargemaakt, had geen succes.

De wijzigingen onder 1° en 2° werden ingegeven door het Verdrag van Straatsburg en ook door wat dienovereenkomstig inmiddels is bepaald in het Europese Octrooiverdrag van München (1973). Artikel 63 van dat Verdrag heeft ook een rol gespeeld bij de wijziging onder 4°, terwijl die onder 3° een modernisering is die niet op verdragen, maar wel op buitenlandse voorbeelden steelt.

4. Welke zijn de minder belangrijke wijzigingen?

Uit de zeer talrijke minder belangrijke wijzigingen maak ik een keus, hoofdstuksgewijs.

- I. Uit Hoofdstuk I (artt. 1–12A):

- 1°. Aangepast aan de rechtspraak van Octrooiraad en rechter vindt men in het nieuwe artikel 2 een gewijzigde omschrijving van *het begrip „nieuwheid”*, verder gaande in de richting der absolute nieuwheid en gebruik makende van de term „stand der techniek”, en in het nieuwe artikel 2A een in de huidige Wet nog niet voorkomende omschrijving van *het begrip „uitvinding”*.
- 2°. Het effect van „*tentoonstellen*” is beperkt, de prioriteit van het huidige artikel 8 vervangen door een uitzondering op de stand der techniek in artikel 2, leden 4 en 5.
- 3°. De *aanvullingsoctrooien*, eindigende tegelijk met het hoofdoctrooi, vermeld in het huidige artikel 12, komen in de gewijzigde Wet niet meer voor; evenmin als de „*verbetering van een voortbrengsel of van een werkwijze*”.
- 4°. De gevolgen van *collisie* zijn in de nieuwe artikelen 2 lid 3 en 2A lid 2 anders geformuleerd dan in het huidige artikel 6.
- 5°. De uitwerking van het *recht van voorrang* krachtens het Unieverdrag van Parijs in artikel 7 werd verbeterd.
- 6°. Het *splitsen van ingediende aanvragen* werd in het nieuwe artikel 8A beter geregeld: voortaan zal dat, gedurende een bepaalde termijn, ook op initiatief van de aanvrager kunnen geschieden.

De wijzigingen onder 5° en 6° vonden hun grond in de aanpassing aan het herziene Unieverdrag, de overige grotendeels in de aanpassing aan het Verdrag van Straatsburg, zoals sindsdien ook gerealiseerd in het Europese Octrooiverdrag van München.

II. Uit Hoofdstuk II (artt. 13–29F):

- 1°. Bij op goede gronden te verontschuldigen⁴ veronachtzaming door de aanvrager van bepaalde termijnen in de verleningsprocedure kan volgens het nieuwe artikel 17A de Octrooiraad een „*herstel in de vorige toestand*” uitspreken onder bepaalde omstandigheden als daar vermeld; deze faciliteit is ontleend aan artikel 122 van het Europese Octrooiverdrag.
- 2°. Het tijdstip waarop de zg. „*landenverklaring*” moet worden ingediend, is van de indiening der aanvraag verschoven tot na het verzoek een beslissing te nemen over verlening van octrooi: het voorschrift verhuisde daarom van artikel 22A, lid 2 (oud) naar artikel 23, lid 2.
- 3°. In overeenstemming met de praktijk is het V.V.O. (verzoek om een vooronderzoek) in artikel 221 herdoopt in een „*verzoek om een onderzoek naar de stand der techniek*”: immers een onderzoek naar met name de uitvindingshoogte vindt in dat stadium nog niet plaats.
- 4°. Het nieuwe artikel 18A geeft een steviger wettelijke basis, vergeleken bij het oude artikel 29 sub g, voor de positie en de organisatie van *octrooigemachtigden*, en in het bijzonder ook voor hun tuchtrecht.

III. Uit de Hoofdstukken III en volgende (artt. 30–71):

- 1°. Tegenover de reeds aangestipte uitbreiding van de opsomming der verboden handelingen in artikel 30 staat, dat volgens lid 3 daartoe niet langer zullen behoren „*handelingen, uitsluitend dienende tot onderzoek van het geoctrooierde, daaronder begrepen het door toepassing van de geoctrooierde werkwijze rechtstreeks verkregen voortbrengsel*”.
- 2°. De in de praktijk onhanteerbare regelingen inzake de naar de waarde van de licentie of van het over-

gedragen octrooi te bepalen *inschrijvingstaks*, te vinden in de artikelen 33 lid 2 en 38 lid 1, zijn afgeschaft en vervangen door een regeling waarbij een vast bedrag verschuldigd zal zijn.

- 3°. Het in de praktijk tot een dode letter geworden voorschrift van artikel 36, dat een geoctrooierd voortbrengsel ten bewijze daarvan moet zijn voorzien van een *merkieken*, is vervallen, evenals de daarop in artikel 46 lid 1 gestelde strafsanctie.
- 4°. De *dwanglicentie om redenen van algemeen belang* van artikel 34 lid 1 wordt voortaan niet meer door de Octrooiraad verleend, maar door de Minister van Economische Zaken. Legt men de nieuwe tekst naast de oude, dan schrikt men wel even: niet meer een initiatief van de gegadigde met een behandeling van de Octrooiraad in een rechterlijke functie, maar een initiatief van de Minister, wiens oordeel omtrent het algemeen belang beslissend is, de termijn van drie jaar is verdwenen en zo meer. Men krijgt de indruk dat hier de meest ingrijpende wijziging in onze Wet sinds haar invoering is binnengeslopen. Geen wonder dat de Orde van Octrooigemachtigden bepleitte een neutrale instantie tussen te schakelen, maar zonder succes. Memorie van Toelichting (stuk nr 3, blz. 52/53) en Memorie van Antwoord (stuk nr 8, blz. 8/9) putten zich uit in betogen, dat eigenlijk alles bij het oude blijft. Goedgelovig als ik ben, heb ik daarom deze wijziging ook maar onder de minder belangrijke gerangschikt.
- 5°. Ten aanzien van de *rechterlijke bevoegdheid* in inbreuk-zaken, inclusief vorderingen ter verkrijging van een „*negatief-declaratoir*”, bepaalt artikel 56, lid 1 nu, dat de Haagse rechtbank bevoegd is als het bijvoorbeld om een Nederlands octrooi gaat, maar noch de octrooihouder noch de inbreukmaker hier woon- of verblijfplaats hebben. Men denke er echter aan, dat toch wel een andere Nederlandse rechtbank bevoegd kan zijn, als het E.E.G.-Bevoegdheids- en Executieverdrag van toepassing is.

5. Blik in de toekomst.

Uit mijn geenszins volledige opsomming van wijzigingen is wel duidelijk geworden, dat geen octrooigemachtigde en geen advocaat meer op zijn routine kan drijven (van de Octrooiraad en de rechterlijke macht veronderstel ik dat niet eens): zij zullen de nieuwe wet voortdurend moeten raadplegen. Zo is het ook goed: het recht is in beweging. En het blijft in beweging. Ook de Rijksoctrooiwet. Nieuwe wijzigingen staan op stapel: tegelijk met de uitvoeringswetten van het Europese Octrooiverdrag en van het P.C.T.-Verdrag (Washington, 1970) zal een wijzigingswet ter aanpassing aan die Verdragen worden ingediend en later geschiedt hetzelfde na goedkeuring van het Gemeenschapsoctrooiverdrag van Luxemburg (1975) en het Verdrag van Straatsburg. Dan zal onder meer de terugwerkende kracht van de nietigverklaring van een octrooi, zoals in laatstgenoemde Verdragen, anders dan in ons huidige artikel 51, voorzien, moeten worden voorgeschreven, en het moeilijke vraagstuk van de rechtsgevolgen daarvan worden geregeld.

Misschien dat tegen die tijd onze goede oude Octrooiwet, sinds 1968 Rijksoctrooiwet, weer Octrooiwet gaat heten: tijdens de parlementaire behandeling van de hier besproken wijziging verdween Suriname uit het Rijksverband en vervolgens bij Nota van Wijzigingen van 29 juli 1976 uit een hele reeks artikelen der Wet. Eenzaam zijn de Antillen achtergebleven...

rapport vraagt eigenlijk meer dan het oplost. Met name vraagt het om een systematiek, waardoor nieuwe vindingen en nieuwe kennis op zodanige wijze toegankelijk worden gemaakt voor overheid en samenleving, dat zij tijdiger en sneller kunnen worden benut. Daarvóór ligt dan de signaleringsfase.

Ik kan mij voorstellen, dat U zich als octrooigemachtigden niet in eerste instantie bezig houdt met het vraagstuk van toereikende kostenverhoudingen voor het bedrijfsleven, hoe belangrijk dat ook is. Ik kan mij voorstellen, dat U met elkaar interessante discussies heeft over de pro en contra's van de huidige wijze van internationalisering van het octrooiwezen, wat ook ons bezig houdt. Ik zou me ook kunnen voorstellen, dat het nuttig is, dat U met elkaar discussieert over het vraagstuk van het informatienetwerk in onze volkshuishouding tegen de achtergrond van mijn stelling dat een voortdurende technische en organisatorische vernieuwing volstrekt noodzakelijk is, zowel voor een ontplooiing van de mensen in ons land, alsook voor het behoud van een stuk welvaart en voor het oplossen van een aantal problemen waar we in onze samenleving mee zitten. Deze problemen worden niet in de laatste plaats veroorzaakt, doordat we met heel veel mensen in een klein landje wonen. Als U in de forumdiscussie vanmiddag gedachten kunt aandragen om het informatienetwerk te verbeteren en langs die lijn een bijdrage te leveren aan de vernieuwing van de volkshuishouding, zou ik dat zeer appreciëren.

Het is wat wonderlijk: ik ben hier gekomen om U

geluk te wensen, maar geef U een suggestie om nog eens over een bepaald element in het bijzonder na te denken. Ik doe dat, mevrouw de voorzitter, omdat ik de overtuiging heb gekregen dat Uw Orde zo vaak en zo innig betrokken is bij creatief nadenken, dat het voor U op een feestdag als deze een feest moet zijn om ook vandaag weer in het bijzonder goed na te denken.

Wat ik U dus toewens is een vrije dag, als ik het zo mag zeggen, maar dan in de Griekse zin van het woord. U weet dat wel, de Grieken hadden voor het begrip „vrije tijd” eigenlijk het woord *σχολη* (scholè), wij zijn daar school van gaan maken, maar het betekende in feite: tijd beschikbaar hebben om eens goed na te denken, hoe je het leven zou moeten inrichten zonder je door de slafelijke tredmolen van alledag alleen aan banden te laten leggen. Het is erg nuttig, dat dat zo nu en dan gebeurt. U bent uitstekend geëquipeerd om zulks te doen. Ik wens U een mooie dag *σχολη* toe, als ik het zo mag zeggen, U heeft het na 40 jaar zeker verdiend.

Ik kan U zeggen, dat er in de kring van mijn ambtelijke medewerkers een buitengewoon respect bestaat voor Uw Orde. Dat wil ik U heel uitdrukkelijk zeggen vanochtend, en het is daarom ook dat ik heb gemeend in deze korte inleiding, deze bespiegelingen, niet het accent te moeten leggen op de gelukwensen alleen, maar vooral U duidelijk te maken, dat we gezamenlijk staan voor een uitdaging om iets van de toekomst te maken. Er is werkelijk nog veel te doen en U kunt daar iets belangrijks bij inbrengen dacht ik.

Dank U zeer.

De Rijksoctrooiwet gewijzigd,

door Mr W. L. HAARDT.

1. Inleiding.

Door de goede zorgen van de uitgeefster zal aan een der volgende nummers van het Bijblad een exemplaar worden toegevoegd van het Staatsblad met de tekst van de Rijksoctrooiwet, zoals die er uitziet na de jongste wijzigingen, welke door de beide Kamers van de Staten-Generaal zijn goedgekeurd en van kracht wordt op een nader te bepalen datum in de zomer van dit jaar *).

Vele lezers zullen met die nieuwe tekst reeds vertrouwd zijn; immers de „inspraak” van de belanghebbende kringen bij de voorbereiding van het Wetsontwerp dat tot de Wijzigingswet leidde nr 13 209 (R 967), is ingediend op 3 december 1974 —, en ook bij de verdere gang van dat Wetsontwerp door de parlementaire molen, was in ruime mate toegestaan. Tot nut van het geleverde werk.

Voor de lezers die de gang van zaken op een wat verdere afstand hebben gevolgd of nog helemaal niet, en die toch behoefte voelen aan een korte oriëntering, wil ik trachten hier een overzicht te geven van de wijzigingen, onderverdeeld in belangrijke en minder belangrijke — het trekken van deze grens is uiteraard ook een kwestie van persoonlijke smaak —, aan welk overzicht een korte inleiding vooraf gaat over het „waarom” van deze wijzigingen. Met een blik in de toekomst wordt dan dit overzicht afgesloten.

2. Waarom deze wijzigingen?

Waarom werd onze Rijksoctrooiwet zo grondig gewijzigd? Want grondig gebeurde het wel: misschien dat de wijziging van 1963, die ons de invoering van de nieu-

we verleningsprocedure met het voorlopig vooronderzoek bracht, voor de praktijk ingrijpender was, maar de wijziging van 1977 heeft maar weinig artikelen der Wet ongemoeid gelaten. Zo bleef van de 15 artikelen van Hoofdstuk I (artt. 1–12A) slechts één artikel ongewijzigd; van de 21 artikelen van Hoofdstuk III (artt. 30–46) bleven er vijf onveranderd.

De reden van die omvangrijke wijziging is deze, dat van het tweeledige doel dat de wetgever blijkens de Memorie van Toelichting voor ogen stond:

- (a) aanpassing van de Wet aan de in Lissabon (1958) en Stockholm (1967) herziene tekst van het Unie-Verdrag van Parijs, en aan het Verdrag van Straatsburg over de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht (1963), en
- (b) aanpassing aan intussen gewijzigde behoeften van de praktijk en verbetering van artikelen, waarvan de tekst onbevredigend was gebleken,

het laatste doel gaandeweg meer accent heeft gekregen. Wij moeten de uitgever dankbaar zijn dat hij de aanpassing aan de genoemde verdragen heeft benut om tot een alleszins te waarden modernisering van onze Wet te geraken.

3. Welke zijn de belangrijkste wijzigingen?

De volgende vier wijzigingen zou ik als de belangrijkste willen bestempelen:

- 1°. *De opheffing van het verbod van octrooiverlening voor stoffen op zich zelve:* het huidige artikel 4 wordt afgeschaft. De oude regel dat een octrooi voor een bereidingswijze van een stof zich uitstrekt tot de aldus bereide stof, blijft bestaan en is zelfs verruimd tot voortbrengselen die het resultaat zijn van een geoctrooieerde bereidingswijze: zie het nieuwe artikel 30, lid 1, onder b). De verruiming van de octrooibeschermt van stoffen is, in het

*) Gewijzigd ontwerp van Rijkswet tot wijziging van de Rijksoctrooiwet, *Bijlagen bij de Handelingen van de Tweede Kamer 1975–1976*, 13 209 (R 967), nr 10, herdruk, als gewijzigd bij de tweede nota van wijziging, zitting 1976–1977, nr 14.

belang van derden die een andere bereidingswijze van de beschermde stof uitvinden, gecompenseerd door een effectievere regeling om een dwanglicentie wegens afhankelijk octrooi te verkrijgen; een eventuele oppositie tegen het afhankelijke octrooi staat aan het aanvragen der dwanglicentie voortaan niet meer in de weg en de verlening van die licentie werkt terug tot de dag van aanvraag: zie het nieuwe artikel 34, in het bijzonder lid 5 en lid 8.

- 2°. *De ruimere omschrijving van „het gebied der nijverheid“*: het nieuwe artikel 3 spreekt van „enige uitkomst op welk gebied van de nijverheid ook, daaronder begrepen de landbouw“. Een nieuw tweede lid voegt daaraan toe: „Niettemin wordt geen octrooi verleend voor planten- of dierenrassen, alsmede voor werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren, met uitzondering van microbiologische werkwijzen en hierdoor verkregen voortbrengselen.“ Voor de beantwoording van bij de parlementaire behandeling gerezen vragen inzake tuin- en bosbouw, veeteelt en visserij en inzake octrooiverlening voor biologische bestrijdingsmiddelen, moge ik korthedshalve verwijzen naar de Memorie van Antwoord, stuk nr 8, blz. 3 en 4.
- 3°. *De verbeterde bescherming van de octrooihouder tegen inbreuken*, onder meer:
 - a) door een precisering en uitbreiding van de opsomming der aan anderen verboden handelingen; zie het nieuwe artikel 30;
 - b) door hem als alternatief van de vordering tot vergoeding van zijn schade een vordering te geven ertoe strekkende dat de inbreukmaker hem de winst moet afdragen die hij — de inbreukmaker — als gevolg van de inbreuk maakte en hem dienaangaande rekening en verantwoording moet afleggen: zie lid 3 van het nieuwe artikel 43;
 - c) door een verbeterde regeling van de rechten van grond- en licentiehouders, onder meer in deze zin dat dezen niet tegen de wil van de octrooihouder inbreuk-acties kunnen gaan voeren: zie lid 4 van het nieuwe artikel 43.
- 4°. De verkorting van de duur van het octrooi, door schrapping van de minimumtermijn van 10 jaar van de dagtekening in artikel 47. Dit geldt voor alle octrooien verleend na de inwerkingtreding der Wijzigingswet. Een krachtige poging der Orde van Octrooigemachtigden de verkorting niet te laten gelden voor octrooien nadien aangevraagd, of althans openbaargemaakt, had geen succes.

De wijzigingen onder 1° en 2° werden ingegeven door het Verdrag van Straatsburg en ook door wat dienovereenkomstig inmiddels is bepaald in het Europese Octrooiverdrag van München (1973). Artikel 63 van dat Verdrag heeft ook een rol gespeeld bij de wijziging onder 4°, terwijl die onder 3° een modernisering is die niet op verdragen, maar wel op buitenlandse voorbeelden stoelt.

4. Welke zijn de minder belangrijke wijzigingen?

Uit de zeer talrijke minder belangrijke wijzigingen maak ik een keus, hoofdstuksgewijs.

I. Uit Hoofdstuk I (artt. 1-12A):

- 1°. Aangepast aan de rechtspraak van Octrooiraad en rechter vindt men in het nieuwe artikel 2 een gewijzigde omschrijving van *het begrip „nieuwheid“*, verder gaande in de richting der absolute nieuwheid en gebruik makende van de term „stand der techniek“, een in het nieuwe artikel 2A een in de huidige Wet nog niet voorkomende omschrijving van *het begrip „uitvinding“*.

- 2°. Het effect van „*tentoonstellen*“ is beperkt, de prioriteit van het huidige artikel 8 vervangen door een uitzondering op de stand der techniek in artikel 2, leden 4 en 5.
- 3°. De *aanvullingsoctrooien*, eindigende tegelijk met het hoofdoctrooi, vermeld in het huidige artikel 12, komen in de gewijzigde Wet niet meer voor; evenmin als de „*verbetering van een voortbrengsel of van een werkwijze*“.
- 4°. De gevolgen van *collisie* zijn in de nieuwe artikelen 2 lid 3 en 2A lid 2 anders geformuleerd dan in het huidige artikel 6.
- 5°. De uitwerking van het *recht van voorrang* krachtens het Unieverdrag van Parijs in artikel 7 werd verbeterd.
- 6°. Het *splitsen van ingediende aanvragen* werd in het nieuwe artikel 8A beter geregeld: voortaan zal dat, gedurende een bepaalde termijn, ook op initiatief van de aanvrager kunnen geschieden.

De wijzigingen onder 5° en 6° vonden hun grond in de aanpassing aan het herziene Unieverdrag, de overige grotendeels in de aanpassing aan het Verdrag van Straatsburg, zoals sindsdien ook geredigeerd in het Europese Octrooiverdrag van München.

II. Uit Hoofdstuk II (artt. 13-29F):

- 1°. Bij op goede gronden te verontschuldigen veronachtzaming door de aanvrager van bepaalde termijnen in de verleningsprocedure kan volgens het nieuwe artikel 17A de Octrooiraad een „*herstel in de vorige toestand*“ uitspreken; deze faciliteit is ontleend aan artikel 122 van het Europese Octrooiverdrag.
- 2°. Het tijdstip waarop de zg. „*landenverklaring*“ moet worden ingediend, is van de indiening der aanvraag verschoven tot na het verzoek een beslissing te nemen over verlening van octrooi: het voorschrift verhuisde daarom van artikel 22A, lid 2 (oud) naar artikel 23, lid 2.
- 3°. In overeenstemming met de praktijk is het V.V.O. (verzoek om een vooronderzoek) in artikel 221 omgedoopt tot een „*verzoek om een onderzoek naar de stand der techniek*“: immers een onderzoek naar met name de uitvindingshoogte vindt in dat stadium nog niet plaats.
- 4°. Het nieuwe artikel 18A geeft een steviger wettelijke basis, vergeleken bij het oude artikel 29 sub g, voor de positie en de organisatie van *octrooigemachtigden*, en in het bijzonder ook voor hun tuchtrecht.

III. Uit de Hoofdstukken III en volgende (artt. 30-71):

- 1°. Tegenover de reeds aangestipte uitbreiding van de opsomming der verboden handelingen in artikel 30 staat, dat volgens lid 3 daartoe niet langer zullen behoren „*handelingen, uitsluitend dienende tot onderzoek van het geoctrooierde*, daaronder begrepen het door toepassing van de geoctrooierde werkwijze rechtstreeks verkregen voortbrengsel“.
- 2°. De in de praktijk onhanteerbare regelingen inzake de naar de waarde van de licentie of van het overgedragen octrooi te bepalen *inschrijvingstaks*, te vinden in de artikelen 33 lid 2 en 38 lid 1, zijn afgeschaft en vervangen door een regeling waarbij een vast bedrag verschuldigd zal zijn.
- 3°. Het in de praktijk tot een dode letter geworden voorschrift van artikel 36, dat een geoctrooierd voortbrengsel ten bewijze daarvan moet zijn voorzien van een *merkteken*, is vervallen, evenals de daarop in artikel 46 lid 1 gestelde strafsanctie.
- 4°. De *dwanglicentie om redenen van algemeen belang* van artikel 34 lid 1 wordt voortaan niet meer door

de Octrooiraad verleend, maar door de Minister van Economische Zaken. Legt men de nieuwe tekst naast de oude, dan schrikt men wel even: niet meer een initiatief van de gegadigde met een behandeling van de Octrooiraad in een rechterlijke functie, maar een initiatief van de Minister, wiens oordeel omtrent het algemeen belang beslissend is, de termijn van drie jaar is verdwenen en zo meer. Men krijgt de indruk dat hier de meest ingrijpende wijziging in onze Wet sinds haar invoering is binnengeslopen, een aantasting van de rechten van de octrooihouder die zelfs in strijd met het Unieverdrag van Parijs zou kunnen zijn. Geen wonder dat de Orde van Octrooigemachtigden bepleitte een neutrale instantie tussen te schakelen, maar zonder succes. Memorie van Toelichting (stuk nr 3, blz. 52/53) en Memorie van Antwoord (stuk nr 8, blz. 8/9) putten zich uit in betogen, dat eigenlijk alles bij het oude blijft. Goedgelovig als ik ben, heb ik daarom deze wijziging ook maar onder de minder belangrijke gerangschikt.

- 5°. Ten aanzien van *de rechterlijke bevoegdheid* in inbreuk-zaken, inclusief vorderingen ter verkrijging van een „negatief-declaratoir”, bepaalt artikel 56, lid 1 nu, dat de Haagse rechtbank bevoegd is als het bijvoorbeeld om een Nederlands octrooi gaat, maar noch de octrooihouder noch de inbreukmaker hier woon- of verblijfplaats hebben. Men denke er echter aan, dat toch weer een andere Nederlandse rechtbank bevoegd kan zijn, als het E.E.G.-Be-

voegdheids- en Executieverdrag van toepassing is.

5. *Blik in de toekomst.*

Uit mijn geenszins volledige opsomming van wijzigingen is heel duidelijk geworden, dat geen octrooigemachtigde en geen advocaat meer op zijn routine kan drijven (van de Octrooiraad en de rechterlijke macht veronderstel ik dat niet eens): zij zullen de nieuwe wet voortdurend moeten raadplegen. Zo is het ook goed: het recht is in beweging. En het blijft in beweging. Ook de Rijsoctrooiwet. Nieuwe wijzigingen staan op stapel: tegelijk met de uitvoeringswetten van het Europese Octrooi-verdrag en van het P.C.T.-Verdrag (Washington, 1970) zal een wijzigingswet ter aanpassing aan die Verdragen worden ingediend en later geschiedt hetzelfde na goedkeuring van het Gemeenschapsoctrooi-verdrag van Luxemburg (1975) en het Verdrag van Straatsburg. Dan zal onder meer de terugwerkende kracht van de nietigverklaring van een octrooi, zoals in laatstgenoemde Verdragen, anders dan in ons huidig artikel 51 voorzien, moeten worden voorgeschreven, eer het moeilijke vraagstuk van de rechtsgevolgen daarvan wordt geregeld.

Misschien dat tegen die tijd onze goede oude Octrooiwet, sinds 1968 Rijsoctrooiwet, weer Octrooiwet gaat heten: tijdens de parlementaire behandeling van de hier besproken wijziging verdween Suriname uit het Rijksverband en vervolgens bij Nota van Wijzigingen van 29 juli 1976 uit een hele reeks artikelen der Wet. Eenzaam zijn de Antillen achtergebleven . . .

JURISPRUDENTIE

Nr 30. President Arrondissements-Rechtbank te Breda, 2 maart 1976.

(Mr J. K. Schellenbach)

Art. 51, lid 4 Rijsoctrooiwet.

Zolang het octrooi van Gillette (op een bepaald soort veiligheidsscheermes) niet vernietigd is (waarvoor het volgens Bic in aanmerking komt), moeten Gillettes daaruit voortvloeiende rechten erkend worden.

Art. 30, lid 1, aanhef en onder a Rijsoctrooiwet.

Het door Bic France in Nederland doen verpakken van scheermessen door haar vervaardigd, die een inbreuk vormen op gezegd octrooi van Gillette, en daarna weer doen terugzenden naar Frankrijk, kan niet geacht worden een inbreuk, in Nederland gepleegd, op Gillettes octrooirecht te zijn.

Wel inbreuk, wanneer de messen — na verpakking — in Nederland in de handel worden gebracht.

Volgt verbod in zoverre, met dwangsom.

De vennootschap naar Amerikaans recht The Gillette Company, te Boston, Massachusetts, Verenigde Staten van Amerika, eiseres, procureur Mr T. J. Houtman, advocaat Prof. Mr E. A. van Nieuwenhoven Helbach, tegen

1. de besloten vennootschap Bic Benelux Nederland B.V. te Roosendaal, gemeente Roosendaal en Nispen,
2. de vennootschap naar Frans recht Bic Société Anonyme te Clichy, Frankrijk, gedaagden, procureur Mr W. G. A. Kousemaker, advocaat Mr C. A. J. Crul.

Wij, President, enz.

TEN AANZIEN VAN HET RECHT:

Overwegende, dat tussen partijen in confesso bleek, dat gedaagde sub 1, „Bic Benelux” hier te lande, in

Roosendaal, van een verpakking heeft voorzien scheerapparaten, haar toegezonden tot dat doel door gedaagde sub 2, „Bic France”, van welke apparaten een deel, na verpakt te zijn, aan Bic France is geretourneerd en een ander deel door Bic Benelux, in overeenstemming met Bic France, in Nederland in de handel is gebracht;

O., dat voorts tussen partijen vaststaat, dat in die apparaten aanwezig waren mesjes, die voldeden aan conclusie 5 van het, aan eiseres, Gillette, toekomstende Nederlands octrooi 123398, luidende die conclusie:

„Veiligheidsscheermes, waarbij een snijkant is bekleed met een aanhechtende bekleding, met het kenmerk, dat de bekleding bestaat uit een vast polymeer, dat hoofdzakelijk is opgebouwd uit eenheden van tetrafluoretheen”;

O., dat eiseres thans zowel het voormelde verpakken, als het in de handel brengen strijdig acht met haar octrooirecht en mitsdien de gevraagde voorziening bij voorraad geboden oordeelt, hetgeen de gedaagden met klem van redenen betwisten;

O. dienaangaande, dat naar Ons aanvankelijk gevoelen het door Bic France laten verpakken in Roosendaal, door Bic Benelux, van de scheerapparaten die met het octrooi van Gillette overeenstemmende mesjes bevatten, géén inbreuk op het octrooirecht van Gillette oplevert, daar in dit uitsluitend ter verpakking naar Roosendaal brengen, waarna de verpakte goederen verder geheel ter vrije beschikking van Bic France staan, geen daad van beschikking gelegen is die als een in Nederland in het verkeer brengen in de zin van art. 30 der Octrooiwet kan worden gezien;

O., dat anderzijds het, voor of na de verpakking, ter vrije beschikking van Bic Benelux stellen van het niet door Bic France wederom buiten Nederland gebrachte gedeelte der goederen, en het in Nederland in de handel brengen van de betrokken scheerapparaten door Bic Benelux, naar Ons voorlopig oordeel vormen in het

verkeer brengen en verder verkopen en afleveren hetgeen bij uitsluiting aan de octrooihoudster vrij staat;

O., dat gedaagden nochtans menen een verbod van hun handelen te kunnen voorkomen door te wijzen op de naar hun inzicht kennelijke nietigheid van het onderwerpelijke octrooi, waarbij gedaagden wijzen op een Duitse beslissing waarin onvoldoende inventiviteit zou zijn aangenomen en een Engelse procedure over de nietigheid van het corresponderende Britse octrooi, waarin tussen partijen een regeling is getroffen over de al dan niet door Bic verschuldigde vergoeding;

O., dat, nu het hier gaat — naar door eiseres onweersproken is gesteld — om een schadevergoeding, van een in Engeland rechtmatig in het verkeer brengen naar Ons aanvankelijk oordeel geen sprake is, terwijl het treffen van zulk een overeenkomst in Engeland de eiseres niet verplicht voor Nederland, waar geheel andere rechtsverhoudingen gelden, zulks eveneens te doen;

O., dat nu naar Nederlands recht aan de eventuele vernietiging van een octrooi geen terugwerkende kracht wordt toegekend, de rechten van de octrooihouder moeten worden erkend en beschermd zolang het octrooi in stand blijft;

O., dat de door gedaagden naar voren gebrachte twijfel aan de voor octrooiverlening voldoende uitvindingshoogte, naar Ons voorlopig oordeel geen grond oplevert om het handhaven van haar rechten door eiseres als een misbruik te zien;

O., dat de spoedeisendheid der zaak naar Ons oordeel uit de feiten zelf en uit de tijdelijkheid van het recht voortvloeit, terwijl een afweging van de belangen van partijen daarin geen verandering brengt;

O., dat mitsdien de vordering van eiseres behoort te worden toegewezen, zij het, dat in verband met het hierboven overwogene daarin de na te melden beperking moet worden aangebracht;

O., dat Wij, nu van enige vorm van vervaardiging in het Koninkrijk niets is gebleken, termen vinden dit punt buiten het dictum te laten;

O., dat gedaagden hebben opgemerkt, dat een te geven verbod alleen op Nederland betrekking kan hebben, hetgeen Wij, zij het uitgebreid tot het Koninkrijk, ten overvloede in het dictum zullen doen uitkomen;

O., dat gedaagden als in hoofdzaak in het ongelijk gesteld, de kosten der procedure moeten dragen;

O., dat mitsdien moet worden beslist als volgt:

RECHTDOENDE IN NAAM DER KONINGIN:

IN KORT GEDING:

Verbieden ieder der gedaagden in het Koninkrijk der Nederlanden in of voor haar bedrijf in het verkeer te brengen, verder te verkopen, af te leveren, voor een of ander in voorraad te hebben, dan wel te gebruiken veiligheidsscheermessen, welke inbreuk maken op conclusie 5 van het Nederlands octrooi 123398 van eiseres met dien verstande, dat onder dit verbod niet begrepen is het door gedaagde sub 1 ten behoeve van gedaagde sub 2 verpakken van scheerapparaten welke onder het octrooi vallende mesjes bevatten;

Veroordelen ieder der gedaagden om aan eiseres ten titel van dwangsom te betalen een bedrag van f 1.000,— voor elk veiligheidsscheermes ten aanzien waarvan zij na de betekening van dit vonnis in strijd met het voormelde verbod, beperkt als hierboven aangegeven, of enig gedeelte daarvan, mocht handelen;

Verklaren dit vonnis tot hiertoe uitvoerbaar bij voorraad;

Veroordelen gedaagden in de kosten van het geding, aan de zijde van eiseres tot op dit vonnis begroot op f 540,— salaris;

Ontzeggen het meer of anders gevorderde.

Nr 31. Gerechtshof te Amsterdam, Derde Kamer, 21 januari 1976.

(Her Shop/Hij enz.)

President: Mr H. Winkel;

Raden: Mrs A. Cohen Tervaert en H. J. Sluijter.

1) Artt. 5 en 5a Handelsnaamwet.

President:

De handelsnaam van gedaagde „Hershop” wordt niet gevoerd in strijd met deze bepalingen tegenover eiseresses handelsnamen „Hij Herenmode (N.V. of B.V.)” en „Hij”.

„Her Shop” blijkt door geïntimeerde te worden gevoerd met een spatie tussen „Her” en „Shop”, niet als één zelfstandig naamwoord zoals aanvankelijk door appellante gesteld.

Het Hof neemt aan dat het publiek „Her Shop” dan ook als twee woorden zal waarnemen en uitspreken.

Dientengevolge wijkt de handelsnaam van geïntimeerde niet in zo geringe mate af van de handelsnamen van appellante of van haar merken „Hij, Zij, Wij, Jij, Ik, His en Jullie”, dat daardoor verwarring tussen de ondernemingen van partijen of omtrent de herkomst der waren is te duchten.

2) Art. 13 onder A, lid 1, aanhef en onder 1 Benelux-Merkenwet.

Gedaagde gebruikt geen merk in de zin van art. 1 dier wet, van welk merk eiseres houdster zou zijn, of een met zodanig merk overeenstemmend teken.

3) Art. 1401 Burgerlijk Wetboek.

Onrechtmatige daden in de zin van art. 1401 B.W., gepleegd door gedaagde, van zo ernstige aard dat ingrijpen geboden is, heeft eiseres niet aannemelijk gemaakt.

4) Art. 12 onder A, lid 1 Benelux-Merkenwet.

De door eiseres genoemde tekens (die zij gebruikt): „Zij - her jeans”, „hij + zij for him and her”, „him & her” en „he & she” zijn merken, doch niet gedeponeerd. Daarom daarvan in rechte geen bescherming.

Hof:

Tegen de beslissingen van de President sub 3 en 4 zijn geen grieven aangevoerd.

Art. 13 onder A, lid 1, aanhef en onder 2 Benelux-Merkenwet.

Geen „verwatering” van appellantes merken door het gebruik van geïntimeerdes handelsnaam, omdat „Her” in „Her Shop” het oneigenlijk gebruik van enige persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden door appellante onverlet laat.

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Hij Herenmode B.V. te Amsterdam, appellante, procureur Mr Ch. E. F. M. Gielen,

tegen

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid N. Breemer's Engros Fourniturenhandel B.V. te Zwaanshoek, geïntimeerde, procureur Mr H. J. Bunjes.

a) President Arrondissements-Rechtbank te Haarlem, 14 mei 1975, (Mr L. H. Graaf Schimmelpenninck)

Wij, President, enz.

OVERWEGENDE TEN AANZIEN VAN HET RECHT:

Hetgeen in de eerste tien „aangeziens” der dagvaarding is gesteld is door gedaagde niet of onvoldoende weersproken, zodat voorshands van de juistheid van deze stellingen kan worden uitgegaan.

Eiseres roept tegen de handelsnaam „HERSHOP” en met

name tegen het bestanddeel „HER” handelsnaam- en merkenbescherming in.

Nagegaan moet worden of de door gedaagde gevoerde handelsnaam „HERSHOP” van de door eiseres gevoerde handelsnamen dan wel van eiseresses merken slechts in zo geringe mate afwijkt, dat dientengevolge bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen van partijen te duchten is, onderscheidenlijk dat dientengevolge bij het publiek verwarring omtrent de herkomst van de waren te duchten is.

Naar Ons voorlopig oordeel moet deze vraag ontkenkend worden beantwoord.

Het kenmerkende van eiseresses handelsnamen en merken is naar Ons inzicht de bijzondere en in het oog springende wijze, waarop persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden worden gebruikt in afwijking van het normale taalgebruik, namelijk niet als onderwerp van een zin, respectievelijk niet gevolgd door een zelfstandig naamwoord dat in betrekking staat tot het bezittelijk voornaamwoord, doch zelfstandig.

Dit typerende kenmerk ontbreekt nu juist bij gedaagdes handelsnaam, waar het bezittelijk voornaamwoord „her” wordt gevolgd door het daarop betrekking hebbende zelfstandig naamwoord „shop”, waarbij noch door het gebruik van een bijzonder lettertype, noch anderszins de aandacht wordt gevestigd op het woord of bestanddeel „her”. Eerder kan worden gezegd dat door het gebruik van een „mondje” of lippenafdruk in plaats van de letter o in de handelsnaam, zoals die voorkomt op de puilen van gedaagdes winkels, haar draagtassen en haar briefpapier en nota's, de aandacht meer wordt gevestigd op het woord of bestanddeel „shop”, dat — wil men al onderscheid maken tussen de twee bestanddelen van de handelsnaam — naar het Ons voorkomt tenminste even essentieel is als het bestanddeel „her”.

Wij zijn dan ook voorshands van oordeel dat gedaagde met het voeren van haar handelsnaam niet handelt in strijd met de verbodsbepalingen, vermeld in de artikelen 5 en 5a der Handelsnaamwet.

Evenmin kan eiseres zich naar Ons aanvankelijk inzicht op grond van artikel 13A der Eenvormige Beneluxwet op de Warenmerken met vrucht verzetten tegen het gebruik van de handelsnaam „HERSHOP” door gedaagde, daar ten deze geen sprake is van een gebruik door gedaagde van een merk in de zin van artikel 1 dier wet, van welk merk eiseres houdster zou zijn, of een met een zodanig merk overeenstemmend teken.

Dat gedaagde door het voeren van meergenoemde handelsnaam jegens eiseres onrechtmatige daden in de zin van artikel 1401 van het Burgerlijk Wetboek pleegt van zodanig ernstige aard, dat Ons ingrijpen geboden is, heeft eisers niet aannemelijk gemaakt.

De in het 14de „aangezien” der dagvaarding genoemde tekens zijn als merken te beschouwen. Eiseres kan daarvoor ingevolge artikel 12A dier wet in rechte geen bescherming inroepen, nu zij ter zitting heeft verklaard dat zij deze tekens niet heeft gedeponeerd.

Wij zullen de gevraagde voorzieningen derhalve moeten weigeren en eiseres als de in het ongelijk gestelde partij in de kosten van het geding verwijzen. Enz.

b) Het Hof, enz.

De grieven luiden:

Grief I

Ten onrechte heeft de President overwogen, dat de vraag of de handelsnaam HERSHOP van Breemer slechts in zo geringe mate van de handelsnaam en merken van Hij Herenmode afwijkt, dat bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen of omtrent de herkomst der waren is te duchten, ontkenkend moet worden beantwoord.

Grief II

Ten onrechte heeft de President overwogen, dat Hij Herenmode zich niet op grond van artikel 13A BMW met vrucht kan verzetten tegen gebruik van de handelsnaam HERSHOP.

Het Hof gaat evenals de President uit van de juistheid van de stellingen van Hij Herenmode, vervat in de eerste 10 „aangeziens” der inleidende dagvaarding, welke Breemer noch in eerste aanleg noch in hoger beroep heeft betwist. Kort samengevat houden deze stellingen in:

dat Hij Herenmode haar bedrijf maakt van de winkelverkoop van heren- en jongens- en ten dele ook dameskleding en aanverwante artikelen;

dat zij sedert 1962 de handelsnamen Hij Herenmode N.V., Hij Herenmode B.V., Hij Herenmode en Hij voert en krachtens eerstgebruik en krachtens depôts verricht op grond van de Eenvormige Beneluxwet op de Warenmerken — verder te noemen BMW — rechthebbende is op de merken HJ, ZJ, WJ, JI, IK, HIS en JULLIE;

dat zij in 35 gemeenten in Nederland onder de naam HJ 58 winkels exploiteert — na de inleidende dagvaarding is hier nog een winkel in een andere vestigingsplaats bijgekomen — voormelde handelsnamen en merken intensief heeft gebruikt en herhaaldelijk is opgetreden tegen derden, die op hetzelfde thema als haar handelsnamen en merken voortborduren;

dat Breemer in februari 1974 in Rotterdam en Den Haag een filiaal heeft gevestigd waar damesbovenkleding wordt verkocht onder de naam HERSHOP.

Hij Herenmode vordert onder meer een verbod van het voeren van de handelsnaam HER SHOP, omdat het voeren van deze handelsnaam inbreuk maakt op haar recht op voormelde handelsnamen en merken en omdat Breemer door deze handelsnaam te voeren jegens haar onrechtmatig handelt, in strijd met de zorgvuldigheid die Breemer in het maatschappelijk verkeer jegens haar betaamt. In haar eerste grief beklagt Hij Herenmode zich over de beslissing van de President dat de handelsnaam HER SHOP van Breemer niet in zo geringe mate van de handelsnamen van Hij Herenmode afwijkt, dat bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen van partijen of omtrent de herkomst van waren is te duchten en in haar tweede grief beklagt Hij Herenmode zich over de beslissing van de President dat zij zich niet op grond van artikel 13A BMW kan verzetten tegen het gebruik van de handelsnaam HERSHOP, omdat Breemer geen merk gebruikt in de zin van artikel 1 BMW waarvan Hij Herenmode houdster is of van een met een dergelijk merk overeenstemmend teken.

Hij Herenmode heeft geen grief aangevoerd tegen de beslissing van de President (1) dat zij niet aannemelijk heeft gemaakt dat Breemer door het voeren van de handelsnaam HER SHOP jegens haar onrechtmatige daden pleegt van zodanig ernstig karakter dat een ingrijpen in kort geding geboden is en (2) dat zij voor de tekens „Zij - her jeans”, „hij + zij for him and her”, „him & her” en „he & she” ingevolge artikel 12A BMW in rechte geen bescherming kan inroepen, nu zij ter zitting heeft verklaard dat zij deze tekens niet heeft gedeponeerd. Het Hof dient zich derhalve tot de gestelde inbreuk op voormelde handelsnamen en merken te beperken.

Alvorens op het omtrent deze inbreuk gestelde in te gaan dient het Hof vast te stellen, welk verwijt Hij Herenmode aan Breemer maakt. Bij inleidende dagvaarding stelt Hij Herenmode dat Breemer gebruik maakt van de — door Hij Herenmode aaneengeschreven — handelsnaam HERSHOP, bij haar memorie van grieven heeft Hij Herenmode bij deze stelling volhard, doch bij de pleidooien in hoger beroep is zij daarop in zoverre teruggekomen, dat zij enerzijds heeft betoogd dat het door Breemer als handelsnaam gebruikte woord HER SHOP in zijn geheel als één zelfstandig naamwoord moet wor-

den beschouwd (pleitnota Mr Gielen blz. 7) anderzijds dat in alle in dit geding geproduceerde voorbeelden van gebruik van de handelsnaam HER SHOP „in die naam een duidelijke spatie tussen HER en SHOP ligt”, en dat „op de pui van geïntimeerde winkels zelfs een grote opening (is) tussen die beide bestanddelen, opvallend geaccentueerd door een verticale lijn, de scheiding van de twee lichtbakken” (t.a.p. blz. 9).

Niet slechts ten aanzien van de schrijfwijze, maar ook ten aanzien van de uitspraak van de aangevochten handelsnaam heeft Hij Herenmode zich in deze instantie niet duidelijk uitgelaten, omdat zij enerzijds betoogt dat het publiek de zaak van Breemer als „de HER SHOP” zal aanduiden en met het accent op de eerste lettergreep, dus de aangevochten handelsnaam als één zelfstandig naamwoord zal uitspreken (t.a.p. blz. 7), doch anderzijds dat het publiek bij visuele waarneming de handelsnaam „HER SHOP” zal waarnemen als twee woorden (HER en SHOP) en dat er, indien deze naam wordt uitgesproken, een caesuur zal vallen tussen HER en SHOP, omdat dit uiteindelijk twee woorden zijn, die men „niet aaneen uitspreekt” (t.a.p. blz. 9 en 10).

Uit foto's van de betrokken winkelpuien, een specimen van een door Breemer uitgeschreven nota, waarop de aangevochten naam is vermeld en een draagtas, waarin Breemer verkochte artikelen verpakt en waarop bedoelde naam eveneens is vermeld (producties 11 en 11A bij pleidooi in eerste aanleg) blijkt, dat de handelsnaam HER SHOP met een duidelijke spatie tussen HER en SHOP wordt geschreven. Het is dan ook over de aldus geschreven naam dat het Hof heeft te oordelen. Daarbij gaat het Hof ervan uit dat het publiek, zoals Hij Herenmode heeft gesteld, de handelsnaam HER SHOP als twee woorden zal waarnemen en uitspreken.

De vragen (1) of de door Breemer gevoerde handelsnaam HER SHOP slechts in zo geringe mate afwijkt van de voordien door Hij Herenmode rechtmatig gevoerde handelsnamen Hij Herenmode N.V., Hij Herenmode B.V., Hij Herenmode en Hij, dat dientengevolge in verband met de aard van beide ondernemingen en haar plaats van vestiging bij het publiek verwarring tussen de ondernemingen van partijen is te duchten (2) of die handelsnaam van de merken van Hij Herenmode, te weten HIJ, ZIJ, WIJ, JIJ, IK, HES en JULIE slechts in zo geringe mate afwijkt, dat dientengevolge bij het publiek verwarring omtrent de herkomst van de waren van partijen is te duchten, en (3) of HER SHOP een met genoemde merken overeenstemmend teken is, beantwoordt het Hof met de President in ontkennende zin, omdat in de handelsnaam HER SHOP het woord HER normaal als bezittelijk voornaamwoord wordt gebruikt, immers door een zelfstandig naamwoord wordt gevolgd, terwijl de handelsnamen en merken van Hij Herenmode worden gekenmerkt door het gebruik van enige persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden op van het normale taalgebruik afwijkende en daardoor originele wijze n.l. niet als onderwerp van een zin, respectievelijk niet gevolgd door een zelfstandig naamwoord, terwijl Breemer bovendien in haar handelsnaam blijkens de visuele uitmonstering daarvan — de aanduiding van de O in SHOP als een opvallende lippenafdruk — het accent veeleer op SHOP dan op HER heeft gelegd.

Derhalve is het Hof van oordeel dat de handelsnaam HER SHOP niet in zo geringe mate afwijkt van voormelde handelsnamen en merken van Hij Herenmode dat verwarring tussen de ondernemingen van partijen of omtrent de herkomst van de waren van partijen is te duchten en daarom is de handelsnaam HER SHOP geen met de merken van Hij Herenmode overeenstemmend teken.

Erkende dat in de visuele uitmonstering van de handelsnaam HER SHOP het laatste woord is geaccentueerd, verwijt Hij Herenmode de President dat deze

alleen op het zichtbaar uiterlijk van deze handelsnaam heeft gelet en niet op de uitgesproken handelsnaam, waarbij het accent op HER zou vallen.

Bij dit verwijt gaat Hij Herenmode uit van de reeds besproken en verworpen stelling dat sprake is van een als één zelfstandig naamwoord gevoerde handelsnaam, die ertoe zal leiden dat het publiek de zaak van Breemer als „de HERSHOP” zal aanduiden. Daar de aangevochten handelsnaam, gelijk overwogen, als twee woorden zal worden uitgesproken, ligt een dergelijke aanduiding niet voor de hand en valt veeleer te verwachten dat het publiek de winkels van Breemer HER SHOP zal noemen, waarbij het accent wellicht op SHOP zal vallen. Zelfs indien dit niet het geval is, blijft het taalkundig normale gebruik van het bezittelijk voornaamwoord HER — zulks in tegenstelling tot het taalkundig abnormale gebruik van persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden in de handelsnamen en merken van Hij Herenmode — evenals de visuele uitmonstering van zodanig belang dat de wijze, waarop bij het uitspreken van de handelsnaam het accent valt, niet kan afdoen aan 's Hofs voormeld oordeel.

Hij Herenmode heeft voorts erop gewezen dat SHOP alleen reeds door een reeks kledingzaken en ook door tal van andere ondernemingen als onderdeel van de handelsnaam wordt gevoerd en zelfs als generieke aanduiding van bepaalde bedrijven wordt gebezigd, zodat het kenmerkende bestanddeel van de handelsnaam HER SHOP in het woord HER moet worden gezocht. Het Hof verwierpt dit betoog, omdat bij vergelijking van de handelsnaam HER SHOP met de handelsnamen en merken van Hij Herenmode de betekenis van het woord SHOP, ook al wordt het veelvuldig in handelsnamen gebruikt, niet kan worden verwaarloosd, hetgeen temeer klemt omdat in de handelsnaam HER SHOP niet slechts het woord SHOP, maar ook het woord HER in belangrijke mate een beschrijvend karakter heeft.

Hij Herenmode heeft er vervolgens nog op gewezen dat haar merken „verwateren” en dat het gebruik van de handelsnaam HER SHOP associaties zal wekken met haar handelsnamen en merken, en daarmee met haar winkels en met de aldaar verkochte artikelen, doch het Hof verwierpt dit betoog, omdat het gebruik van de handelsnaam HER SHOP blijkens hetgeen daaromtrent is overwogen het kenmerk van de handelsnamen en merken van Hij Herenmode, te weten het oneigenlijk gebruik van enige persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden, onverlet laat.

Tenslotte heeft Hij Herenmode zich beroepen op de overgelegde bewijzen van inschrijving van de merken HER en SHE van 27 juni 1975 en op de aankondiging van een modeshow onder de titel HES & HER van 12 september 1975, doch dit beroep faalt daar Breemer blijkens de inleidende dagvaarding de handelsnaam HER SHOP reeds sedert februari 1974 voert, zodat een nadien verrichte inschrijving en een nadien gebezigde aanduiding voor een modeshow niet kunnen meebrengen dat het gebruik van de handelsnaam HER SHOP die Breemer voordien heeft gevoerd — en blijkens hetgeen daaromtrent is overwogen ten opzichte van Hij Herenmode rechtmatig heeft gevoerd — zou moeten worden beëindigd.

Het vorenstaande brengt mede dat de beide grieven moeten worden verworpen en dat het vonnis, waarvan beroep moet worden bekrachtigd.

RECHTDOENDE:

Bekrachtigt het vonnis, waarvan beroep;

Veroordeelt appellante in de kosten van het hoger beroep aan de zijde van geïntimeerde tot deze uitspraak begroot op f 2.475,— (tweeduizend vierhonderd en vijfenzeventig gulden). Enz.

**Nr 32. Rechtbank van Koophandel van Kortrijk,
Eerste Kamer, 23 oktober 1975.**

(Miss Ann/Petrole Hahn)

President: Mr M. van de Kerckhove;
Rechtters: Mrs R. Theijs en H. Coussee.

Art. 13 onder A, lid 1, aanhef en onder 1 Benelux-Merkenwet.

Eiseres voert voor haar produkten rechtsgeldig, ook in België, het merk „Petrole Hahn”.

Gedaagde heeft — later — het merk „Miss Ann” gedeponeerd. Dit is kennelijk aanleuning.

Van „Petrole Hahn” is „Hahn” het onderscheidende gedeelte.

In België worden „Hahn” en „Ann” praktisch gelijk uitgesproken, zij zijn fonetisch identiek. Verwarring is dus mogelijk.

„Miss Ann” nietig verklaard voor gelijksoortige produkten als waarvoor „Petrole Hahn” gebruikt wordt, en doorhaling van „Miss Ann” in het Benelux Merkenregister in zoverre bevolen.

Art. 5 B.M.W.

Bij gebrek van Beneluxdepot is de termijn van drie jaar (art. 5, lid 3 B.M.W.) niet toepasselijk doch enkel de vijf jaar van dit artikel, zodat het verval van het recht op het merk „Hahn” slechts kan intreden bij niet-gebruik tussen 1 januari 1971 en 1 januari 1976.

De naamloze vennootschap naar Frans recht „Etablissement F. Vibert” te Lyon, Frankrijk, eiseres, advocaten Mrs. A. Braun en L. de Gryse, beiden te Brussel, tegen

G. Deleu te Izegem, België, gedaagde, advocaat Mr T. Wyffels te Izegem.

De Rechtbank, enz.

Het staat onbetwistbaar vast dat de eiseres het eerst de merken „Petrole Hahn” en „Hahn” heeft gedeponeerd en dat zij het merk „Petrole Hahn” het eerst in het Beneluxgebied heeft gebruikt met het gevolg dat de gedaagde rekening moest houden met dit verworven recht van de eiseres;

het merk „Petrole Hahn” is internationaal gedeponeerd alsmede het merk „Hahn” (dit laatste is een Frans depot van 1966);

dienvolgens blijven deze merkrechten, gesteund op een inschrijving van oorsprong die buiten het Beneluxgebied werd verricht, gehandhaafd zonder bevestigend Beneluxdepot (art. 30, lid 2 en 34/c B.W.M.);

bij gebrek van Beneluxdepot is de termijn van drie jaar (art. 5, lid 3 B.W.M.) niet toepasselijk doch enkel de vijf jaar van dit artikel, zodat het verval van het recht op het merk „Hahn” slechts kan intreden bij niet-gebruik tussen 1 januari 1971 en 1 januari 1976 met het gevolg dat de gedaagde ook het merk „Hahn” tot 1 januari 1976 niet mag aantasten.

Het is juist dat de eiseres geen produkten met het enkele merk „Hahn” op de Belgische markt aanbiedt maar het merk komt als onderscheidend bestanddeel onbetwistbaar voor in het sinds jaren op de Belgische markt aangeboden produkt „Petrole Hahn”;

de kwestie blijft dus: heeft de gedaagde door haar latere woordmerk „Miss Ann” de beide voormelde prioritaire woordmerken van de eiseres aangetast?

Nabootsing, zelfs minder getrouwe, van merken (kentekens die dienstig zijn tot het onderscheiden van waren en die deze functie daadwerkelijk uitoefenen) is verboden op soortgelijke waren aangeboden in het ruilverkeer zodat verwarringsgevaar ontstaat;

dienaangaande gelden de drie volgende regels:

1) de rechtbank moet in ieder bijzonder geval rekening houden met het onderscheidingsvermogen van de doorsnee-klant;

2) zij moet meer letten op de overeenstemming der merken dan op de verschillen;

3) niet noodzakelijk is de bewezen verwarring, de mogelijkheid daartoe volstaat.

Beslissend is de indruk die het merk in het algemeen op het publiek maakt en achterlaat;

de praktijk geeft als algemeen beeld: een fabrikant of handelaar tracht telkens te profiteren van de goede naam en faam die het produkt van een concurrent bij het publiek geniet en daarbij vraagt hij zich af hoever hij mag gaan met een daarop gelijkend merk.

Bijna alle rechterlijke beslissingen geven de indruk dat het latere merk door de oudere is geïnspireerd: er is geen enkel redelijk belang mede gediend dat het tweede merk ook maar enigszins op het eerste mag gelijken want voor dit tweede merk had men even goed iets geheel anders kunnen kiezen.

Ter zake had de gedaagde duizenden mogelijkheden om een eigen woordkeus te kiezen; dat hij precies „Miss Ann” heeft gekozen spruit uit de kwade bedoeling zoveel mogelijk van de naam en faam van „Petrole Hahn” te profiteren; de gedaagde geeft geen enkele andere aanvaardbare reden aan voor zijn keuze en de rechtbank ziet ook geen andere.

„Petrole Hahn” is als produkt voor het haar alom bekend. Niet Petrole is onderscheidend maar Hahn; in het Vlaamse land wordt de „H” door de doorsneekoper in de regel niet aangeblazen; „Hahn” en „Ann” zijn fonetisch identiek; „Petrole Hahn” en „Miss Ann” verwijzen naar een gelijksoortig produkt.

De eiseres heeft gelijk waar zij stelt dat de doorsneekoper, op het horen van „Miss Ann” als haarprodukt, vermoedt dat „Petrole Hahn” nu een produkt voor meisjes op de markt brengt. Wanneer deze koper het verpakte produkt ziet, bemerkt hij wel een visueel verschil tussen „Petrole Hahn” en „Miss Ann” maar de identificatie uit het fonetisch-identieke is dan reeds gebeurd en heeft haar invloed nagelaten met het gevolg dat verwarring ten nadele van de eiseres is geschapen;

het nagebootste wekt de herinnering aan hetgeen bij de koper van het vroeger waargenomen merk is blijven hangen.

De gedaagde verwacht dat het publiek er zal in lopen want, zoals gezegd, waarom gebruikt de gedaagde anders het kenschetsende en onderscheidende woord „Ann”? Petrole is een soortnaam evenals Miss het distinctieve is Hahn-Ann; het is dit onderdeel dat meest indruk maakt.

In de rechtspraak vinden wij dat „overeenstemming geheel of in hoofdzaak” voor woordmerken werd aangenomen tussen:

Goudalite — Goudronit

Star Oil — Start Oil

Merco — Merkotin

Thermogene — Termaumal

Sultan — Sulian

Yale — Lial

Kayser — Geysler

Côte d’Or — Le Coq d’Or, enz.

Hier is geen bijzonder deskundig publiek de normale koper; het gaat ook niet om bijzonder waardevolle voorwerpen; het zijn eenvoudige gebruiksartikelen voor eenieder, met het gevolg dat vlugger verwarring kan intreden.

Het recht op een merk is een absoluut recht in die zin dat het gehandhaafd moet worden ook tegen iemand die in onwetendheid zou overtreden; maar hier is in hoofde

van de gedaagde geen onwetendheid: hij wist zeer goed dat „Petrole Hahn” al jaren vóór zijn produkt op de markt in België was.

De taalkundige oorsprong van de woorden, die als merk dienen, biedt ter zake geen praktisch belang, evenmin de zogezeide en betwistbare beelden die de woorden oproepen in de verbeelding van de mensen;

betwistbaar inderdaad omdat de meeste mensen niet weten dat „Hahn” een Duitse term is en haan betekent.

De eiseres roept derhalve terecht de artikelen 14/B/1° en D, art. 3/A en art. 16, 2 B.W.M. te haren voordele in tegen de schuldlige gedaagde.

DIT ZIJN DE REDENEN, die de rechtbank bewegen de vordering gegrond te verklaren, weshalve de rechtbank de nietigheid uitspreekt van het Beneluxmerk nr 303.721 „Miss Ann” voor zover dit merk aanduidt „haarlak, haarreinigingsprodukten en haarlotions”, de gedeeltelijke doorhaling beveelt van de inschrijving van dit merk in het Beneluxregister, en de verweerder verbiedt voormeld merk ter aanduiding van de voormelde produkten te gebruiken, kosten aan verweerder begroot als volgt: 1.859 F dagvaarding en rolrecht + 2.100 F rechtsplegingsvergoeding + de gebeurlijke uitvoeringskosten.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

**Nr. 33. President Arrondissements-Rechtbank
's-Gravenhage, 4 augustus 1976.**

(kotterjacht „Doggersbank”)

(Mr G. Philipse)

Art. 10, lid 1, aanhef en onder 10 Auteurswet.

Na onderzoek door een deskundige is de President voorshands van oordeel dat eiser auteursrecht op het door hem ontworpen model voor jachten type Doggersbank heeft en dat gedaagden met door hen gebouwde motorjachten inbreuk op eisers auteursrecht maken.

Mitsdien toewijzing van eisers vordering, te weten:

Bevel tot staken van in het verkeer brengen enz. door gedaagden van kotterjachten, waarvan het model gelijk of nagenoeg gelijk is aan een der versies of varianten van eisers type Doggersbank.

*Art. 611a Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
Dwangsom van f 1.000.000,— voor elke boot in strijd daarmede vervaardigd.*

Art. 289 e.v. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Bevel tot mededeling van namen en adressen van afnemers van gedaagden aan wie zij tot nu toe „namaak-schepen” hebben geleverd.

Publikatie gelast van het vonnis op kosten van gedaagden.

D. Boon te Sneek, eiser, procureur Prof. Mr E. A. van Nieuwenhoven Helbach, advocaat Mr Th. Limperg, tegen

1) de vennootschap onder de firma B. Zwaan en Zoon,

2) B. Zwaan en

3) C. Zwaan, te Katwijk, gedaagden, procureur Mr L. D. H. Hamer.

a) Interlocutoir vonnis, 6 februari 1976.

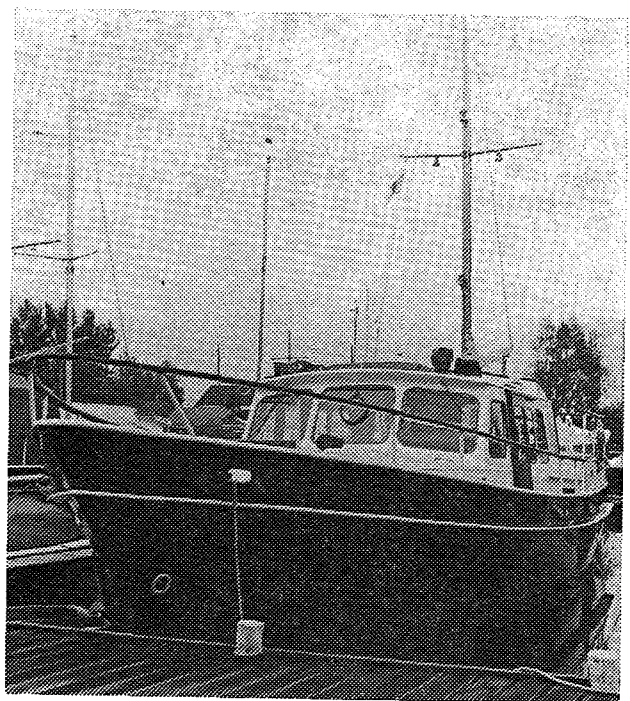
Wij, President, enz.

O. dat eiseres heeft doen zeggen en concluderen voor eis overeenkomstig de in dit vonnis in fotocopie opgenomen dagvaarding;

1. dat eiser, handelende onder de firma Ontwerp- en Verkoopbureau voor jacht- en scheepsbouw „Vripack-Yachting”, in of omstreeks voorjaar 1968 het model van een Hollands kotterjacht met stalen kasko en stalen opbouw heeft ontworpen, dat hij in verschillende uitvoeringen (als motorjacht, motorsailer en sailingyacht) en

(namaak)

(model van eiseres)

in verschillende afmetingen, elke versie bovendien nog met enige varianten, onder de type-aanduiding „Doggersbank” bekend heeft gemaakt en nog steeds voert;

2. dat de originaliteit en nieuwigheid alsmede het onderscheidend vermogen van eisers ontwerptekeningen, daarnaar vervaardigde modellen en daarnaar gebouwde schepen buiten kijf zijn en het onderhavige type Doggersbank nationaal en internationaal bekend en een succes is geworden;

3. dat het auteursrecht op de ontwerptekeningen en op het model van het type-Doggersbank (in de diverse uitvoeringen, versies en varianten, waaronder een variant met de stuurstand op de deksalon en een variant met de stuurstand op het achterdek) uitsluitend aan eiser toekomt;

4. dat eiser dan ook de enige is, die de onderhavige tekeningen en modellen mag verveelvoudigen (onder meer door er boten naar te bouwen en een en ander af te beelden) en openbaar te maken (onder meer door deze boten en de afbeeldingen daarvan in het verkeer te brengen), en ook de enige is, die aan derden licentie tot een en ander kan verlenen;

5. dat eiser zodanige licentie niet aan gedaagden heeft verleend en hen evenmin zijn auteursrecht heeft overgedragen of afgestaan;

6. dat eiser niettemin heeft moeten ervaren, dat gedaagden zeer onlangs, en in ieder geval lang na het ontstaan van het type Doggersbank, tenminste 4 motorjachten heeft gebouwd en afgeleverd, waarvan zowel het kasko als de opbouw als namaak van eisers type Doggersbank 502 zijn te beschouwen, althans als namaak van een van eisers versies van dat type;

7. dat, voor zover er verschillen zijn te ontwaren tussen de originele versies van het type-Doggersbank van eiser en de namaak van gedaagden, die verschillen te enen male ontoereikend zijn de overeenstemming in totaalbeeld tussen origineel en namaak te verdoezelen en de namaak te stempelen tot een nieuw, origineel ontwerp of model;

8. dat het type-Doggersbank door alle verschillen heen ten volle herkenbaar blijft en het normale publiek de namaak van gedaagden hoogstens voor varianten van het type-Doggersbank, afkomstig van eiser, houdt;

9. dat bovendien de door gedaagden in eisers type-Doggersbank aangebrachte verschillen (zoals de vervanging van het verhoogde achterdek door een gangboord, zoals gedaagden bij ten minste één van hun namaakboten hebben gedaan) wijzigingen betekenen van het werk van eiser alsmede een misvorming, verminking en aantasting daarvan, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de naam van eiser als scheepsontwerper of aan zijn waarde in die hoedanigheid, een en ander in de zin van artikel 25, lid 1 sub b en c Auteurswet 1912;

10. dat eiser het recht heeft zich te verzetten tegen voormelde inbreuken op zijn auteursrecht;

11. dat gedaagden bovendien onrechtmatig jegens eiser hebben gehandeld door diens model-Doggersbank slaafs na te bootsen, de kans hebben geschapen of vergroot, dat het publiek gedaagdes namaak-schepen verwart met eisers originele modellen, onder meer wat de herkomst betreft, en zulks geheel onnodig daar gedaagden even goed andere schepen hadden kunnen bouwen zonder aan de deugdelijkheid en bruikbaarheid daarvan afbreuk te doen;

12. dat eiser beschikt over een rapport d.d. 27-10-1975 van P. J. van Druyten, chef Sectie Scheepstechniek van de A.N.W.B., waarin de gelijkenis tussen een jacht van het type-Doggersbank van eiser en een namaak-jacht afkomstig van gedaagden onomstotelijk wordt gekonstateerd;

13. dat gedaagden ten deze kennelijk desbewust onrechtmatig jegens eiser hebben gehandeld, ook wanneer

zij op bestelling zouden hebben gehandeld, althans verwijtbaar jegens eiser nalatig zijn geweest door zich niet tevoren van de herkomst van de bestelde modellen te vergewissen;

14. dat gedaagden bovendien parasiteren op de bedrijfsresultaten, ontwerp-, ontwikkelings- en promotie-arbeid van eiser, zich aanzienlijke kosten hebben bespaard door hun boten te vervaardigen naar eisers model-Doggersbank en deze aldus ver beneden de prijs, die eiser in rekening moet brengen, aan de man te brengen, waardoor zij eiser oneerlijke concurrentie aandoen;

15. dat gedaagden niet bereid zijn in der minne de namaak van eisers model-Doggersbank te staken en deze zaak dus spoedeisend is;

16. dat gedaagden namaak-schepen hebben geleverd aan J. Heemskerk (Oegstgeest), T. H. Mulder (Rijnsburg), S. Semson (Oegstgeest) en Moerman (Rotterdam) en nog enige andere afnemers waarvan de namen en adressen eiser onbekend zijn maar die gedaagden hem behoren mee te delen;

17. dat de gedaagden B. Zwaan en C. Zwaan als firmanten van de Firma B. Zwaan en Zoon hoofdelijk met die firma jegens eiser aansprakelijk zijn. Enz.

Het gestelde in het 1ste „dat” der dagvaarding staat als door gedaagden niet betwist ten processe vast.

Eiser heeft zijn vorderingen in de eerste plaats gegrond op de Auteurswet 1912.

Hij heeft het in het 2e „dat” der dagvaarding omtrent originaliteit en nieuwigheid gestelde ter terechtzitting aldus toegelicht, dat zijn creatieve verdienste hierin bestond, dat hij er in geslaagd is binnen een bekende categorie van jachten (de kotterjachten) een model te ontwerpen voor jachten, type Doggersbank, dat wellicht vormelementen vertoont van andere schepen, maar die tot een geheel zijn verenigd, dat weer een eigen gezicht, een eigen karakter vertoont.

Het in het 5e „dat” der dagvaarding gestelde staat als door gedaagden niet weersproken vast.

Eiser heeft het in het 6e t/m 8e „dat” der dagvaarding gestelde ter terechtzitting aldus nader toegelicht, dat hij niet wil stellen, dat gedaagden zijn type Doggersbank 502 bewust hebben nagemaakt, doch wel dat zij door de hun verweten handelingen inbreuk hebben gemaakt op zijn auteursrecht.

Ten aanzien van het in het 6e „dat” gestelde staat als door gedaagden niet weersproken vast, dat zij de daar bedoelde motorjachten lang na het ontstaan van eisers type Doggersbank hebben gebouwd en afgeleverd.

Gedaagdens verweer naar aanleiding van het in het 7e „dat” der dagvaarding gestelde, dat overeenstemming in totaalbeeld geen schending van eisers auteursrecht zou opleveren, achten Wij niet juist, daar het gaat om de vormgeving in haar geheel en de overeenstemming niet zou worden opgeheven indien de wel bestaande verschillen te gering zijn.

Het in het 9e „dat” der dagvaarding gestelde achten Wij voor het onderhavige korte geding niet van belang, daar eiser indien hem het auteursrecht toekomt en gedaagden zoals is gesteld in het 6e t/m 8e „dat” der dagvaarding in strijd daarmee hebben gehandeld uit dien hoofde de vordering, neergelegd in het petitum der dagvaarding onder a. kan instellen en eiser aan het in het 9e „dat” gestelde geen vordering verbindt.

Eiser heeft zijn vorderingen in de tweede plaats gegrond op artikel 1401 Burgerlijk Wetboek.

Ook het in het 14e „dat” der dagvaarding gestelde achten Wij voor de onderhavige vordering in kort geding niet van belang.

Het in het 17e „dat” der dagvaarding gestelde staat als door gedaagden niet weersproken vast.

Gedaagden hebben, daarin bijgestaan door hun expert Van der Velden, die een schriftelijk rapport heeft uitge-

bracht hetwelk gedaagden in het geding hebben gebracht, de gronden waarop eiser zijn vorderingen heeft doen steunen — voorzover uit het hierboven vermelde het tegendeel niet blijkt — weersproken.

Wij achten Ons omtrent na te melden vragen onvoldoende ingelicht en zullen daaromtrent een deskundigen-onderzoek bevelen.

Partijen zijn ter terechtzitting overeengekomen omtrent na te noemen persoon, welke zij als deskundige verlangen.

RECHTDOENDE:

Alvorens nader te beslissen:

Benoemt de heer W. van Zandvoort van het Expertisebureau Van den Aniel aan de Weteringschans te Amsterdam tot deskundige en draagt deze op aan Ons een schriftelijk bericht in te leveren omtrent na te noemen vragen en de verdere punten die de deskundige bij zijn onderzoek nog van belang mocht achten:

1. heeft eiser binnen de bekende categorie van kotterjachten een model ontworpen voor jachten type Doggersbank, dat wellicht vormelementen vertoont van andere schepen, maar die tot een geheel zijn verenigd, dat weer een eigen gezicht, een eigen karakter vertoont, met andere woorden, is eisers model origineel en nieuw?

2. verschillen de ten processe bedoelde door gedaagden gebouwde motorjachten zo weinig van eisers type Doggersbank, althans van één van eisers versies van dat type, dat deze door gedaagden gebouwde motorjachten niet een nieuw, origineel ontwerp of model zijn?

3. indien eisers model type Doggersbank niet origineel en nieuw mocht zijn, zoals bedoeld in de eerste vraag, onderscheidt zich dit model dan aanmerkelijk van andere soortgelijke op de markt zijnde voortbrengselen, heeft dit model dan dus onderscheidend vermogen?

4. indien de 1e vraag ontkennend, doch de 2e en 3e vraag bevestigend mochten worden beantwoord, hadden gedaagden dan zonder aan de deugdelijkheid en bruikbaarheid van hun produkten afbreuk te doen eisers model niet behoeven na te bootsen, althans geen produkten behoeven te maken, die te weinig van eisers model verschillen?

5. indien de 1e vraag ontkennend, doch de 2e t/m 4e vraag bevestigend mochten worden beantwoord, hebben gedaagden dan door eisers model na te bootsen, althans produkten te maken, die te weinig van eisers model verschillen, de kans geschapen of vergroot dat het publiek gedaagdenschepen verwacht met eisers model Doggersbank?

Bepaalt, enz.

b) Eindvonnis.

Wij, President, enz.

De deskundige heeft in zijn bericht op de eerste in dat vonnis gestelde vraag geantwoord:

„Ja, het model kan als origineel en nieuw worden aangemerkt. Omstreeks 1969 stond er voor het eerst een „Doggersbank” op de Hiswa. Dit jacht is ondergetekend toen reeds opgevallen als een stoer zeewaardig schip met bijzonder goede verhoudingen, zowel van de romp als van de opbouw.”

De deskundige heeft in zijn bericht op de tweede in voormeld vonnis gestelde vraag geantwoord:

„De door gedaagde gebouwde „Vier Heemskinderen” lijkt sprekend op het type Doggersbank van eiser. Alléén wanneer men de schepen naast elkaar legt en nauwkeurig vergelijkt blijken er een aantal verschillen, zowel in rompvorm als in details.

Gedaagde moet óf de tekeningen van de „Skagerrak” óf het schip zelf tot voorbeeld hebben gehad. Een zo sprekende gelijkenis kan niet toevallig zijn.”

Wij verenigen Ons met deze door de deskundige geuite gevoelens en zijn derhalve voorshands van oordeel, dat aan eiser auteursrecht op het door hem ontworpen model voor jachten type Doggersbank toekomt en dat gedaagden met de ten processe bedoelde door hen gebouwde motorjachten inbreuk op eisers auteursrecht maken.

De antwoorden van de deskundige op de in voormeld vonnis onder 3, 4 en 5 gestelde vragen zijn niet meer van belang aangezien deze vragen betrekking hadden op de mogelijkheid, dat ten deze geen sprake zou zijn van schending van eisers auteursrecht doch van onrechtmatig handelen door gedaagden jegens eiser.

Het in het petitum der dagvaarding onder a. gevorderde is derhalve toewijsbaar.

Tegen toewijzing van het in het petitum onder b. gevorderde hebben gedaagden aangevoerd, dat dit niets te maken heeft met een ordemaatregel, die in kort geding kan worden gevorderd. Onzes inziens is dit niet juist en heeft eiser belang bij het ten deze gevorderde. Ook de onderdelen b., c. en d. van het petitum zijn derhalve toewijsbaar.

RECHTDOENDE:

Gelasten gedaagden de vervaardiging en het in het verkeer brengen of op andere wijze openbaar maken te staken en niet meer te hervatten van kotterjachten waarvan het model gelijk of nagenoeg gelijk is aan een van de versies of varianten van eisers type-Doggersbank, zulks op verbeurte door ieder der gedaagden aan eiser van een dwangsom van f 1.000.000,— (éénmiljoen gulden) voor elke boot, die zij in strijd met dit bevel vervaardigen en/of in het verkeer brengen of op een andere wijze openbaar maken;

Gelasten gedaagden aan eiser binnen veertien dagen na de uitspraak van dit vonnis de namen en adressen schriftelijk mee te delen van degenen aan wie zij tot nu toe namaak-schepen hebben geleverd, op verbeurte door ieder van de gedaagden van een dwangsom van f 25.000,— (vijftwintigduizend gulden) voor iedere afnemer waarvan zij verzuimen naam en adres aan eiser mee te delen en voor iedere dag, dat dit verzuim voortduurt;

Machtigen eiser dit vonnis op kosten van gedaagden te publiceren door middel van een eenmalige advertentie ter grootte van één pagina in de tijdschriften Hiswa-Nieuws, de Waterkampioen, Maandblad Watersport en Maandblad Holland Shipping and Trading.

Verklaren dit vonnis tot hertoe uitvoerbaar bij voorraad.

Veroordelen gedaagden in de kosten van dit geding, welke voor zover gevallen aan de zijde van eiser tot op deze uitspraak worden begroot op f 3.481,81 (drieduizend vierhonderdeenentachtig gulden en éénentachtig cent), waarin begrepen zijn de kosten van eisers deskundige P. J. van Drujten en de kosten van de bij Ons vonnis van 6 februari 1976 benoemde deskundige W. van Zandvoort. Enz.

Nr 34. President Arrondissement-Rechtbank te Alkmaar, 22 september 1975.

(Miniatuurtjes)

(Mr H. F. van den Haak)

Art. 1401 Burgerlijk Wetboek en art. 10, lid 1, aanhef en onder 6 en 10 Auteurswet 1912.

Beide partijen brengen zilveren speelgoedartikelen (miniatuurtjes) in de handel, welke onderling nagenoeg gelijk tot in zeer overwegende mate overeenkomstig zijn. Echter geen reden de handelwijze van gedaagde (die

de miniatuurtjes van eiseres nabootst) ten opzichte van eiseres onrechtmatig te achten, nu een groot aantal fabrikanten dergelijke miniatuurtjes (veelal van elkaar gecopieerd) reeds in de handel brachten, vóórdat gedaagde daarmee eiseres navolgde.

De miniatuurtjes van eiseres missen dan ook onderscheidende kracht, zodat de bescherming van art. 1401 B.W. haar tegenover gedaagde niet toekomt.

Ook een beroep op de Auteurswet 1912 faalt om die reden.

De besloten vennootschap Lesener Amsterdam B.V. te Amsterdam, eiseres, procureur Jhr Mr A. R. Ph. Boddaert, advocaat Dr Mr J. A. M. van Staaij, tegen

de besloten vennootschap Trykonía B.V. te Oosthuizen, gedaagde, procureur Mr D. H. Buiskool.

Wij, President, enz.

Als gesteld en erkend althans niet of onvoldoende gemotiveerd betwist alsmede op basis van overgelegde bescheiden, voorzover niet bestreden, staat in dit geding tussen partijen vast:

1. Sedert vele jaren vervaardigt Lesener zilveren speelgoedartikelen — in dit vonnis ook wel te noemen: miniatuurtjes — als afgebeeld in de door partijen overgelegde folder van H.D.Z., welke folder vijf jaren geleden is samengesteld;

Lesener brengt sedertdien de in die folder afgebeelde artikelen ook in de handel, met name in de groothandel, via welke de miniatuurtjes aan de kleinhandel worden afgezet.

2. De beide directeurs van Trykonía, H. C. van Twuijver en W. A. Rijke, tot respectievelijk omstreeks oktober 1972 en begin 1973 op basis van een arbeids-overeenkomst in dienst van Lesener, hebben, nadat hun arbeidsverhouding met Lesener beëindigd was, een vennootschap onder firma, later omgezet in een B.V., opgericht tot exploitatie van de handel in onder meer zilveren en gouden sieraden en gebruiksvoorwerpen alsmede in zilveren speelgoedartikelen, in dit vonnis eveneens aan te duiden als miniatuurtjes.

3. Nadat Lesener de artikelen als sub 1. vermeld in het handelsverkeer had gebracht is ook Trykonía er toe overgegaan dit te doen door miniatuurtjes in de Bondsrepubliek Duitsland te laten vervaardigen en in Nederland te importeren en op de markt te brengen.

Ter illustratie van het type voorwerpen waarom het in deze zaak gaat, geven Wij hieronder weer een gedeelte van de voorpagina van de onder de feiten genoemde catalogus van H.D.Z., van welke catalogus door beide partijen een exemplaar is overgelegd.

De vordering van Lesener, is, mede gelet op hetgeen namens haar ter zitting is betoogd, naar de kern samengevat, gebaseerd op de stelling dat Trykonía zilveren speelgoedartikelen/miniatuurtjes doet vervaardigen en in het handelsverkeer brengt die worden nagegoten van miniatuurtjes van Lesener en/of van modellen van Lesener die tot het produceren van zijn miniatuurtjes zijn vervaardigd, welke miniatuurtjes van Trykonía (dan ook) identiek of vrijwel identiek zouden zijn aan de door Lesener vervaardigde en gevoerde miniatuurtjes. Lesener acht dit handelen van Trykonía in strijd met de Auteurswet 1912 en, ook los daarvan, onrechtmatig in de zin van art. 1401 B.W., een en ander aangezien het aangevallen handelen van Trykonía zou opleveren slaafse en verwarringwekkende navolging of nabootsing.

Nu elk van beide in beginsel rechtsbescherming biedende systemen, waarop Lesener zich voor zijn vorderingen baseert, te weten de Auteurswet 1912 en art. 1401 B.W., die vorderingen, naar hun strekking beoordeeld kunnen dragen, geven Wij er de voorkeur aan de vorderingen van Lesener eerst te toetsen aan art. 1401 B.W., aangezien Lesener zich blijkens de dagvaarding en de daarop gegeven mondelinge toelichting vooral het accent heeft gelegd op het onrechtmatig optreden van Trykonía naar de maatstaven als bedoeld in evengenoemde wettelijke bepaling.

Wij stellen hierbij als uitgangspunt voorop, dat het door Trykonía in de handel brengen van miniatuurtjes jegens haar concurrent Lesener een vorm is van onrechtmatig binnendringen in het bedrijfsdebet van Lesener, als dit in de handel brengen geldt miniatuurtjes, die Trykonía heeft doen nabootsen van miniatuurtjes met onderscheidend vermogen, die Lesener voordien reeds voerde, terwijl als gevolg van de — nodeloze — nabootsing verwarringsgevaar omtrent de herkomst ontstaat bij het in dergelijke artikelen geïnteresseerde publiek.

Ter adstructie van haar standpunt heeft Lesener Ons ter zitting getoond en als beoordelingsmateriaal ter beschikking gesteld enerzijds een zevental onbetwist door haar vervaardigde en in het verkeer gebrachte miniatuurtjes, voorzien van haar meesterteken, gevormd door drie kruisjes en de letter L, en anderzijds een zevental onbetwist later door Trykonía in de handel gebrachte miniatuurtjes, voorzien van haar importeursteken, bestaand uit de letter T, een kruisje, de letter R en een + teken.

Gerangschikt naar de met elkaar corresponderende voorstellingen van telkens twee van de 14 miniatuurtjes, leveren deze twee aan twee de volgende 7 afbeeldingen op:

1. Fakir, zittend op (vliegend) kleed,
2. Imker met bijenkorf,
3. Staande man met bok,
4. Meisje op schommel,
5. Golfspeler met golfsticks,
6. Bemante arreslee, bespannen met paard,
7. Harmonicaspeler met houten been.

De totaalindruk, welke de per paar corresponderende miniatuurtjes als hiervoren aangeduid, qua vormgeving en compositie twee aan twee maken, varieert in de aangegeven volgorde van 1. tot en met 7. van onderling nagenoeg gelijk tot in zeer overwegende mate overeenkomstig, als gevolg waarvan het gevaar voor verwarring van deze miniatuurtjes omtrent de herkomst daarvan — Lesener of Trykonía — aanwezig kan worden geacht.

Voor wat betreft de methode, die Trykonía bij het doen vervaardigen van de door Lesener getoonde 7 miniatuurtjes afkomstig van Trykonía heeft toegepast of doen toepassen, leidt nauwkeurige beschouwing van de voormelde 14 miniatuurtjes in onderdelen Ons ertoe — anders dan namens Trykonía betoogd — op grond van frappante gelijkheid in vorm en overeenkomst althans overeenkomst-naar-evenredigheid in maatvoering tussen de twee series van 7 miniatuurtjes, aan te nemen, dat de Trykonía-miniatuurtjes zijn nagegoten ofwel van modellen van Lesener-miniatuurtjes ofwel van laatstbedoelde miniatuurtjes zelf.

Dit wordt met name voor wat betreft de hogerge-noemde miniatuurtjes 3, 4 en 6, ook bevestigd door de brief van de Waarborg van het Ministerie van Financiën dd. 10 september 1975. Het wordt in meer algemene zin bevestigd door H.D.Z. in de brief van 28 augustus 1975 en door Dartor B.V. (Handel in sieraden, goud en zilver) in de brief van 1 september 1975.

De bescherming welke art. 1401 B.W. — of de Auteurswet 1912 — in deze in beginsel aan Lesener biedt, geldt niet de ideeën als zodanig welke in haar miniatuurtjes zijn verbeeld. Die bescherming geldt in beginsel wél de concrete uitwerking van de ideeën in de vormgeving van de miniatuurtjes.

Of deze bescherming Lesener in deze ook in concreto jegens Trykonía toekomt, hangt onder meer en met name

af van het antwoord op de tussen partijen omstreden vraag naar het onderscheidend vermogen van de miniatuurtjes van Lesener.

Bepalend voor dit antwoord is de marktsituatie in Nederland, miniatuurtjes betreffend ten tijde van het op de markt komen van de nabootsingen van Trykononia.

Op dit punt geven Wij het volgende te kennen:

A. Als door Trykononia gesteld en door Lesener niet betwist staat vast, dat Trykononia de door Lesener gewraakte miniatuurtjes ongeveer 3 maanden geleden op de markt heeft gebracht. Voorts staat tussen partijen eveneens als gesteld en onbetwist gebleven vast, dat in Nederland in de loop der jaren het aantal fabrikanten, dat zilveren speelgoedartikelen vervaardigt en direct of via de groothandel aan de man brengt, is toegenomen tot 13.

Trykononia heeft Ons aan de hand van na te melden 8 miniatuurtjes, verkregen bij verschillende juweliers, welke miniatuurtjes evident overeenstemmen met door Lesener gevoerde miniatuurtjes als afgebeeld in de H.D.Z. catalogus, voldoende aangetoond, dat óók andere fabrikanten, ieder kenbaar aan een eigen op die miniatuurtjes aangebracht meesterteken, miniatuurtjes als door Lesener geproduceerd, op de markt (doen) brengen. Het betreft hier:

<i>afbeelding</i>	<i>meesterteken</i>
1. fietser	HM
2. kaasdragers	HM
3. paraplu-koopman	CB
4. man met vlieger	ZUL
5. waterput	JvW
6. draaiorgel	ZUL
7. biljart met 2 spelers	ZUL
8. houtzagers	ZUL

De evenvermelde 8 miniatuurtjes komen in de meergenoemde H.D.Z.-catalogus van Lesener-miniatuurtjes onder de nummers: 06, 59, 60, 45, 13, 17, 56 en 12.

B. Eigen wetenschap — te verifiëren bij juweliers — doet Ons er bovendien mee bekend zijn, dat reeds jaren lang miniatuurtjes van verschillend fabrikaat en verschillende herkomst, waaronder die van Lesener, naast elkaar aan het publiek worden aangeboden.

Deze als siervoorwerpjes te beschouwen miniatuurtjes — veelal uitbeeldende: (oude) beroepen, (kinder-) spelen, meubilair, voertuigen, menselijke tafereeltjes e.d. — zijn naar Ons oordeel te rekenen tot eenzelfde stijlsoort, gelet op de algemene verwantschap tussen de diverse miniatuurtjes naar de — min of meer geromantiseerde en naturalistische — vormgeving ervan, tussen welke miniatuurtjes van evenbedoeld slag die van Lesener geen opvallend eigen plaats innemen doordat zij aanmerkelijk van soortgelijke miniatuurtjes van andere herkomst zouden verschillen.

Nu deze hiervoren sub A. en B. vermelde situatie op de betrokken markt, gelet op de sedert jaren gegroeide ontwikkeling op dit terrein, naar Wij aannemen reeds bestond, toen Trykononia sedert ongeveer 3 maanden met haar door Lesener gewraakte miniatuurtjes op de markt kwam, kan de beweerdde onderscheidende kracht van Leseners miniatuurtje niet met recht jegens Trykononia worden staande gehouden.

De niet weersproken omstandigheid, dat er tussen de miniatuurtjes van partijen met dezelfde voorstellingen enig prijsverschil en/of verschil in zilveragehalte bestaat, brengt Ons in deze niet tot een ander oordeel.

Aangezien Wij het er derhalve voor houden, dat de miniatuurtjes van Lesener onderscheidende kracht missen, komt Lesener de door haar in casu ingeroepen bescherming ex art. 1401 B.W. niet toe.

Het gebrek aan evenbedoelde onderscheidende kracht van Leseners miniatuurtjes is voor Ons reden ook de door Trykononia toegepaste technische navolingsmethode — afgieten van miniatuurmodellen en/of miniatuur-eindproducten van Lesener — niet te beschouwen als een omstandigheid, welke de onrechtmatigheid van Trykononia's litigieuze optreden zou kunnen teweeg brengen.

Na het vorenstaande behoeven Wij niet meer in te gaan op de betekenis van het ter zitting nog wél aan de hand van door Trykononia geproduceerd vergelijkingsmateriaal aan het licht gekomen, immers niet betwiste feit, dat ook Lesener zelf copie-miniatuurtjes heeft gemaakt van reeds eerder bestaand (plastic en/of zilveren) speelgoed, afkomstig van derden, zij het dat de ter zitting aanwezige directeur van Lesener heeft gesteld, dat hij van die reeds bestaande miniatuurtjes (in plastic of in zilver) eerst een zelfstandige copie als model heeft gemaakt en daarna met behulp van dit model miniatuurtjes heeft gegoten.

Voorzover Lesener zich voor zijn vorderingen mede heeft beroepen op de Auteurswet 1912 (art. 1 jo. 10 Aanhef en sub 10e jo. 13) is ook dit beroep ondeugdelijk, aangezien in het onderhavige geval, gelet op hetgeen met betrekking tot het algemeen geworden genre-miniatuurtjes waarom het hier gaat hoger is overwogen in het verband van het al dan niet bezitten van onderscheidende kracht, òók niet gezegd kan worden dat de van Lesener afkomstige miniatuurtjes in hun vormgeving uitgaan boven een voor ieder ander ontwerper van miniatuurtjes voor de hand liggende variatie van gebruikelijke elementen en motieven, zoals voor auteursrechtelijke bescherming van Leseners miniatuurtjes vereist is.

Ten overvloede wijzen Wij er nog op, dat Lesener a fortiori geen auteursrechtelijke bescherming kan inroepen voor miniatuurtjes, die hijzelf op zijn beurt onbetwist heeft nagebootst van reeds door anderen eerder gemaakte.

Het vorenoverwogene voert Ons tot de slotsom dat de vorderingen van Lesener aan haar moeten worden ontzegd en dat zij als de in het ongelijk gestelde partij de kosten van deze procedure heeft te dragen.

RECHTDOENDE IN KORT GEDING:

Ontzeggen aan eiseres haar vorderingen;

Veroordelen eiseres in de kosten van dit geding aan de zijde van gedaagde gevallen en tot op heden begroot op f 450,— aan salaris voor de procureur van gedaagde. Enz.

Nr 35. Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam, 17 maart 1976.

President: Mr M. Knap;

Rechters: Mrs J. W. van de Poel en W. D. C. ter Haar.

Art. 10, lid 1, aanhef en onder 10 Auteurswet.

Het onderhavige ontwerp vertoont niet een oorspronkelijkheid van zodanige aard en een vormgeving van zodanige, indruk makende harmonie van schoonheid en functionaliteit dat het als een werk van toegepaste kunst kan worden aangemerkt.

Art. 1401 Burgerlijk Wetboek.

Hoewel het ontwerp van de door Fillekes in de handel gebrachte lamp geen blijk geeft van bijzondere oorspronkelijkheid, biedt die lamp, welke op speciale wijze twee bogen toepast in plaats van één, waarvan de onderlinge draaibaarheid opvalt, een duidelijk onderscheid met vele lampen, waarbij men van het beginsel van gebogen vormen is uitgegaan. Aan dit model moet dan ook onderscheidende kracht worden toegekend.

Herda betwist niet de lamp van Fillekes te hebben nagemaakt.

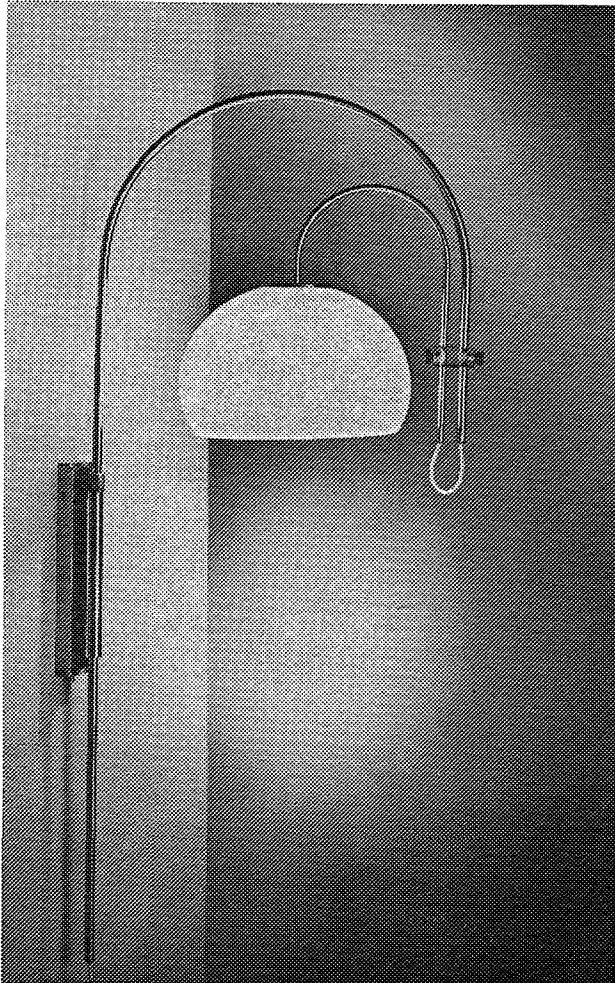
Zij behoeft, om aan de vraag van het publiek te voldoen, niet de vormgeving van Fillekes geheel te volgen.

Verwarring en, door groot prijsverschil, nadeel voor Fillekes te duchten.

Verbod met dwangsom.

Schade op te maken bij staat.

Publikatie van het vonnis is geweigerd.

(lamp van eisers)

- 1) H. Fillekes,
- 2) de besloten vennootschap „Artiforte” Lampen B.V., beiden te Rotterdam, eisers, procureur Mr Th. Limperg, tegen de besloten vennootschap Verlichtingsindustrie Herda B.V., te Ouder-Amstel, gedaagde, procureur Mr E. A. P. Engels.

De Rechtbank, enz.

OVERWEGENDE TEN AANZIEN VAN DE FEITEN:

Eisers vorderen voornamelijk gedaagdes veroordeling om het vervaardigen en in het verkeer brengen van lampen van een model, gelijk aan of nagenoeg gelijk aan eisers model WL 134 te staken en nooit meer te hervatten op straffe van verbeurte van een dwangsom, nog voorradige plagiaatlampen aan eiser onder a) af te geven ter vernietiging, hun kosten schaden en interessen te vergoeden, op te maken bij staat en te vereffenen volgens

de wet en haar boeken en bescheiden open te leggen, eveneens op straffe van verbeurte van een dwangsom, met machtiging het te wijzen vonnis op kosten van gedaagde in een vakblad te publiceren.

Zij stellen daartoe, zakelijk weergegeven:

— dat eiser Fillekes omstreeks 1972 het model voor een wandlamp heeft ontworpen bestaande uit een grote en kleine boog van verchroomd buis, die ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de wand horizontaal draaibaar zijn, met aan de kleine boog een perspex scherm of kap in wit, bruin of oranje, een en ander als afgebeeld op de bij de dagvaarding betekende afbeelding,

— dat eiser Fillekes het uitsluitend recht om wandlampen volgens dit model te maken en in het verkeer te brengen in Nederland aan eiseres Artiforte heeft gegeven, die dit model en deze lampen voert onder katalogusnummer WL 134, terwijl eiser Fillekes de alleenverkoop voor de rest van Europa heeft gegeven aan gebr. Van de Wetering B.V. te Coevorden,

— dat Artiforte de lamp aan de detailhandel levert die deze aan het publiek verkoopt voor f 268,50,

— dat het model van de lamp is een model van nijverheid en de met toepassing daarvan vervaardigde lampen zijn werken van toegepaste kunst als bedoeld in artikel 10 lid 1 sub 10° van de Auteurswet, en Fillekes als ontwerper en rechthebbende van het auteursrecht de enige is die dit model mag veelevoudigen en openbaar maken of derden daartoe toestemming kan geven,

— dat die toestemming niet is gegeven aan gedaagde, die wandlampen vervaardigt en in het verkeer brengt (onder andere onder haar catalogusnummer M 82) waarvan model en vormgeving als plagiaat van eisers wandlampen is te beschouwen en gedaagde aldus inbreuk maakt en gemaakt heeft op het auteursrecht van eiser Fillekes,

— dat gedaagde evenzeer onrechtmatig handelt en heeft gehandeld jegens Fillekes, aangezien ook de slaafse nabootsing onrechtmatig is nu gedaagde zonder aan bruikbaarheid en deugdelijkheid van haar wandlampen afbreuk te doen even goed een andere weg had kunnen bewandelen en door dat na te laten onnodig de kans op verwarring bij het publiek schept of vergroot,

— dat gedaagde even onrechtmatig heeft gehandeld jegens Artiforte wier exclusiviteit zij heeft ondergraven en wier markt zij heeft bedorven, doordat zij haar afnemers in staat stelt de lampen aan het publiek te verkopen voor f 129,90 of daaromtrent,

— dat weliswaar gedaagde zegt, onverplicht, aanmaak en verkoop der lampen te hebben gestaakt, zonder haar onrechtmatig handelen jegens eisers te erkennen, doch elk ogenblik vervaardiging en verkoop kan hervatten en niet bereid is tot vergoeding van schaden.

Gedaagde bestrijdt de vorderingen bij conclusie van antwoord. Zij voert daarbij onder meer aan:

— dat aan Fillekes geen auteursrechtelijke bescherming toekomt en — blijkens een daarvan overgelegde brief — Gepo B.V. te Amsterdam reeds in de jaren 1969/1970 een soortgelijk model van een lamp vervaardigde, waarvan het door eiser Fillekes vervaardigde zich niet zodanig onderscheidt, dat sprake is van een nieuw, origineel werk,

— dat ook het model onvoldoende originaliteit bezit, het idee van een dubbele booglamp niet nieuw is en meer wordt toegepast, en toepassing is van oudsher bekende vormen, terwijl samenstelling van de lamp is geschied uit algemeen bekende onderdelen en vormen,

— dat de wandlamp van eisers mist, voorts, onderscheidende kracht en reeds op die grond de vorderingen, voorzover gegrond op slaafse nabootsing, behoren te worden afgewezen,

— dat ontkend wordt dat de lamp is nagebootst en de mogelijkheid om een afwijkend product te maken be-

perkt is door de modetrend en de gangbare, algemeen bekende en door het publiek aanvaarde vormen,

— dat eisers trachten de idee van de dubbele boog-lamp opgebouwd uit standaardvormen te monopoliseren,

— dat de afmetingen der lampen niet gelijk zijn, er verschillen bestaan in gebruikte onderdelen en technische oplossingen en de kap geen ontwerp is van eisers en in meerdere modellen wordt toegepast,

— dat eisers geen schade hebben geleden daar gedaagde productie en verkoop vroegtijdig heeft gestaakt, na de bezwaren van eisers, en zij voorts een andere markt bewerkt en ander publiek bereikt dan eisers, zodat van marktbederf of verwarring bij het publiek geen sprake kan zijn.

Bij pleidooi hebben partijen hun standpunten nader doen toelichten en deze gehandhaafd.

OVERWEGENDE IN RECHTE:

Tussen partijen staat genoegzaam vast dat eiseres Artiforte na daartoe van eiser Fillekes het recht te hebben verworven, een door deze laatste ontworpen wandlamp — onder meer bestaande uit een grote en een kleine boog, welke bogen ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de wand draaibaar zijn — vervaardigt en in het verkeer brengt, met als aanduiding daarvan in haar catalogus no. WL 134 en tegen een adviesprijs van f 268,50.

Eveneens staat vast als door gedaagde erkend, dat zij in 1975 is begonnen met de productie van een wandlamp met twee bogen, welke zij in haar catalogus vermeldde onder no. M. 82 en welke zij in de handel bracht tegen een adviesprijs van f 129,90. Niet is bestreden dat gedaagde in juli 1975 aan eiseres heeft laten weten, dat zij deze lamp niet langer zou vervaardigen en in de handel brengen. Uit eigen waarneming aan de hand van de door partijen bij pleidooi getoonde modellen heeft de rechtbank kunnen vaststellen, dat de beide vorenbedoelde lampen, behoudens zeer geringe en nauwelijks waarneembare, althans in het geheel niet opvallende, verschillen, vrijwel geheel aan elkander gelijk zijn, zowel wat betreft vormen, maten en verhoudingen als de bezegde materialen.

Eisers stellen allereerst dat de door eiser Fillekes ontworpen wandlamp is een werk van toegepaste kunst, als bedoeld in artikel 10 lid 1 sub 10° van de Auteurswet 1912.

Deze stelling moet worden verworpen.

Naar van algemene bekendheid is — en ook aanmerkelijk blijktens de vele afbeeldingen welke partijen uit de overgelegde catalogi toonden — bestaan er vele vormen van lampen, waarbij een gebogen vorm als waarvan hier sprake is, is toegepast, zowel wandlampen als staande lampen. Hetgeen eiser Fillekes deed was daarbij een tweede boog, van kleiner formaat, toepassen en de bogen onderling draaibaar maken. Ook constructies van deze aard zijn niet onbekend.

Van het onderhavige ontwerp kan niet worden gezegd dat het een oorspronkelijkheid vertoont van zodanige aard en een vormgeving van zodanige, indruk makende, harmonie van schoonheid en functionaliteit dat het als een werk van toegepaste kunst kan worden aangemerkt.

Eisers stellen voorts dat gedaagde het onderhavige ontwerp onrechtmatig heeft nagebootst.

Gelet op bovenvermelde eigen waarneming van de rechtbank en het feit dat als niet bestreden vaststaat dat eiseres Artiforte in elk geval aanzienlijk eerder dan gedaagde de onderhavige lamp vervaardigde en verhandelde, is voldoende aanmerkelijk dat gedaagde haar model aan dat van Artiforte ontleende en dat heeft nagemaakt. Daarbij geldt tevens dat het door Gepo B.V. omstreeks 1969/1970 vervaardigde model, waaraan gedaagde bij conclusie van antwoord refereert, ruim 5 jaar vóór het

in productie nemen door gedaagde van de door eiser gewraakte lamp vervaardigd is en in feite ook ternauwernood in de handel is geweest en — zoals hierna overwogen — een afwijkend model betrof. Gedaagde heeft, tenslotte, geen enkel inzicht verschaft in de tijdsduur en wijze, gedurende welke en waarop door haar de gewraakte lamp zou zijn ontwikkeld.

Gedaagde heeft bestreden dat een dergelijke nabootsing onrechtmatig zou zijn omdat a) het product van eisers in zijn vormgeving onderscheidend vermogen mist, b) zij — gelet op de vraag van het publiek naar dubbele booglampen — geen andere vormgeving had kunnen bieden en c) geen onnodige verwarring bij het publiek kon ontstaan of worden vergroot.

Deze verweren falen.

Hoewel het ontwerp van eiser Fillekes, zoals hiervoren vastgesteld, geen blijk geeft van bijzondere oorspronkelijkheid, biedt een lamp als de onderhavige, welke op speciale wijze twee bogen toepast in plaats van een en waarvan de onderlinge draaibaarheid opvalt, een duidelijk onderscheid met vele lampen waarbij men van het beginsel van gebogen vormen is uitgegaan. Dit geldt ook voor lampen als klaarblijkelijk de firma Gepo B.V. vervaardigde, (waarvan de tweede boog geheel anders aan de kap of bol is bevestigd), alsook voor een lamp naar — door gedaagde getoond — Italiaans ontwerp, hetwelk op een andere constructie berust en zelfs drie bogen vertoont, welke ook onderling anders beweegbaar zijn.

Aan het onderhavige model moet dan ook onderscheidend vermogen worden toegekend.

Niet kan worden aanvaard, voorts, dat gedaagde, indien zij aan de vraag van het publiek naar dubbele booglampen wilde voldoen, juist de vormgeving van eisers geheel moest volgen en dat bij afwijking daarvan aan de deugdelijkheid en bruikbaarheid van de lamp noodzakelijkerwijs afbreuk zou worden gedaan. Veeleer is aanmerkelijk dat gelet op de vele en verschillende soorten en modellen van booglampen, waaronder ook met dubbele bogen, het voor gedaagde eenvoudig ware geweest zodanige afwijkingen toe te passen dat een vrijwel volledige gelijkheid met eisers product ware vermeden.

Door de vrijwel volledige gelijkheid der lampen, gepaard aan een groot verschil in prijs, ontstond in elk geval grote kans op verwarring bij het kopende publiek, met de kans op benadeling van eisers, en uit het voorgaande volgt dat gedaagde niet al het mogelijke heeft gedaan om zulks te voorkomen.

Uit het vorenoverwogene volgt dat eisers, ook al heeft gedaagde de productie van de gewraakte lamp inmiddels gestaakt, zij het onverplicht, belang hebben bij het door hen gevraagde verbod. Daarnaast hebben eisers geen belang meer bij de gevorderde afgifte van nog voorradige lampen aan eiser Fillekes ter vernietiging (van voor gedaagde nog bruikbare materialen).

Daar aanmerkelijk is dat eisers door de gewraakte gedragingen schade hebben geleden is hun daartoe strekkende vordering toewijsbaar. Nu daartoe een schade-staat-geding, desnodig, zal moeten worden gevoerd, is thans nog geen plaats voor een veroordeling van gedaagde tot openlegging van haar boeken, daar zulks, mogelijk, tijdens dat geding aan de orde kan worden gesteld.

Voor de gevraagde publicatie van dit vonnis bestaat onvoldoende grond.

Mitsdien moet worden beslist als volgt:

RECHTDOENDE:

Veroordeelt gedaagde het vervaardigen of doen vervaardigen en in het verkeer brengen van een wandlamp van een model gelijk of nagenoeg gelijk aan dat van eiseres Artiforte model WL 134 te staken en niet meer te hervatten.

Veroordeelt gedaagde aan elk van de eisers te betalen voor elke lamp in strijd met dit verbod vervaardigd of in het verkeer gebracht een dwangsom van f 1.000,— (EEN DUIZEND GULDEN).

Verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad.

Veroordeelt gedaagde aan eisers te vergoeden kosten, schaden en interessen, geleden door haar onrechtmatig handelen, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet.

Verwijst gedaagde in de kosten van het geding, tot dusver begroot aan de zijde van eisers op f 1.055,— (een duizend vijf en vijftig gulden).

Ontzegt het meer of anders gevorderde. Enz.

Nr 36. Octrooiraad, Afdeling van Beroep, 16 juni 1976.

Voorzitter: Mr E. van Weel;
Leden: Ir Th. Schatborn en Ir J. Bos.

Art. 1 Rijksoctrooiwet.

De Aanvraagafdeling overweegt, dat het kenmerk van de conclusie van de aanvraag uit een bepaald Duits octrooischrift bekend was. Aanvraagster dient een nieuwe beschrijving met conclusie in, maar bespreekt daarin niet dit Duitse octrooischrift, dat hetzelfde onderwerp als de aanvraag betreft en waaruit — naar aanvraagster heeft toegegeven — het kenmerk van de aanvraag op zich zelf bekend was. Aanvraag niet openbaar gemaakt.

Beschikking nr 10.956/art. 24A inzake octrooiaanvraag nr 00.00000.

DE OCTROOIRAAD, AFDELING VAN BEROEP;

Gezien de stukken;

Behoorlijk opgeroepen, doch niet verschenen aanvraagster (met schriftelijke kennisgeving);

Overwegende, dat aanvraagster bij tijdig ingediende memorie van grieven in beroep is gekomen van de beschikking van de Aanvraagafdeling van 9 april 1975, waarbij werd besloten tot niet-openbaarmaking van de aanvraag; enz.

Overwegende dienaangaande:

dat in de nieuwe beschrijving van de aanvraag, van de door de Aanvraagafdeling aangehaalde publikaties alleen het Duitse gebruiksmodel 0.000.000, waarvan in de aanvraag is uitgegaan, is besproken;

dat derhalve in de stukken van de aanvraag geen rekening is gehouden met de door de Aanvraagafdeling aangevoerde bezwaren;

dat met name het Duitse octrooischrift 000.000, dat betrekking heeft op hetzelfde onderwerp als de onderhavige aanvraag en waaruit, naar aanvraagster heeft toegegeven, de materie onder het kenmerk van de aanvraag op zichzelf bekend is, in de beschrijving van de aanvraag genoemd en besproken had moeten worden;

dat derhalve de beschrijving van de aanvraag geen gegevens bevat, aan de hand waarvan de Afdeling van Beroep in staat zou zijn, te beoordelen of in het voorstel volgens de aanvraag ten opzichte van de bekende stand van de techniek een uitvinding kan worden gewaardeerd;

dat een aanvrager, die in beroep komt van een beschikking van de Aanvraagafdeling tot niet-openbaarmaking van zijn aanvraag, daarbij stukken behoort over te leggen, waarvan hij in goede overtuiging kan zijn dat zij voor openbaarmaking geschikt zijn;

dat uit het vorenoverwogene volgt dat aanvraagster in dit opzicht is te kort geschoten;

dat aanvraagster bovendien niet op de zitting van de Afdeling van Beroep is verschenen, zodat het voor de

Afdeling van Beroep niet mogelijk was, aanvraagster vragen te stellen ter opheldering van eventuele onduidelijkheden;

dat er voor de Afdeling van Beroep geen aanleiding bestaat aanvraagster alsnog in de gelegenheid te stellen eventuele vragen van de Afdeling van Beroep te beantwoorden of verbeterde stukken in te dienen;

dat derhalve, nu de stukken van de aanvraag niet voor openbaarmaking geschikt zijn, de Afdeling van Beroep tot niet-openbaarmaking van de aanvraag zal moeten besluiten; enz. ¹⁾.

dat uit het vorenoverwogene volgt dat aanvraagster in dit opzicht is te kort geschoten;

dat aanvraagster bovendien niet op de zitting van de Afdeling van Beroep is verschenen, zodat het voor de Afdeling van Beroep niet mogelijk was, aanvraagster vragen te stellen ter opheldering van eventuele onduidelijkheden;

dat er voor de Afdeling van Beroep geen aanleiding bestaat aanvraagster alsnog in de gelegenheid te stellen eventuele vragen van de Afdeling van Beroep te beantwoorden of verbeterde stukken in te dienen;

dat derhalve, nu de stukken van de aanvraag niet voor openbaarmaking geschikt zijn, de Afdeling van Beroep tot niet-openbaarmaking van de aanvraag zal moeten besluiten; enz. ¹⁾.

¹⁾ Het vorenstaande wordt met toestemming van aanvraagster gepubliceerd (Red.).

Nr 37. Octrooiraad, Afdeling van Beroep, 10 november 1976.

Voorzitter: Mr E. van Weel;
Leden: Ir Th. Schatborn en Ir W. J. van Putte.

Art. 1 Rijksoctrooiwet.

De constructie van een oplichtorgaan volgens de aanvraag vormt een rubbertechnisch probleem. Voor een deskundige op het gebied van de rubbertechniek lag het voor de hand de constructie die voor een schuurlijst voor kademuren bekend was, toe te passen voor een oplichtorgaan in een draaibare trommel, zoals een kogelmolen. Een oplichtorgaan en een schuurlijst moeten in wezen vergelijkbare stoten opvangen. Geen octrooieerbare uitvinding aanwezig geacht.

Beschikking nr 11.046/artikel 24A inzake octrooiaanvraag nr 275.126.

DE OCTROOIRAAD, AFDELING VAN BEROEP;

Gezien de stukken;

Gehoord aanvraagster-appellante bij monde van de octrooigemachtigde de heer Ir W. H. Crommelin;

Overwegende, dat aanvraagster tijdig bij een memorie van grieven in beroep is gekomen van de beschikking van de Aanvraagafdeling van 26 maart 1975, waarbij is besloten tot niet-openbaarmaking van de aanvraag; enz.

dat aanvraagster in haar memorie van grieven tegen een en ander hoofdzakelijk het volgende heeft aangevoerd; enz.

„De experts in kogelmolenfabrieken zijn geen specialisten op het gebied van rubber, maar werktuigbouwkundigen, metallurgen e.d., die de oplossing van problemen bij kogelmolens niet zoeken bij rubberfenders van havenwerken.”;

O. dienaangaande; enz.

dat op het tijdstip van het ingeroepen recht van voorrang van de aanvraag uit het . . . „Katalogblatt” . . . een rubberen schuurlijst voor kademuren en schepen bekend was, die . . . ;

dat de constructie van een oplichtorgaan volgens de aanvraag een rubbertechnisch probleem vormt;

dat het voor een deskundige op het gebied van de rubbertechniek voor de hand lag de constructie die voor de besproken schuurlijst bekend was, toe te passen voor een oplichtorgaan in een draaibare trommel, zoals een kogelmolen;

dat er verder niet is gebleken, dat die toepassing voor een deskundige enige bijzondere moeilijkheid bood of enig verrassend effect opleverde;

dat aanvraagster in haar memorie van grieven weliswaar heeft betoogd, dat een schuurlijst op een kadewand in het algemeen stoten moet opvangen die loodrecht op de kadewand of in de lengte langs de kadewand zijn gericht, dus in het horizontale vlak;

dat aanvraagster in haar memorie van grieven echter terecht heeft erkend, dat een schuurlijst ook in verticale richting kan worden belast, bijv. wanneer een schip dat tegen de schuurlijst ligt afgemeerd, als gevolg van de deining op en neer beweegt;

dat een oplichtorgaan en een schuurlijst daarom in wezen vergelijkbare stoten moeten opvangen en daardoor op vergelijkbare wijze aan slijtage onderhevig zijn; enz.

dat de Afdeling van Beroep, gelet op hetgeen zij hiervoor heeft overwogen, tot de slotsom komt dat de draaibare trommel volgens de aanvraag t.o.v. de hiervoor besproken bekende stand der techniek niet op een octrooieerbare uitvinding berust; enz. ¹⁾.

¹⁾ Het vorenstaande wordt met toestemming van aanvraagster gepubliceerd (*Red.*).

Nr 38. Octrooiraad, Afdeling van Beroep, 18 oktober 1976.

Voorzitter: Ir Th. Schatborn;
Leden: Mr A. C. J. Stork en Ir W. J. van Putte.

Art. 3 Rijsoctrooiwet.

Het vormt geen argument voor de octrooieerbaarheid dat het speelgoedblok volgens de aanvraag een effect op het gebied van de pedagogie heeft. ¹⁾

Beschikking nr 11.021/art. 24A inzake octrooiaanvraag nr 72.10614.

DE OCTROOIRAAD, AFDELING VAN BEROEP;

Gezien de stukken;

Gehoord aanvragers-appellant bij monde van de octrooigemachtigde Ir G. Jacobson;

Overwegende, dat aanvragers bij tijdig ingediende memorie van grieven in beroep is gekomen van de beschikking van de Aanvraagafdeling van 17 december 1975, waarbij werd besloten tot niet-openbaarmaking van de aanvraag; enz.

dat hierna [d.w.z. na de bekende stand van de techniek *Red.*] in de conclusie van de aanvraag geen octrooieerbare materie aanwezig wordt geacht;

dat aanvragers in zijn memorie van grieven er de nadruk op heeft gelegd dat het speelgoedblok volgens de conclusie van de aanvraag een educatieve functie heeft, waarbij een kind spelenderwijs leert, een twee-dimensionale afbeelding van een voorwerp te associëren met het drie-dimensionale voorwerp;

dat artikel 3 van de Rijsoctrooiwet bepaalt, dat een uitvinding om voor octrooiering in aanmerking te komen moet strekken tot verkrijging van enige uitkomst op het gebied van de nijverheid;

dat dit voorschrift volgens vaste jurisprudentie van de Octrooiraad inhoudt dat de uitvinding een technisch effect moet hebben;

dat echter blijkens de stelling van aanvragers het speelgoedblok volgens de conclusie van de aanvraag een effect heeft op het gebied van de pedagogie;

dat derhalve het argument van aanvragers de octrooieerbaarheid van het onderwerp van de aanvraag niet kan ondersteunen;

dat uit het vorenoverwogene volgt, dat de aanvraag niet voor openbaarmaking in aanmerking komt, enz.

(Het vorenstaande wordt met toestemming van aanvragers gepubliceerd (*Red.*)).

¹⁾ *Technisch effect en educatieve functie.*

Als ik goed zie is de Afdeling van Beroep het slachtoffer geworden van de dubbelzinnigheid van de door haarzelf zonder noodzaak geïntroduceerde term „technisch effect”. Die term heeft namelijk tweemaal betekenis: enerzijds die van uitkomst op het gebied der nijverheid als bedoeld in art. 3 Row en anderzijds die van een zekere mate van vooruitgang die met een ter octrooiering aangeboden maatregel wordt bereikt en er toe kan bijdragen aan die maatregel uitvindingswaarde toe te kennen. Wil men onderzoeken of het onderwerp van een aanvraag een technisch effect oplevert in eerstbedoelde zin, dus daarmede een uitkomst op het gebied van de nijverheid wordt verwezenlijkt, dan dient men de maatstaf aan te leggen, die de HR in zijn arrest van 5 december 1930, *N.J.* '31, blz. 270 mo E.M.M., *W.* 12240 mo. Mff., aan de hand heeft gedaan. Al naar gelang het onderwerp van de aanvraag uit een voortbrengsel of een werkwijze bestaat, dient te worden nagegaan of de vervaardiging van dat voortbrengsel dan wel de toepassing van die werkwijze op het gebied van de nijverheid ligt. In casu waar de aanvraag betrekking had op een speelgoedblok, dus een voortbrengsel, was derhalve beslissend of de vervaardiging van dat blok een nijverheidshandeling oplevert en het is zonder meer duidelijk dat zulks inderdaad het geval is, ook al is het blok voor een niet-technisch, enkel educatief doel bestemd. In dat opzicht geldt voor het bewuste blok precies hetzelfde als voor andere niet voor technische doeleinden bestemde voortbrengsels als landbouwwerktuigen, injectiespuiten e.d.; alle voortbrengsels waarvoor hier te lande regelmatig octrooien plagen te worden verleend. Op grondslag van art. 3 Row had derhalve weigering van openbaarmaking der onderhavige aanvraag niet mogen volgen.

Daarnaast stond echter ook te bezien of het speelgoedblok volgens de aanvraag ten opzichte van de bekende stand van de techniek een inventief plus belichaamde en mijn indruk is, dat met het oog dáárop door aanvragers de nadruk is gelegd op de educatieve functie van het door hem ontworpen blok. Of in die andere zin van een technisch effect alleen sprake kan zijn indien het onderwerp van de aanvraag in *technisch* opzicht iets meer geeft dan het bekende en dus voordelen in andere niet-technische opzichten, zoals in casu in pedagogisch opzicht, daarbij geen gewicht in de schaal mogen leggen, is een vraag waarover verschillend kan worden gedacht. Ik verwijs in dit verband naar mijn noot onder de beschikking van de Afdeling van Beroep van 11 mei 1965, *B.I.E.* 1966, nr 32, blz. 114 en de daar vermelde oudere beschikkingen. In die noot heb ik de opvatting verdedigd, dat het feit dat het gevolg van de voorgestelde maatregel niet op technisch gebied ligt, op zichzelf voor octrooiverlening geen beletsel behoeft te zijn en met name grond bestaat om octrooibescherming te verlenen indien door die maatregel de gebruikswaarde van het betrokken voortbrengsel wordt vergroot. Naar ik meen heeft de Afdeling van Beroep in haar beschikking van 10 juni 1974, *B.I.E.* 1974, nr 54, blz. 193, deze opvatting tot de hare gemaakt.

v. N. H.

Nr 39. Octrooiraad, Afdeling van Beroep, 20 maart 1975.

Voorzitter: Mr E. van Weel;
Leden: Ir G. J. Koelewijn en Ir Th. Schatborn.

Artt. 5A en 8A Rijsoctrooiwet.

De Aanvraagafdeling heeft voor de conclusies 3 en volgende van de aanvraag een niet-eenheidsbeslissing gegeven.

De Afdeling van Beroep is van oordeel, dat de conclusies 3 en volgende de wettelijk vereiste inventieve samenhang met de hoofdconclusie van de aanvraag vertonen en zal bevorderen dat de materie van deze conclusies 3 en volgende alsnog volledig worden vooronderzocht.

Beslissing nr 10.553/art. 24A inzake octrooiaanvraag nr 64.00304 (later openbaargemaakt onder nr 151.881).

DE OCTROOIRAAD, AFDELING VAN BEROEP;

Gezien de stukken;

Gehoord, aanvraagster-appellante bij monde van de octrooigemachtigde Ir J. H. L. Ph. van Pol, vergezeld door de heer A. Visser;

Overwegende, dat aanvraagster tijdig bij een memorie van grieven in beroep is gekomen van de beschikking van de Aanvraagafdeling van 22 augustus 1973, voor zover daarbij is besloten tot niet-openbaarmaking van de aanvraag; enz.

dat de Afdeling van Beroep, gelet op hetgeen zij hierover heeft overwogen, tot de slotsom komt, dat de inrichting volgens de genoemde nieuwe conclusie van 21 november 1973 van de aanvraag ten opzichte van de inrichting volgens het besproken Britse octrooischrift 819.058 niet op een octrooieerbare uitvinding berust;

O. verder, dat de voorbereider destijds bij zijn brief van 30 mei 1972 aan aanvraagster onder meer heeft medegedeeld, dat de conclusies 3-26 van 2 augustus 1971 van de aanvraag met de destijds geldende eerste conclusie van de aanvraag geen eenheid vormen, omdat zij geen nadere uitwerking bevatten van de plaatsing van de scharnieras, ten opzichte van het reservoir; en dat voor vele van die conclusies 3-26 nog geen vooronderzoek is verricht;

dat de gemachtigde van aanvraagster daarna bij brief van 17 juli 1973 aan de Aanvraagafdeling heeft verzocht voor de materie van de conclusies 3-7 en 10-26 van 2 augustus 1971 een niet-eenheidsbeslissing te geven;

dat de Aanvraagafdeling bij haar beschikking in wezen de gevraagde niet-eenheidsbeslissing heeft gegeven, zonder daarvoor overigens zelf een motivering te verstrekken;

dat de Afdeling van Beroep echter van oordeel is dat de genoemde conclusies 3-7 en 10-26 van 2 augustus 1971 van de aanvraag de wettelijk vereiste inventieve samenhang met de inrichting volgens de hiervoor beoordeelde nieuwe conclusie van 21 november 1973 vertonen;

dat de Afdeling van Beroep aanvraagster in de gelegenheid zal stellen deze volgconclusies als een zelfstandig stel nieuwe conclusies te formuleren;

dat de Afdeling van Beroep na ontvangst van de bedoelde nieuwe conclusies zal bevorderen, dat deze conclusies alsnog volledig worden vooronderzocht;

dat de Afdeling van Beroep na dit vooronderzoek haar oordeel over de nieuwe conclusies aan aanvraagster kenbaar zal maken;

dat de Afdeling van Beroep aanvraagster te zijner tijd in de gelegenheid zal stellen mogelijke bezwaren tegen openbaarmaking van de aanvraag met de bedoelde nieuwe conclusies te bestrijden of te ondervangen;

Beschikkende:

Stelt aanvraagster in de gelegenheid de conclusies 3-7 en 10-26 van 2 augustus 1971 van de aanvraag als een zelfstandig stel nieuwe conclusies te formuleren en in drievoud in te dienen binnen een maand na de dagtekening van de onderhavige tussenbeschikking;

Houdt de beslissing voor het overige aan. Enz.

MEDEDELINGEN

International Symposium on Patent Information and Documentation May 16 to 18, 1977, Munich.

The German Society for Documentation (Committee for Patent Documentation (DGD/APD) and the German Patent Office (DPA) in cooperation with the World Intellectual Property Organization (WIPO) will organize an International Symposium on Patent Information and Documentation, at the Sheraton Hotel, Munich, from May 16 to 18, 1977.

The Symposium is intended for executive personnel in the industrial property field, patent attorneys, patent examiners, specialists in information and documentation, and other interested circles.

In a series of lectures and discussions, experts in the field of industrial property will deal with facilities and services for patent publication and search, offered to the public by national patent offices, inter-governmental patent organisations, authorities under the Patent Coope-

ration Treaty, and similar organisations. The characteristics, suitability, and accessibility of these resources will be evaluated. Proposals for improvement or standardization shall be dealt with.

The working languages will be English, French and German. Simultaneous interpretation facilities will be provided for these languages. In addition to invited papers, submitted papers will be accepted until February 25, 1977, and mailed to the registrants as preprints.

An exhibition of related publications and information services, information and documentation handling equipment, including microfilm devices, will be organized at the Symposium Center.

The registration fee is DM 250 (approx. \$ 100) for participants and DM 50 (approx. \$ 20) for any accompanying person.

Leaflet and further details from: DGD/APD, International Symposium, Postbox 710, D-8000 Munich 1, Federal Republic of Germany.

Rapport van de Commissie Letterbescherming van de Vereniging voor Auteursrecht.

1. Bij schrijven dd. 30 juni 1976 heeft de Minister van Economische Zaken mede namens zijn ambtgenoot van Justitie aan onze Vereniging op dezelfde voet als een aantal andere organisaties vier vragen ter beantwoording voorgelegd, verband houdende met de keuze van de beschermingsvorm van drukletters, die Nederland zal

moeten maken wanneer het overgaat tot bekrachtiging van Overeenkomst inzake de bescherming van drukletters en hun internationaal depot, met bijbehorend Protocol (Arrangement de Vienne dd. 12 juni 1973; *Tractatenblad* 1975, nr 44).

De Vereniging voor Auteursrecht heeft ter voorberei-

ding van het antwoord op de bedoelde vragen haar Kommissie Letterbescherming doen herleven, die op 5 februari 1973 een rapport heeft uitgebracht met het oog op de toen aanstaande diplomatieke conferentie van Wenen, waar het ontwerp voor de bovengenoemde overeenkomst in behandeling zou komen.

In dat rapport heeft de Kommissie Letterbescherming zich in beginsel voorstander getoond van het auteursrecht als beschermingsvorm voor drukletters en gepleit voor een langere beschermingsduur dan 25 jaar.

Dit schrijven dd. 30 juni 1976 van de Minister van Economische Zaken is aanleiding geweest het destijds ingenomen standpunt opnieuw te toetsen, mede in het licht van de inmiddels gepubliceerde literatuur over de Overeenkomst van Wenen, waarvan wij een overzicht geven aan het slot van dit rapport ¹⁾.

Van de herleeft Kommissie Letterbescherming maken thans deel uit:

Mr TH. LIMPERG — voorzitter
Mr R. L. DU BOIS — sekretaris
Prof. Mr H. COHEN JEHORAM
KAREL J. BERKHOUT
Dr E. R. J. Z. KOMARNICKI
Prof. Dr G. W. OVINK

De Kommissie Letterbescherming meent, dat de Vereniging voor Auteursrecht de vier vragen als volgt zou moeten beantwoorden.

2. (1) *Wordt bij betrokkenen de rechtszekerheid verhoogd, wanneer een depot + publikatie wordt mogelijk gemaakt als voorwaarde voor de bescherming van drukletters?*

Eén lid van de Vereniging voor Auteursrecht heeft de Kommissie Letterbescherming per brief laten weten, dat deze vraag naar zijn mening bevestigend beantwoord zou moeten worden. Dit lid stelt, dat wanneer uitsluitend moet worden vertrouwd op een (mogelijke) auteursrechtelijke bescherming, telkenmale onzeker zou zijn of de rechter die bescherming zou verlenen. Hij voegt daaraan toe, dat bericht van deskundigen praktisch altijd vereist zou zijn om uit te maken of een bepaald ontwerp van drukletters een eigen en persoonlijk karakter heeft.

Eén lid van de Kommissie Letterbescherming zou deze vraag eveneens bevestigend willen beantwoorden, zij het op grond van andere overwegingen. Dit lid acht een depot gewenst om het belanghebbenden (in de eerste plaats letter-ontwerpers en letterfabrikanten) mogelijk te maken zich te oriënteren aangaande de pretenties van recht van deposanten met betrekking tot bestaande (gedeponeerde) typografische tekens. Het register geeft dan — aldus dit lid — op zijn minst voor een deel de rechtspositie weer.

Beiden zouden niet zo ver willen gaan, dat de mogelijkheid van beroep op de auteursrechtelijke bescherming of eventueel art. 1401 Burgerlijk Wetboek op welke wijze dan ook zou worden ingeperkt door of opgeofferd aan het voorschrijven van depot + publikatie als voorwaarde voor de bescherming.

De Kommissie Letterbescherming stelt daar evenwel in meerderheid tegenover, dat de onzekerheid waarvan eerstgenoemd lid der Vereniging rept, nu eenmaal even zeer inhaerent is aan de beschermingsvorm die depot + publikatie als voorwaarde voor bescherming stelt.

De Overeenkomst van Wenen kent in artikel 3 twee mogelijkheden waarbij van een depot sprake is: een bijzonder (specifiek) nationaal depot en een depot als voorzien in de nationale wet inzake tekeningen en modellen van nijverheid. Welke van deze twee mogelijk-

heden men ook kiest, in beide gevallen zullen drukletters alleen dan beschermd zijn, wanneer zij nieuw en/of oorspronkelijk zijn (artikel 7, lid 1 Overeenkomst van Wenen). Bij betwisting van die nieuwigheid of oorspronkelijkheid heerst in een stelsel met depot + publikatie precies dezelfde onzekerheid als in de auteursrechtelijke sfeer en ook hier ligt het horen van deskundigen voor de hand.

Een overeenkomstige opmerking kan gemaakt worden ten aanzien van drukletters waarvan de vorm door zuiver technische vereisten is bepaald en die artikel 2 i) van de Overeenkomst van Wenen van de bescherming uitsluit in het kader van de begripsomschrijving van „drukletters”, door uitdrukkelijk te bepalen:

„in de uitdrukking „drukletters” zijn de drukletters waarvan de vorm door zuiver technische vereisten is bepaald, niet begrepen”.

Stellig zullen er weer deskundigen aan te pas moeten komen om uit te maken of men met drukletters als hier bedoeld te maken heeft.

Aan de onvermijdelijkheid van het horen van deskundigen kan men geen argument tegen een van beide beschermingsvormen ontlenen, aangezien de ontwerpers van de Overeenkomst van Wenen dat juist als een wenselijkheid, om niet te zeggen noodzakelijkheid, hebben gevoeld, hetgeen zijn neerslag heeft gevonden in artikel 7, lid 2 Overeenkomst van Wenen, luidende:

„2) De nieuwigheid en de oorspronkelijkheid van „drukletters worden beoordeeld naar hun stijl of „hun algehele voorkomen, terwijl daarbij zo nodig „rekening wordt gehouden met de in bevoegde beroepskringen van terzake deskundige beroepsuitoefenaren geldende maatstaven.”

De aandrang die men met deze klausule wilde uitoefenen, is ingegeven door de vrees dat de rechter op het onderhavige moeilijke terrein „op eigen houtje” zou gaan beslissen.

De onzekerheid die aan een stelsel met depot en publikatie kleeft, wordt niet alleen binnengebracht door het vereiste van de nieuwigheid. Vrijwel iedere wettelijke regeling, die een depot als voorwaarde voor bescherming hanteert, kent wel een aantal mogelijkheden om de nietigverklaring van het depot te vorderen. Zo kent de Beneluxwet inzake tekeningen of modellen vier gevallen waarin dat kan gebeuren, terwijl daarnaast nog de mogelijkheid bestaat een opeising van een depot door de ontwerper, indien het depot zonder zijn toestemming door een derde is verricht (vgl. de artikelen 5 en 15).

In al deze gevallen geeft het desbetreffende register de juridische of feitelijke situatie niet zo weer als deze behoorde te zijn. Er kan nooit van meer sprake zijn dan van een pretentie van recht, hetgeen nauwelijks bevorderlijk is voor de rechtszekerheid. Men zou het zelfs een nadeel kunnen noemen dat van een dergelijke pretentie veelal een suggestieve kracht uitgaat, die achteraf kan blijken nergens op gebouwd te zijn.

Dit alles zou de meerderheid van de Kommissie Letterbescherming ook willen aanvoeren tegen haar mede-lid, dat van een depot de mogelijkheid verwacht voor belanghebbenden om zich te oriënteren omtrent de pretenties van recht van deposanten ten aanzien van bestaande gedeponeerde typografische tekens. De Kommissie voegt daar nog in meerderheid een overwegend bezwaar aan toe.

Het is namelijk niet zo, dat een register opgebouwd uit de depots als waarvan hier sprake is, ook maar enigszins zou kunnen bogen op volledigheid en aldus tegemoet zou kunnen komen aan het verlangen naar rechtszekerheid: de nieuw ontworpen drukletters waarvan de rechthebbenden alles op de kaart van het auteursrecht zetten komen er niet in voor, evenmin trouwens als de drukletters ontworpen vóór het inwerkingtreden

¹⁾ Zie ook Mr W. M. J. C. PHAF, „Over de verschillende mogelijkheden tot nationale bescherming van drukletters”, in *Bijblad I.E.* 15 november 1976, blz. 292/3 (Red.).

van de Overeenkomst van Wenen voor Nederland. Zou Nederland voor de bescherming van drukletters kiezen voor de Beneluxwet inzake tekeningen of modellen, dan zou dat een herziening van die wet vergen in verband met het vereiste van specificatie van het te beschermen produkt bij het te verrichten depot.

Men zou zich ook kunnen afvragen of aan de bezwaren inhaerent aan de beschermingsvormen met depot en publikatie wellicht tegemoet kan worden gekomen door tot inschrijving van een depot over te gaan na een verplicht vooronderzoek. Afgezien daarvan, dat zulks een zowel voor de overheid als voor belanghebbenden kostbare en tijdrovende komplikatie zou opleveren, die niet omzeild kan worden door het verrichten van een internationaal depot als voorzien in de Overeenkomst van Wenen, plegen ook inschrijvingen na vooronderzoek niet onaantastbaar te zijn, zoals onze Rijsoctooiwet en de Beneluxwet inzake de warenmerken laten zien, terwijl zulk een vooronderzoek evenmin een garantie voor volledigheid biedt.

3. (2) *Indien vraag 1 ontkennend wordt beantwoord, zijn er dan andere argumenten die bescherming langs de depotweg en niet door het auteursrecht gewenst maken?*

Als argumenten vindt men wel aangevoerd dat door een depot een datum wordt verkregen (hetgeen bewijsproblemen kan verlichten) en dat het bewijs van inschrijving de verhandelbaarheid van de drukletters zou verhogen. Van deze voordelen kan gezegd worden, dat zij ook zonder depot op eenvoudige wijze kunnen worden verworven en dat zij hoegenaamd niet opwegen tegen de nadelen van een beschermingsvorm met depot en de voordelen van de auteursrechtelijke bescherming.

Volledigheidshalve voegt de Commissie Letterbescherming aan de antwoorden op beide voorgaande vragen toe, dat ook wanneer Nederland niet zou kiezen voor de weg van bescherming door een depot, niets Nederlandse rechthebbenden belet om toch een internationaal depot bij de O.M.P.I. te Genève te verrichten al was het slechts om een datum te verkrijgen en om bescherming te genieten in die aangesloten landen, die wel voor de depotweg opteren.

4. (3) *Indien vraag 1 of 2 bevestigend wordt beantwoord, is het dan naar uw mening gewenst in de te treffen wettelijke regeling een verdere bescherming te voorzien dan die, verplicht gesteld in de overeenkomst?*

Daar de vragen 1 en 2 door de meerderheid van de Commissie ontkennend worden beantwoord, behoeft op de derde vraag niet geantwoord te worden.

5. (4) *Indien voor de bescherming door het auteursrecht wordt gekozen, levert dan de bescherming van de Auteurswet 1912 in de praktijk problemen op?*

Wel verre van problemen op te leveren biedt de Auteurswet 1912 zeer positieve voordelen, die mede daarin zijn gelegen dat de bescherming van die wet de door de Overeenkomst van Wenen verplicht gestelde overtreft.

Daarbij valt te bedenken dat de bescherming van de Overeenkomst van Wenen (evenals die van zovele andere internationale regelingen) als een minimum-bescherming is te zien waar elk land bovenuit mag gaan; artikel 10 stelt dat uitdrukkelijk vast.

Wat de omvang der bescherming betreft zal niet alleen verboden zijn wat artikel 8, lid 1 der Overeenkomst van Wenen verbiedt, maar iedere verveelvoudiging en openbaarmaking zonder toestemming van de rechthebbende. Er is geen enkele reden hier de auteursrechthebbenden anders te behandelen dan de makers van andere werken (met name de werken bedoeld in artikel 10, lid 1 sub 6°, 8° en 10° Auteurswet 1912).

De omvang der bescherming is ook in dit opzicht in het auteursrecht ruimer dat ook de boekhandelaar die

met plagiaatlletters gedrukt drukwerk verhandelt, door een verbod en inbeslagneming getroffen kan worden.

Het is waar, dat men dit bij de minimum-regeling die de Overeenkomst van Wenen beoogt te geven te ver vond gaan, maar ook in dit opzicht is er geen reden de auteursrechthebbenden slechter te behandelen dan andere makers, met name van werken van toegepaste kunst en industriële vormgeving.

Het is trouwens de vraag, of de bedoeling, die bij de voorbereiding van de Overeenkomst van Wenen heeft voorgezeten om de reikwijdte der minimum-bescherming te beperken, wel tot zijn recht komt. Men wilde dat bereiken door Artikel 8 („Inhoud van de bescherming”), lid 1) als volgt te redigeren:

- 1) De bescherming van drukletters verleent de houder het recht om te verbieden:
 - i) het zonder zijn toestemming *vervaardigen* van elke identieke of enigszins gewijzigde nabootsing bestemd om als middel te dienen voor *het zetten* van teksten volgens elke grafische techniek, ongeacht de gebruiker;
 - ii) het zonder zijn toestemming *in de handel brengen* of *importeren* van zodanige nabootsingen.

(Onderstrepingen door de Commissie Letterbescherming)

Evenwel, dankzij de moderne grafische technieken kan ieder boek, ieder drukwerk aan iedere willekeurige derde, die daartoe geëquipeerd is, dienen om er nieuwe letters uit te maken, met behulp waarvan weer teksten kunnen worden gezet.

Men hoede zich er voor deze situatie te dramatiseren. Immers, tot op de huidige dag boden de auteursrechtelijke bescherming en het beroep op artikel 1401 BW in Nederland de enige mogelijkheden om oorspronkelijke creaties op het gebied van de typografische tekens te beschermen zonder dat er ooit van enig inkonvenient voor de gebruikers in de tweede hand (drukkers, boekhandelaren enz.) is gebleken. Het beroep op de vermeende gevaren van de auteursrechtelijke bescherming om die bescherming te ontraden is dan ook van een dubieus gehalte. Bovendien, en ten overvloede: de boekhandel kan als zij bona fide is altijd op zijn leverancier (importeur of uitgever, eventueel grossier) terugvallen en zich een vrijwaring laten geven, eventueel via de leveringsvoorwaarden.

Overigens geeft de Auteurswet 1912 op één punt minder dan de Overeenkomst van Wenen: de houder kan ook de import verbieden, een handeling die auteursrechtelijk niet onder verveelvoudigen te brengen valt en ook niet onder openbaarmaken als het gaat om import „sec”, zonder verdere openbaarmaking. Deelt men deze zienswijze van de Commissie Letterbescherming en vindt men dit punt belangrijk genoeg, dan zou zulks een herziening van de Auteurswet 1912 impliceren omdat anders die wet zou blijven beneden het minimum, dat de Overeenkomst van Wenen verlangt.

Anderzijds is wat het objekt der bescherming betreft de Auteurswet 1912 ruimer. Zij mist de beperkingen van de begripsomschrijving van artikel 2 i) Overeenkomst van Wenen luidende:

- i) „drukletters”, verzamelingen van bijeenbehorende ontwerpen van
 - a) letters en alfabetten in eigenlijke zin met de daarbij behorende tekens, zoals accenttekens en leestekens,
 - b) cijfers en andere figuratieve tekens zoals gebruikelijke tekens, symbolen en wetenschappelijke tekens,
 - c) versieringen zoals randen, ornamenten en vignetten, met behulp waarvan teksten kunnen worden gezet, volgens elke grafische techniek, . . .

(voor de slot-zinsnede van dit lid zie hierboven sub 2)

Dat de Auteurswet geen beperking kent wat het objekt der bescherming betreft, impliceert dat onder haar bescherming niet alleen drukletters kunnen vallen maar ook letters die voor andere doeleinden worden ontworpen en gebruikt. Men denke aan beletteringen als onderdeel van de architectuur, voor bewegwijzering, voor lucht-reklame, voor elektrische en elektronische wegensignalen, voor ondertiteling, neon-letters en wat dies meer zij.

Wat betreft de in artikel 2 1) bedoelde drukletters waarvan de vorm door zuiver technische vereisten bepaald is, acht de Commissie Letterbescherming het aan-nemelijk dat de Overeenkomst van Wenen en de Auteurswet 1912 gelijk op gaan: de Overeenkomst van Wenen wil deze niet onder haar hoede nemen en de bescherming van de Auteurswet zullen zij wel niet halen bij gebreke van oorspronkelijkheid.

Wel weer ruimer is de Auteurswet 1912 wat betreft de beschermingsduur: deze is langer dan de Overeenkomst van Wenen (artikel 9) en het bijbehorende Protocol (par. 1) als minimum-duur van de bescherming verlangen (resp. 15 en 25 jaar).

Er kan in de kringen van belanghebbenden (ontwerpers en lettergieterijen) tegen deze langere beschermingsduur geen bezwaar bestaan. De A Typ. I is destijds begonnen een beschermingsduur van 50 jaar te verlangen op grond van de excessief lange duur van voorbereiding van nieuwe letterontwerpen, het produktierijp maken daarvan en het vinden van afzet daarvoor alsmede op grond van de hoge investeringskosten aan een en ander verbonden.

Wij verwachten ook geen moeilijkheden waar het gaat om de toepassing van artikel 8, lid 3 der Overeenkomst van Wenen, bepalende, dat de houder van een internationaal depot ook kan verbieden „elke nabootsing van drukletters die is bereikt door vervorming van de beschermde drukletters met behulp van zuiver technische middelen, wanneer de kenmerkende trekken ervan herkenbaar blijven”.

Naar de mening van de Commissie Letterbescherming wordt die bepaling immers inhoudelijk opgevangen door artikel 13 Auteurswet 1912, luidende:

„Onder verveelvoudiging van een werk van letter-„kunde, wetenschap of kunst wordt mede verstaan „de vertaling, de muziekschikking, de verfilming of „toneelbewerking en in het algemeen iedere gehele „of gedeeltelijke bewerking of nabootsing in gewij-„zigde vorm, welke niet als een nieuw, oorspronke-„lijk werk moet worden aangemerkt”.

Tenslotte willen wij niet onvermeld laten, dat ook op internationaal niveau de auteursrechtelijke bescherming wijdere perspectieven opent dan een andere beschermingsvorm nu deze zich over ongeveer 90 landen uitstrekt, terwijl belangrijke letter-fabricerende landen voor de auteursrechtelijke beschermingsvorm zullen opteren: de USA en het Verenigd Koninkrijk. Frankrijk heeft als eerste land, dat de Overeenkomst van Wenen onlangs geratificeerd heeft, eveneens voor de auteursrechtelijke weg gekozen naast de bescherming door middel van zijn nationale wetgeving inzake tekeningen en modellen van nijverheid (vgl. *Droit d'Auteur* juni 1976, blz. 156).

6. Wij besluiten dit rapport met enkele opmerkingen verband houdende met het voorgaande ook al vallen zij buiten de vier vragen.

Artikel 8, lid 5 der Overeenkomst van Wenen geeft de Overeenkomstsluiddende staten de bevoegdheid onder zekere voorwaarden

„maatregelen te treffen ter voorkoming van de „misbruiken die het gevolg zouden kunnen zijn van „de uitoefening van het uitsluitend recht, waarin „deze Overeenkomst voorziet, wanneer er behalve „de betreffende beschermde drukletters geen andere „drukletters beschikbaar zijn om een bepaald doel „van openbaar belang te bereiken”.

Aan deze kennelijk voor ontwikkelingslanden bedoelde bepaling bestaat evenwel in ons land geen behoefte. De situatie waar deze bepaling het oog op heeft zal zich in Nederland niet voordoen en de doelomschrijving „om een bepaald doel van openbaar belang te bereiken” is naar onze mening van een bedenkelijke vaagheid.

Artikel 34, lid 1 van de Overeenkomst van Wenen verplicht Nederland o.a. wanneer het verklaart te opteren voor de auteursrechtelijke bescherming tevens er zich over uit te laten of het degenen, die in een aangesloten land hun „résidence habituelle” of „domicile” hebben, assimileert aan degenen, die nationaliteit hebben van dat aangesloten land. Wij menen, dat Nederland inderdaad tot deze assimilatie zou moeten overgaan, hetgeen dan gepaard zou moeten gaan met een wijziging van de Auteurswet 1912 en met name van artikel 47. De Adviescommissie voor het Auteursrecht heeft daartoe in haar advies van 30 juni 1975 reeds een voorstel gedaan (vgl. blz. 10/11 en de toelichting op blz. 23/24).

Artikel 30, lid 2 Overeenkomst van Wenen behelst de mogelijkheid voor de verdragsluitende staten een reserve te maken met betrekking tot de regeling die lid 1 inhoudt ten aanzien van de beslechting van geschillen tussen de verdragsluitende staten over de uitlegging van de Overeenkomst van Wenen en het Uitvoeringsreglement. Wij menen, dat Nederland geen aanleiding heeft een dergelijke reserve te maken.

7. Wij besluiten met uitdrukking te geven aan onze voldoening dat het de Nederlandse regering erom te doen is de ratifikatie van de Overeenkomst van Wenen te bevorderen. Al is de kring van direkt belanghebbenden klein, hier is een belang aan de orde dat zowel ideëel als economisch van grote betekenis is, ook voor ons land.

Amsterdam, 10 december 1976.

Literatuur.

Verlag Commissie Letterbescherming van de Vereniging voor Auteursrecht d.d. 5 februari 1973 (met bijlage van Prof. Dr G. W. OVINK).

E. ULMER, Das Wiener Abkommen über den Schutz typographischer Schriftzeichen und ihre internationale Hinterlegung, *G.R.U.R. int.* 1974, blz. 164 e.v.

Studieproject Sektie Intellectuele Eigendom Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit van Amsterdam (6 oktober 1975 aan de Minister van Economische Zaken aangeboden).

Prof. A. FRANÇON, L'Arrangement de Vienne concernant la protection des caractères typographiques et leur dépôt international, *Le droit d'auteur* mei 1976, blz. 134/138 en de daar genoemde publikaties.

Mr. W. DE BOER, Bescherming van drukletters, *B.I.E.* 1976, nr. 6, blz. 154/157.

Mr. TH. LIMPERG, De juridische bescherming van letters en andere typografische tekens, *B.I.E.* 1972, blz. 96-101.

G. KELBEL, Der Schutz typographischer Schriftzeichen, *Der Polygraph* 5-73, blz. 255/259.

Conférence diplomatique de Vienne de la propriété industrielle („Note” van het Bureau international van de OMPI), *Le droit d'auteur* juli 1973, blz. 127 e.v.

BOEKBESPREKING

Mr J. H. SPOOR, *SCRIPTA MANENT*. De reproductie in het auteursrecht. (Sommaire en français).

Groningen, H. D. Tjeenk Willink, 1976, 160 blz. Prijs f 28,50.

(Bibliotheek Octrooiraad nr A 3046.)

Art. 1 Auteurswet geeft de maker het uitsluitend recht zijn werk openbaar te maken en te verveelvoudigen. De wetgever heeft bewust nagelaten deze begrippen te definiëren. Volgens de MvT hebben zij een primaire, natuurlijke betekenis, waarnaast de artt. 12, 13 en 14 een aantal handelingen opsommen, die bij wetsduiding tot openbaarmaken resp. verveelvoudigen worden gestempeld. Deze wetgevingstechniek biedt genoeg stof voor een proefschrift, zoals door SPOOR overtuigend is aangetoond.

SPOOR beschrijft a.h.w. de levensloop van de reproductie: in hoofdstuk I het reproduceren, in hoofdstuk II het in verkeer brengen en in hoofdstuk III de verdere verspreiding en het gebruik van de exemplaren (met een voorstel tot regeling van het leenrecht). In hoofdstuk IV komen nog enkele theoretische aspecten van de auteursrechtelijke betekenis van exemplaren en van het reproductierecht aan de orde.

Per hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het recht in achtereenvolgens Duitsland, Nederland, Frankrijk en volgens de Berner Conventie. Op bl. 3/4 verklaart SPOOR deze volgorde: De systematische opzet van de Duitse wetgeving en de uitgebreide Duitse literatuur wetten het toekennen van de „ereplaats” aan Duitsland. Nederland is goede tweede omdat, aldus SPOOR, ons Auteursrecht duidelijk meer met het Duitse dan met het Franse recht verwant is. Persoonlijk zou ik aan een andere volgorde de voorkeur hebben gegeven. Nu staat Nederland telkens wat verloren tussen de twee auteursrechtgiganten Duitsland en Frankrijk in en het is er ook een beetje bekaaid afgekomen, althans wanneer men afgaat op het aantal pagina's druks, dat aan de onderscheiden rechtsstelsels is gewijd. Teneinde de balans weer in evenwicht te brengen zal ik mij verder beperken tot de reproductie in het Nederlandse auteursrecht.

In het *eerste hoofdstuk* („het reproduceren”) zet SPOOR uiteen (bl. 25/6) dat de term „verveelvoudigen” in de Auteurswet in twee betekenissen wordt gebruikt, nl. het *reproducieren* (copiëren nadrukken, alsook het in art. 14 genoemde vastleggen van een werk op enig voorwerp dat bestemd is om een werk ten gehore te brengen en te vertonen) en het *transformeren* (vertalen, bewerken, art. 13). De consequenties hiervan heeft SPOOR al eerder uiteengezet¹⁾; in zijn proefschrift wordt er slechts melding van gemaakt ten betoge dat verder alleen het produceren en niet het transformeren zal worden behandeld. Dit is eigenlijk jammer, want als SPOOR op blz. 26 zegt dat als gevolg van de dubbele betekenis van „verveelvoudigen” in onze wet het verveelvoudigen in Nederland altijd een zeer onduidelijk leerstuk is gebleven, dan wordt men toch wel nieuwsgierig naar het hoe en waarom. Deze nieuwsgierigheid wordt eigenlijk niet bevredigd. De wetgever heeft nu eenmaal aan het begrip „verveelvoudigen” zowel een natuurlijke als enige „on-natuurlijke” betekenissen meegegeven. Als men zich dit realiseert, dan valt er in de praktijk m.i. wel mee te werken, al zullen er altijd vragen van interpretatie overblijven. Naar mijn indruk houden deze vragen echter niet in de eerste plaats verband met het feit, dat de wetgever „verveelvoudigen” in meer dan een betekenis gebruikt. Van meer gewicht is de omstandigheid, dat de wet het auteursrecht van de maker — afgezien van de in art. 25 geregelde persoonlijkheidsrechten — beperkt

tot het keurslijf van het verveelvoudigen en het openbaarmaken, ofschoon er handelingen zijn die noch het een noch het ander zijn en toch naar veler mening eigenlijk tot het exclusieve recht van de auteur zouden moeten behoren. Deze handelingen betreffen niet zelden een verdere exploitatie van het werk, waarover men de auteur de zeggenschap wil geven of althans waarvan men hem de vruchten wil laten genieten.

Dit probleem komt in beperkte omvang in het *tweede hoofdstuk* („het in het verkeer brengen”) aan de orde. SPOOR behandelt hierin de arresten Polak/de Muinck (verder het Reproductie-arrest te noemen)²⁾ en het Leesportefeuille-arrest³⁾. SPOOR acht op blz. 70 het belang van het Reproductie-arrest hierin gelegen, dat duidelijk is komen vast te staan dat ons recht een afzonderlijk „verspreidingsrecht” kent (de aanhalingstekens zijn van SPOOR), los van het reproductierecht, maar hij accepteert de consequentie van het Leesportefeuille-arrest, dat de verdere verspreiding niet onder dit verspreidingsrecht valt. In een volgende paragraaf (blz. 74 e.v.) stelt SPOOR de vraag wat de wettelijke basis is voor het recht dat de auteur heeft met betrekking tot de verspreiding der exemplaren. Anders dan de HR deed in het Reproductie-arrest vindt de schr. de basis niet in art. 12 lid 1 sub 1° der wet maar in een opmerking in de MvT. Daarin wordt over „openbaar maken” gezegd dat het m.b.t. letterkundige en wetenschappelijke werken betekent: „in druk doen verslijnen en voor het publiek verkrijgbaar stellen, uitgeven”. Welnu, zo zegt SPOOR, uitgeven is het bedrijfsmatig in het verkeer brengen van exemplaren van werken, en hier is dus de basis voor het recht van de auteur met betrekking tot dit „in het verkeer brengen”.

Ik moet helaas bekennen dat ik deze redenering niet heb kunnen volgen. Allereerst dit: is het zinvol een verspreidingsrecht te introduceren dat niet de voortgezette verspreiding omvat, maar alleen de eerste? Voorts: is het overtuigend dit recht te baseren op een passage uit de MvT, die voor bepaalde werken een voorbeeld geeft van de primaire, natuurlijke betekenis van „openbaar maken”. Ik zou denken dat beide vragen ontkennend moeten worden beantwoord.

Anders zou het zijn, wanneer er verspreidingshandelingen zouden zijn, die niet onder de natuurlijke of wettelijke betekenis van openbaar maken of verveelvoudigen zijn te brengen en toch tot het exclusieve auteursrecht behoren. Deze zijn er niet, althans niet in de huidige wet. In het Reproductie-arrest heeft m.i. de HR dan ook niet een verspreidingsrecht erkend, maar slechts aan een bepaalde verspreidingshandeling de kwalificatie van openbaarmaking gegeven.

Intussen is nu juist die verdere verspreiding (of meer algemeen, verdere exploitatie) een brandend probleem. Wat SPOOR hierover in het *derde hoofdstuk* („De verdere verspreiding en het gebruik van de exemplaren”) opmerkt, beperkt zich helaas tot twee onderwerpen: het uitlenen en het gebruik van grammofoonplaten door de radio. Het uitlenen mondt uit in een afzonderlijke paragraaf over het leenrecht met een voorstel tot een wettelijke regeling daarvan. Deze zou er ongeveer als volgt uit kunnen zien:

(1) de maker kan door middel van een clause in of op zijn werk bepalen dat exemplaren van zijn werk, ook nadat zij in het verkeer zijn gebracht, niet regelmatig om baat aan derden ter beschikking mogen worden gesteld (uitlening, verhuur etc.),

²⁾ HR 18.12.1953, NJ 1954, 258.

³⁾ HR 25.1.1952, NJ 1952, 95.

¹⁾ WPNR 5254.

(2) alsdan moet de maker ook exemplaren zonder vorenbedoelde clause verkrijgbaar stellen en wel tegen een lagere prijs dan de sub 1 bedoelde exemplaren,

(3) het sub 1 bedoelde verbod vervalt na verloop van 10 jaar na het jaar van uitgave.

Het is hier niet de plaats de merites van dit voorstel te bespreken; daarvoor leze men SPOOR's werk zèlf. Deze aanbeveling moge trouwens voor het gehele werk gelden, want ook al is dit, naar mijn indruk, niet in de eerste plaats op de praktijk gericht, men kan er veel uit en

van leren. De hierboven weergegeven bedenkingen tegen enkele onderdelen kunnen dan ook geen afbreuk doen aan de bewondering voor de kennis en kunde waarmee dit boek is geschreven. Daarom komt aan de auteur niet alleen het recht tot verveelvoudiging en openbaarmaking toe, maar ook het recht op dankbaarheid van allen die het auteursrecht ter harte gaat.

Amsterdam, januari 1977.

L. WICHERS HOETH.

LITTERATUUR

Boeken.

NEDERLAND.

KLAVER, Mr F., Massamedia en modern auteursrecht. Vijf nieuwe be- en uitwerkingen van eerder gepubliceerde artikelen:

Video: een terreinverkenning

Kabeltelevisie: auteursrechten en „droits voisins”

De Conventie van Rome inzake de „droits voisins”

Ontwikkelingslanden en auteursrecht

De geluidsband van de film.

Deventer, Kluwer, 1976, 262 blz. Prijs f 35,—.

Nieuwe ontwikkelingen in het Europees kartelrecht. Bundeling van vier postdoctorale colleges, gehouden aan de Leidse Universiteit in het voorjaar van 1976: Prof. Mr M. R. MOK, Algemene inleiding.

Prof. Mr J. A. VAN DAMME, Horizontale Overeenkomsten.

Mr R. A. A. DUK, Verticale Overeenkomsten en collectief exclusief verkeerovereenkomsten.

Prof. Mr B. BAARDMAN, Machtsposities, concentraties en „joint ventures”.

Mr M. VAN EMPPEL, Industriële Eigendom.

Deventer, Kluwer, 1976, 180 blz. Prijs f 31,50.

BUITENLAND.

NÖTH, Das Europapatent. Kommentar zum Europäischen Patentübereinkommen und der Ausführungsordnung unter Zugrundelegung der Richtlinien für die Sachprüfung im Europäischen Patentamt.

8000 München 22, Steindorfstrasse 21, Verlag Gisela Liedl, 1977, ± 600 blz.

PUIG BRUTAU, J., Fundamentos de derecho civil. Barcelona, Bosch, 1973, 486 blz. Prijs 500,— Ptas.

[De auteur behandelt op blz. 198–224 het auteursrecht en op blz. 224–280 het recht van de industriële eigendom.]

Tijdschriftartikelen.

INTERNATIONAAL.

KALIKOW, M., An international patent department looks at multi-country patent arrangements and its future. *Journal of the Patent Office Society* (Arlington, VA) (58) nov. 1976 (11) blz. 723–734.

NEAGLEY, C. H., In personam jurisdiction over foreign inducers of infringement. *Journal of the Patent Office Society* (Arlington, VA) (58) nov. 1976 (11) blz. 712–722.

TETZNER, V., Die Verfolgung der Verletzung ausländischer Patente vor deutschen Gerichten unter Berücksichtigung des EWG-Gerichtsstands- und Vollstreckungs-Abkommens. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht* (Weinheim) (78) dec. 1976 (12) blz. 669–672.